

พื้นที่สาธารณะเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา
(MYANMAR MIGRANT WORKER URBAN COMMUNITY)

โครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาสถาปัตยกรรม)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

หากกล่าวถึงคำว่า “ชาวต่างชาติ” (Foreigner) และ “แรงงานข้ามชาติ” (Migrant Worker) ภาพจำแรกของสังคมส่วนใหญ่จะแบ่งแยกกลุ่มคนเหล่านี้ออกเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน กล่าวคือ การมีสถานะเป็นต่างชาติเหมือนกัน แต่เหตุใดคุณค่าและสถานะของความเป็นมนุษย์ถูกลดทอนด้วยคำจำกัดความเพียงไม่กี่คำ ซึ่งภาพจำเหล่านั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่เป็นความกลัวที่ถูกสร้างขึ้นจากการรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบอกเล่า การนำเสนอข่าว การประชาสัมพันธ์โดยรัฐ การศึกษา รวมถึงความไม่รู้ ซึ่งก่อให้เกิดฐานคติลบต่อกลุ่มคนฝ่ายหนึ่ง โดยสภาพการณ์เหล่านี้ถูกสร้างเป็นภาพมายาที่กดทับสังคมไทยให้หวาดระแวงแรงงานข้ามชาติจนกลายเป็นความปกติเคยชิน จนทำให้การกดขี่ดังกล่าวกลายเป็นเรื่องธรรมชาติของคนในสังคมไป¹

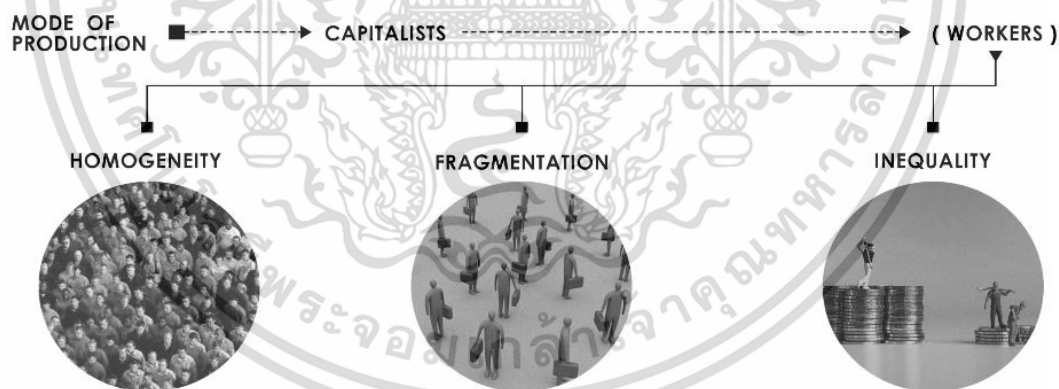
ภายใต้ความศิวิไลซ์ของเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร ที่ประสบปัญหาโครงสร้างประชากรที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) และภาวะเสี่ยงต่อการขาดแคลนแรงงานของไทย เมื่อตัวเลขความต้องการทรัพยากรมนุษย์พุ่งแตะเพดานที่สูงขึ้น จึงเป็นสาเหตุให้มีการหลั่งไหลของกลุ่มคนที่จะเข้ามาเป็นฟันเฟืองและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้ไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง กลุ่มคนเหล่านั้นมีนามว่า “แรงงานข้ามชาติ” (Migrant Worker) สาเหตุของการหลั่งไหลของแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก เกิดขึ้นจากเงื่อนไขของความต่างทางเศรษฐกิจ ภาวะทางการเมือง หรือสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของผู้คนเหล่านั้น จึงเป็นปัจจัยหลักในการผลักดันและดึงดูดผู้คนที่แสวงหาวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ให้ดำรงอยู่รอดต่อไปได้ในสังคมที่ถูกขับเคลื่อนและบีบคั้นภายใต้กรอบของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม (Capitalism) ในสถานการณ์ปัจจุบัน

กรุงเทพมหานครได้ดูดซับแรงงานอพยพเข้าสู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการในการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมในต้นทุนที่ถูกลง ซึ่งในปัจจุบันมีแรงงานข้ามชาติจำนวนมากว่า 2 ล้านคนที่กระจายตัวอยู่ในทุกภาคส่วน อุตสาหกรรมของประเทศไทย โดยสถิติ 5 จังหวัดที่มีแรงงานข้ามชาติมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร ชลบุรี สมุทรปราการ และปทุมธานี ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา คิดเป็นร้อยละ 67.29 ของจำนวนแรงงานข้ามชาติทั้งหมด และเป็นชาวกัมพูชา ชาวลาว ชาวเวียดนาม เรียงตามลำดับ โดยแรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้อยู่ภายใต้ระบบอุตสาหกรรมของไทยที่

¹ อติสร เกิดมงคล. 2557. รายงาน : แรงงานข้ามชาติในสังคมไทย : การย้ายถิ่นฐานของผู้ลี้ภัย ความผูกพันกับสังคมไทย. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.prachathai.com

ประกอบไปด้วย อุตสาหกรรมการก่อสร้าง การบริการ การเกษตร และการผลิตอาหาร² ซึ่งแรงงานข้ามชาติได้ผ่านกระบวนการทำให้เป็นสินค้าอย่างเข้มข้นในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Commoditization in Capitalism)³ โดยนัยยะนี้หมายถึงรูปแบบการผลิต (Mode of Production) ซึ่งปัจจัยการผลิตของสังคมตกอยู่ในครอบครองของบุคคล ในขณะที่การทำงานทั้งปวงถูกปฏิบัติด้วยบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่าชนชั้นแรงงาน (Working Class) และปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน (Capitalists) แต่ปัจจัยการผลิตของคนงานคือแรงงาน (Workers) ซึ่งหมายความว่า ชนชั้นแรงงานนั้นเป็นผู้ไม่มีปัจจัยการผลิตอื่นนอกจากแรงงานของตนเอง การดำรงอยู่ในสังคมการผลิตที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งอันนำไปสู่การต่อสู้ในชีวิตประจำวัน ลักษณะของการต่อสู้ดังกล่าวมีเงื่อนไขทางชาติพันธุ์ 3 ประการในความสัมพันธ์ทางสังคมคือ (1) ปัจเจกชนถูกทำให้มีความคล้ายกันในฐานะสินค้า (Homogeneity) (2) เกิดความเหลื่อมล้ำ (Inequality) (3) ขาดความเป็นหนึ่งเดียว (Fragmentation) ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้กลายเป็นคนชายขอบ (Marginalization) ซึ่งกลุ่มแรงงานข้ามชาติต้องแบกรับความเสี่ยงจากรายได้ ค่าครองชีพ และยังคงเผชิญกับปัญหาความเปราะบางในสังคมที่ไม่มีอำนาจในการต่อรองกับการเมืองในชีวิตประจำวันได้ จึงสรุปได้ว่า ปัญหาเชิงอคติทางชาติพันธุ์มีต้นตอหลักมาจากกฎหมาย สภาพสังคม และระบบเศรษฐกิจ

COMMODITIZATION IN CAPITALISM

รูปที่ 1.1 กระบวนการทำให้เป็นสินค้าอย่างเข้มข้นในระบบเศรษฐกิจกระแสทุนนิยม

ที่มา : เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิมมณี, 2563

² สำนักงานบริหารแรงงานข้ามชาติ กรมการจัดหางาน. 2563. สถิติจำนวนคนข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือประจำเดือน กรกฎาคม 2563. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.doe.go.th

³ ศิริขวัญ ไผ่ทักษ์ และ ดร.ชัชวรินทร์ ธรรมบุษดี. 2554. การต่อสู้ในชีวิตประจำวันของแรงงานข้ามชาติภายใต้

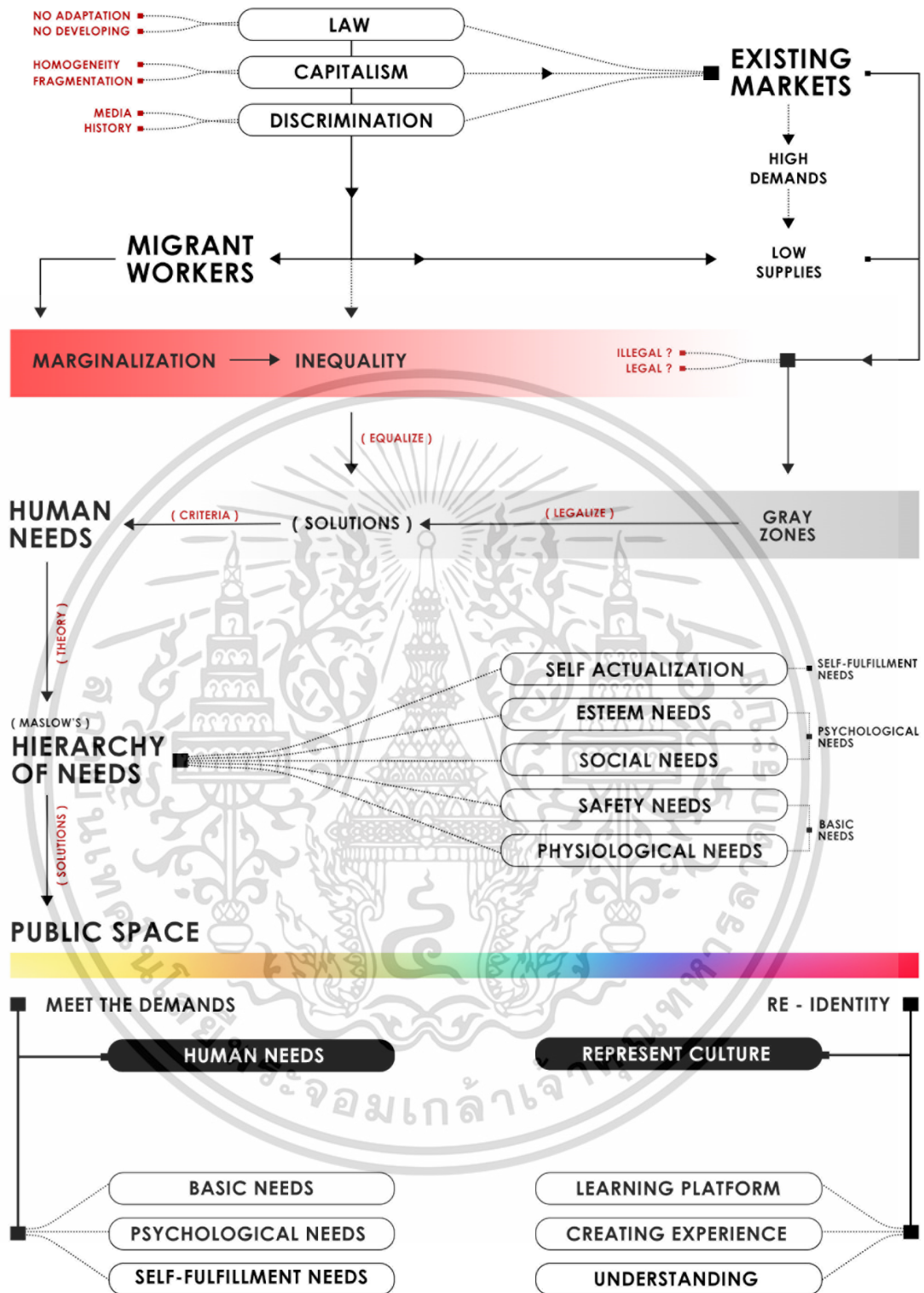
แทนที่การมองกลุ่มแรงงานข้ามชาติในฐานะอาชญากรหรือผู้แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนที่เกิดขึ้นจากฐานคติเชิงลบ หากแต่มองในฐานะของผู้คนทั่วไปที่พร้อมจะกระทำการอย่างอุตสาหกรรมต่อสู้อันในชีวิตประจำวันเพื่อไปถึงเป้าหมายที่ต้องการ รวมไปถึงการปรากฏตัวต่อสาธารณชนโดยปราศจากภาวะกดดันทางสังคม แนวทางแก้ไขปัญหาก็สามารถสร้างปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงในระยะสั้น (Short Term Changes) โดยผ่านพื้นที่สาธารณะที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งในเชิงกายภาพ สังคมและจิตวิญญาณ ซึ่งการมีอยู่ของพื้นที่สาธารณะนี้จะสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว (Long Term Changes) ระหว่างแรงงานข้ามชาติและสังคมได้ หากว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นในบริบทของพื้นที่นั้นทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คาดว่าจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางความคิด การมองเห็น และการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในระดับสังคม

ในปัจจุบันมีการรวมตัวของชุมชนสาธารณะลักษณะนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเหล่านี้ที่อยู่แล้วโดยตัวของพวกเขาเอง ที่พบเห็นได้มากที่สุดคือพื้นที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แสดงให้เห็นว่ามีจำนวนอุปสงค์ค่อนข้างมากที่ผลักดันให้เกิดพื้นที่ตลาดค้าขายลักษณะนี้ขึ้น แต่ทว่ายังมีข้อจำกัดที่มาจากปัจจัยทางด้านกฎหมาย ทำให้พื้นที่เหล่านั้นกลายเป็นพื้นที่สีเทา (Gray Zones)⁴ กล่าวคือ การที่ไม่สามารถประกอบการได้อย่างมีเสถียรภาพ

เพื่อการพัฒนา แสดงอัตลักษณ์ และสร้างการเรียนรู้ให้แก่สังคม ดังนั้นการเกิดขึ้นของโครงการ “พื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา” จึงได้วางวัตถุประสงค์หลักของโครงการดังนี้ (1) เป็นพื้นที่สาธารณะส่งเสริมด้านปัจจัยพื้นฐานและสันติภาพการของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาและคนในพื้นที่ (2) เพื่อเพิ่มพื้นที่ส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาได้เข้าถึงความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (3) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาที่มีอยู่เดิม (4) เป็นพื้นที่สาธารณะที่ส่งเสริมการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Build Engagement) เพื่อให้เกิดพลวัตในการมองเห็น (Dynamic of Visibilities) การรับรู้และส่งเสริมความเข้าใจต่อสถานการณ์แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในปัจจุบัน (5) เพื่อเป็นโครงการต้นแบบ (Prototype) ในการสนับสนุนต่อชะตากรรมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

การขับเคลื่อนความเป็นไปได้ของโครงการได้รับการสนับสนุนหลักโดย องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization : ILO) ที่มุ่งเน้นช่วยเหลือแรงงานทั่วโลก ให้ได้รับความยุติธรรมจากสังคม มีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีขึ้น ผนวกกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration : IOM) และร่วมมือกับกลุ่มองค์กรภาคีหลักได้แก่ เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ (Migrant Working Group : MWG) โดยโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา มุ่งหวังว่าจะสามารถเป็นโครงการต้นแบบที่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการปัจจุบันที่เกิดขึ้นภายในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁴ พื้นที่สีเทา (Gray Zones) หมายถึง พื้นที่ที่มีความคลุมเครือในทางกฎหมาย

รูปที่ 1.2 แสดงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหา
 ที่มา : วิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลโดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและพฤติกรรมของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์และชาติพันธุ์
- 1.2.3 เพื่อศึกษาหลักสิทธิมนุษยชนและกระบวนการคิดเชิงมานุษยวิทยา
- 1.2.4 เพื่อศึกษาการออกแบบที่มีเรื่องวัฒนธรรมและปัญหาสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง
- 1.2.5 เพื่อเรียนรู้ทฤษฎีที่ใช้ในการออกแบบที่เคารพต่อบริบทและวิถีชีวิตชุมชน
- 1.2.6 เพื่อศึกษาวิธีการเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ในชุมชน
- 1.2.7 เพื่อศึกษาข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโครงการ

1.3 ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

- 1.3.1 ได้เรียนรู้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมา
- 1.3.2 ได้ทราบถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์และชาติพันธุ์
- 1.3.3 ได้ทราบถึงหลักสิทธิมนุษยชนและกระบวนการคิดเชิงมานุษยวิทยา
- 1.3.4 ได้เข้าใจในการออกแบบที่มีเรื่องวัฒนธรรมและปัญหาสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง
- 1.3.5 ได้ทราบถึงทฤษฎีที่ใช้ในการออกแบบที่เคารพต่อบริบทและวิถีชีวิตชุมชน
- 1.3.6 ได้ทราบถึงวิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการลงพื้นที่ในชุมชน
- 1.3.7 ได้ทราบถึงข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโครงการ

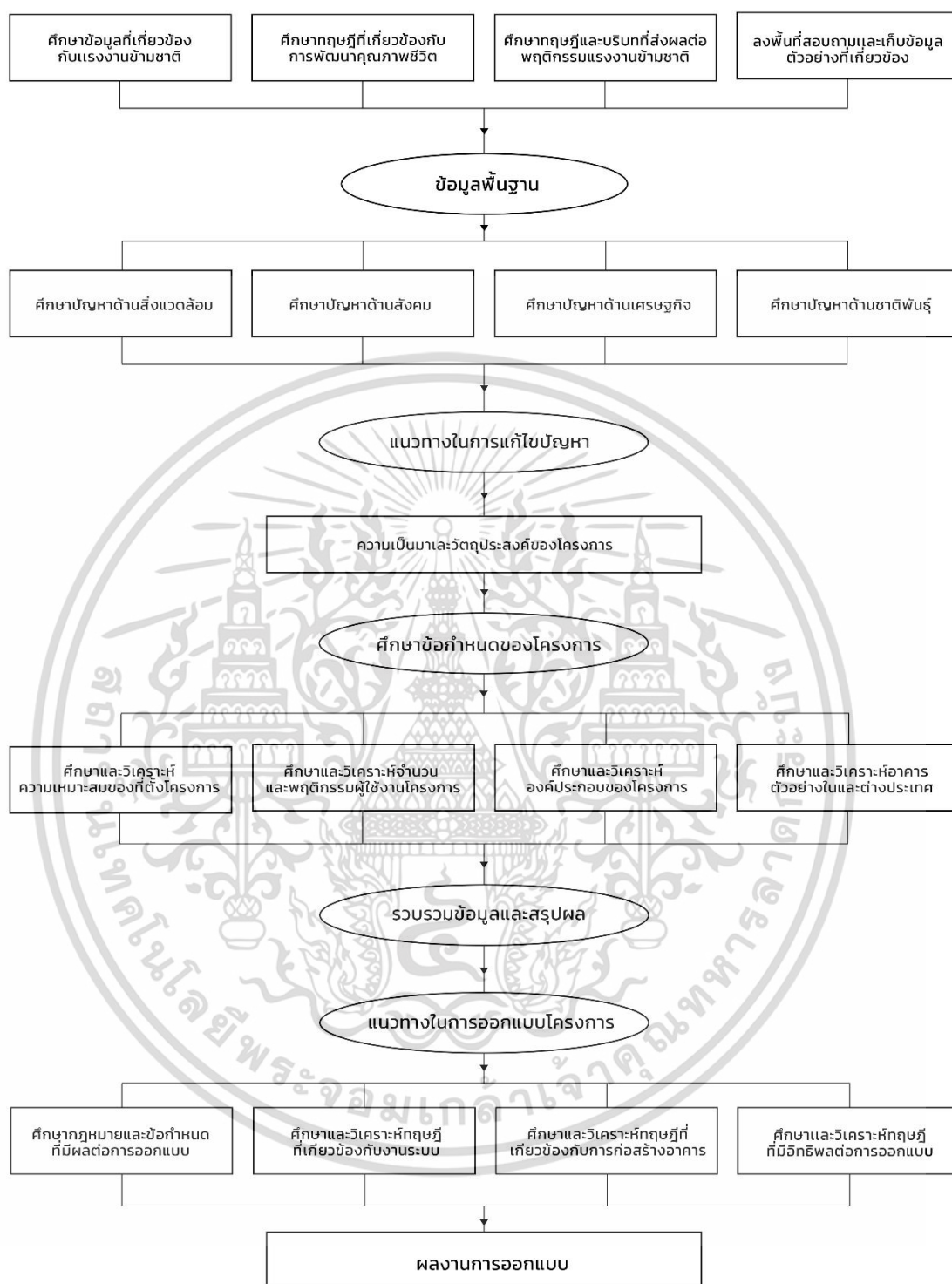
1.4 ขอบเขตและวิธีศึกษาโครงการ

- 1.4.1 วางแผนและจัดทำตารางดำเนินการศึกษา
- 1.4.2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
 - 1.4.2.1 นิยามศัพท์และความหมายของโครงการ
 - 1.4.2.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ
 - 1.4.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติ
 - 1.4.2.4 ข้อมูลทฤษฎีแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมของแรงงานข้ามชาติ
 - 1.4.2.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา
 - 1.4.2.6 การศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา
 - 1.4.2.7 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.4.3 การศึกษาอาคารตัวอย่าง
 - 1.4.3.1 ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลอาคารตัวอย่าง ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโครงการ
- 1.4.4 การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งของโครงการ
 - 1.4.4.1 สสำรวจและวิเคราะห์การเลือกที่ตั้งที่เหมาะสมกับโครงการ
 - 1.4.4.2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดของที่ตั้งโครงการ
- 1.4.5 การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ
 - 1.4.5.1 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้โครงการ
 - 1.4.5.2 การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ
- 1.4.6 การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ
 - 1.4.6.1 ศึกษาขนาดพื้นที่และการจัดวางตำแหน่งที่เหมาะสมขององค์ประกอบ
- 1.4.7 การศึกษาแนวทางการในออกแบบโครงการ
 - 1.4.7.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการออกแบบพื้นที่สาธารณะ (Public Space)
 - 1.4.7.2 ศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (Vernacular Architecture)
 - 1.4.7.3 ศึกษาแนวคิดการออกแบบพื้นที่ทางการค้า
 - 1.4.7.4 ศึกษาระบบโครงสร้างและระบบทางวิศวกรรมที่เหมาะสมสำหรับโครงการ
 - 1.4.7.5 ระบบไฟฟ้า ระบบสุขาภิบาล ระบบระบายน้ำและกำจัดน้ำเสีย
 - 1.4.7.6 กฎหมาย เทศบัญญัติ และข้อกำหนดเกี่ยวกับการออกแบบโครงการ
- 1.4.8 วางแผนและจัดทำตารางดำเนินการศึกษา
- 1.4.9 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
- 1.4.10 ข้อมูลขั้นปฐมภูมิ
 - 1.4.10.1 ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา
 - 1.4.10.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติ
- 1.4.11 ข้อมูลขั้นทุติยภูมิ
 - 1.4.11.1 สืบค้นเนื้อหาข้อมูลจากหนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ข้อมูลที่เป็นเอกสารจากหน่วยงานราชการ รวมไปถึงการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
- 1.4.12 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งข้อมูลขั้นปฐมภูมิและข้อมูลขั้นทุติยภูมิ นำมาวิเคราะห์และจัดประเภทเพื่อคัดกรองให้ถูกต้องครบถ้วน
- 1.4.13 สรุปลงข้อมูลจากการวิเคราะห์ จัดทำเป็นโครงการสำหรับการออกแบบสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 1.3 ขอบเขตและวิธีศึกษาโครงการ

ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

พื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา กรุงเทพมหานคร เป็นโครงการที่มีจุดประสงค์ที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะส่งเสริมด้านปัจจัยพื้นฐานในชีวิตประจำวัน สำหรับแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาและคนในพื้นที่ รวมถึงการสร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ การรับรู้และความเข้าใจต่อสถานการณ์แรงงานข้ามชาติในสังคมไทยปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับโครงการเพื่อใช้อธิบายความเป็นไปได้ของโครงการต่อไป

2.1 นิยามศัพท์และความหมาย

2.1.1 คนต่างด้าว (Alien)⁵

“คนต่างด้าว” (Alien) หมายถึง บุคคลธรรมดาที่ซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

“คนต่างด้าวที่กฎหมายอนุญาต” (Legal Alien) เป็นผู้มีใช้พลเมืองที่ได้รับอนุญาตให้พำนักอยู่ในประเทศได้ตามกฎหมาย

“คนต่างด้าวที่เข้ามาถิ่นที่อยู่” (Resident Alien) เป็นผู้มีใช้พลเมืองที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ

“คนต่างด้าวที่ไม่เข้ามาถิ่นที่อยู่” (Nonresident Alien) เป็นผู้มีใช้พลเมืองที่เดินทางเข้าประเทศ ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยว ผู้ให้ความบันเทิงหรือนักกีฬาหรือเข้ารับการรักษาทางการแพทย์

“คนต่างด้าวผิดกฎหมาย” (Illegal Alien) เป็นผู้มีใช้พลเมืองที่อยู่ในประเทศโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยประเทศไม่อนุญาต

2.1.2 แรงงานข้ามชาติ (Migrant Worker)⁶

“แรงงานข้ามชาติ” หรือ “แรงงานต่างด้าว” หมายถึง คนต่างด้าวซึ่งมีเอกสารที่รัฐบาลของประเทศตนรับรอง ได้แก่ หนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง ได้แก่ หนังสือเดินทางชั่วคราว (Temporary Passport) หรือเอกสารรับรองบุคคล (Certificate Of Identity) และมีการตรวจลงตรา (Visa) โดยสถานทูตหรือกงสุลไทยประจำประเทศต้นทางนั้นๆ เมื่อเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้ว จะต้องได้รับการ ประทับตราระยะเวลาให้อยู่ในราชอาณาจักรประเภทชั่วคราว (Non-Immigrant Visa) ลงในหนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางโดยสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

⁵ วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. คนต่างด้าว (Alien). เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.wikipedia.org/wiki/คนต่างด้าว

⁶ สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน. 2563. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคนต่างด้าว. เข้าถึงเมื่อ 9 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www3.mol.go.th>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.3 แรงงาน (Labor)⁷

ในแนวคิดของวิชาเศรษฐศาสตร์แรงงาน คำว่า แรงงาน เป็นคำรวม หมายถึง ความพยายามของมนุษย์หรือการออกแรงในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและผู้ที่ดำเนินการจะได้รับค่าตอบแทน จากแนวคิดดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่า แรงงานมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการกระทำของมนุษย์ และส่วนที่ 2 จากผลของการกระทำก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจในรูปแบบของค่าตอบแทนหรือรายได้

2.1.4 ความต้องการของมนุษย์ (Human Needs)⁸

“ความต้องการของมนุษย์” หมายถึง ความอยากได้ ใครได้ หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรูสึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งรบกวนกระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้นๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่ขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

2.1.5 คุณภาพชีวิต (Quality of Life)⁹

“คุณภาพ” หมายถึง ลักษณะที่ดีเด่นของบุคคลหรือสิ่งของ

“ชีวิต” หมายถึง ความเป็นอยู่ ตรงกันข้ามกับคำว่า ความไม่มีชีวิตหรือความตาย

“คุณภาพชีวิต” หมายถึง การอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมที่ตนอยู่ได้อย่างดี ขณะเดียวกันก็สามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์ พัฒนาตนเอง และสังคมให้อยู่รวมกันได้อย่างสันติสุข

2.1.6 รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle)¹⁰

“รูปแบบการดำเนินชีวิต” หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของบุคคล เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ เช่น อุปนิสัย ทัศนคติ รสนิยม ค่านิยมทางศีลธรรม ฐานะทางเศรษฐกิจ และอื่นๆ พฤติกรรมในการเข้าสังคม การบริโภค การหาความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจใช้เวลาว่าง รูปแบบการดำเนินชีวิตจะถูกดำเนินเป็นอุปนิสัย ดังนั้นรูปแบบการดำเนินชีวิต จึงมีความหมายในเชิงของอัตราหรือตัวตน และใช้ในการสร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ประกอบกับอัตลักษณ์ของบุคคล

⁷ ศาสตราจารย์นิคม จันทรวีร. 2536. แรงงาน (Labor). เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://legacy.orst.go.th>

⁸ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525. ความต้องการของมนุษย์ (Human Needs)

⁹ องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO). 1981. คุณภาพชีวิต

¹⁰ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. รูปแบบการดำเนินชีวิต. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.wikipedia.org/wiki/รูปแบบการดำเนินชีวิต

2.1.7 พื้นที่สาธารณะ (Public Space)¹¹

“พื้นที่สาธารณะ” หมายถึง พื้นที่ในโลกทางสังคมซึ่งเป็นสถานที่ที่ปัจเจกบุคคลมาพบปะพูดคุย และอภิปรายกันอย่างเสรีในประเด็นปัญหาทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ประเด็นจากการอภิปรายโต้เถียงปัญหา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จะถูกตีแผ่แลกเปลี่ยนกันในพื้นที่สาธารณะ ก่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางการเมืองของสาธารณชนในอันดับต่อไป พื้นที่สาธารณะจึงเป็นอาณาบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การสร้างความรู้สึกเป็นส่วนรวม (Sense of Public) และผลประโยชน์ของส่วนรวม พื้นที่สาธารณะเป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม กล่าวคือ รูปธรรมของพื้นที่สาธารณะคือพื้นที่ทางกายภาพที่กำหนดขอบเขตไว้แน่นอน เช่น ร้านอาหาร ลานประชาชน จัตุรัสกลางเมือง สวนสาธารณะ โรงละคร พิพิธภัณฑสถาน ส่วนพื้นที่นามธรรม เช่น สื่อมวลชน สังคมออนไลน์ กลุ่มทางสังคม หรือพื้นที่ทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2.1.8 วัฒนธรรม (Culture)¹²

“วัฒนธรรม” หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยและความเหมาะสม แต่ถ้าเป็นในวิชาหน้าที่พลเมืองจะแปลว่าสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญของงาม และสืบต่อกันมา

2.1.9 อัตลักษณ์ (Identity)¹³

“อัตลักษณ์” หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา

2.1.10 พื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา¹⁴

“พื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา” หมายถึง พื้นที่สาธารณะที่ส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาได้เข้าถึงความต้องการพื้นฐานอย่างทั่วถึง ให้ความสนใจต่อชะตากรรมแรงงานข้ามชาติที่ตอบสนองด้วยความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ผ่านพื้นที่ทางกายภาพ ซึ่งเป็นสถานที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานในขั้นแรก คือทางด้านร่างกายหรือความต้องการสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน โดยมีการจำกัดกลไกราคาให้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมและรายได้ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา ต่อเนื่องไปจนถึงการก่อให้เกิดพื้นที่สาธารณะที่เป็นอาณาบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร กระตุ้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

¹¹ ขวิตรา ตันติมาลา. 2560. พื้นที่สาธารณะและการผลิตพื้นที่ : ความหมายใหม่ของความสัมพันธ์ทางสังคม. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹² วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2563. วัฒนธรรม (Culture). เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.wikipedia.org/wiki/วัฒนธรรม

¹³ ประสิทธิ์ ลีปรีชา. 2547. อัตลักษณ์ (Identity)

¹⁴ วราลักษณ์ อิมมณี. 2563. พื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

2.2 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

2.2.1 ประเภทของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย¹⁵

คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย ตามพระราชกำหนด การนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศ พ.ศ.2559 แบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1) **คนต่างด้าวตลอดชีพ** ได้แก่ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรและทำงานตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 322 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515

2) **คนต่างด้าวมาตรา 59 ประเภททั่วไป** คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยมีใ้ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวหรือผู้เดินทางผ่าน และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

3) **คนต่างด้าวมาตรา 59 พิสูจน์สัญชาติ (เดิม)** คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชาที่หลบหนีเข้าเมืองได้รับการผ่อนผันให้ทำงานและอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว โดยมีใบอนุญาตสี่ชมพูและจึงได้รับการปรับเปลี่ยนสถานะจากแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ให้เป็นแรงงานเข้าเมืองโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยได้รับการพิสูจน์สัญชาติและได้รับเอกสารรับรองสถานะจากเจ้าหน้าที่ประเทศต้นทาง ได้แก่ หนังสือเดินทางชั่วคราว หรือเอกสารรับรองบุคคล

4) **คนต่างด้าวมาตรา 59 นำเข้าตาม MOU** คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ที่เข้ามาทำงานตามความตกลงระหว่างรัฐบาลไทย กับ รัฐบาลประเทศต้นทาง

5) **คนต่างด้าวมาตรา 62 ประเภทส่งเสริมการลงทุน** คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน (พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520) หรือกฎหมายอื่น ได้แก่พระราชบัญญัตินิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 เช่น นักลงทุน ช่างฝีมือผู้ชำนาญการ

6) **คนต่างด้าวมาตรา 63 ประเภทชนกลุ่มน้อย** คนต่างด้าวที่ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และกระทรวงมหาดไทยได้ออกเอกสารเพื่อรอพิสูจน์สถานะยื่นขอใบอนุญาต

7) **คนต่างด้าวมาตรา 64 คนต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา** ที่เข้ามาทำงานบริเวณ ชายแดนในลักษณะไป – กลับ หรือตามฤดูกาลในพื้นที่ความตกลงว่าด้วยการสัญจรข้ามแดนระหว่าง ราชอาณาจักรไทย กับประเทศที่ติดกับราชอาณาจักรไทย

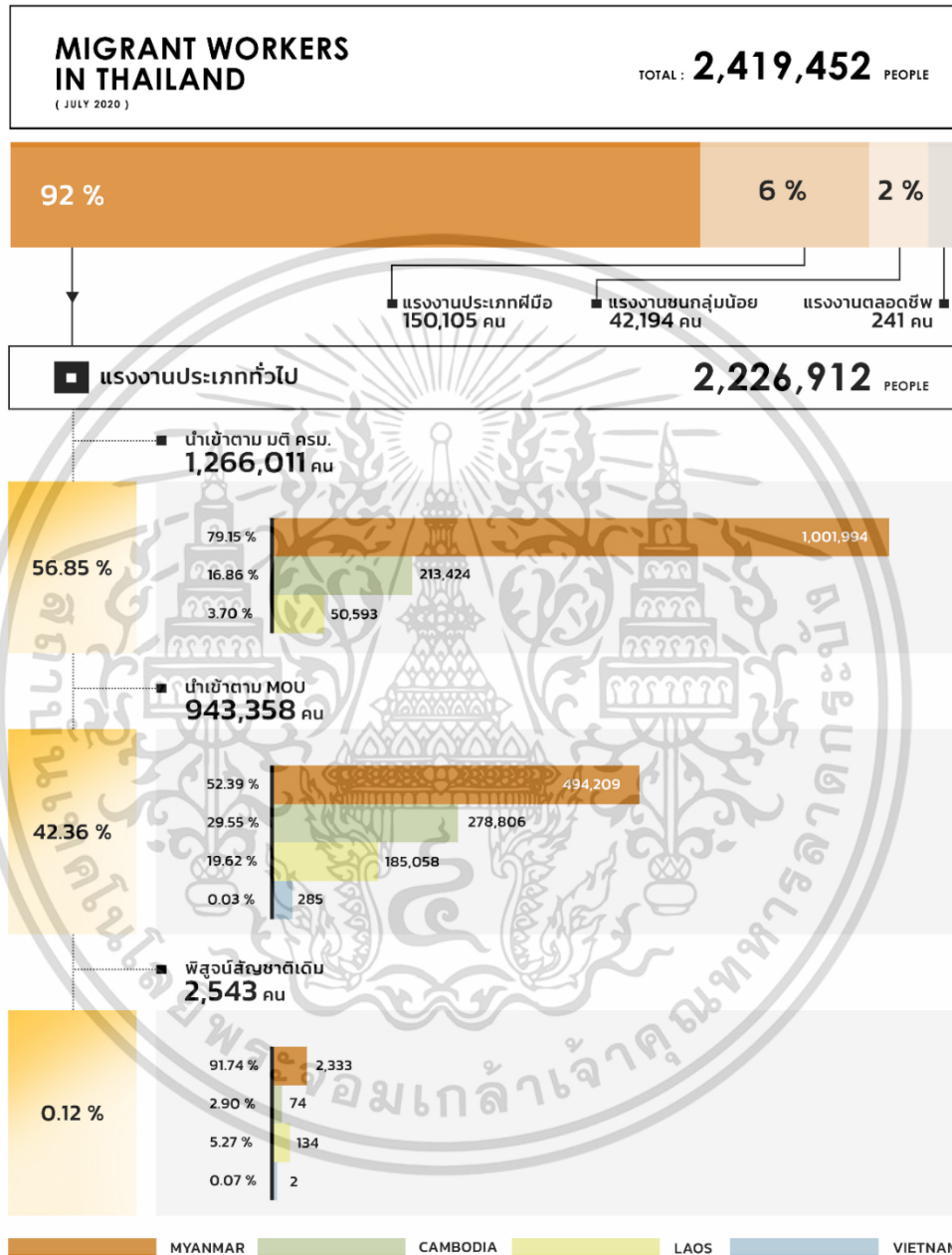
8) **คนต่างด้าว 3 สัญชาติ (เมียนมา ลาว กัมพูชา)** หมายถึง แรงงานที่เข้ามาทำงานในไทยตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจ้างแรงงานระหว่างประเทศไทย กับประเทศเมียนมา ลาว กัมพูชา เพื่อทดแทนแรงงานไทยที่ขาดแคลน รวมถึงแรงงานที่ลักลอบเข้าเมือง ได้รับการปรับสถานะเป็นเข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมายได้รับอนุญาตทำงาน

¹⁵ สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กระทรวงแรงงาน. 2563. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคนต่างด้าว**. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www3.mol.go.th>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 สถิติแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย¹⁶

ข้อมูลแรงงานข้ามชาติ 4 สัญชาติ เมียนมา กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 59 ณ เดือน กรกฎาคม 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,419,452 คน สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

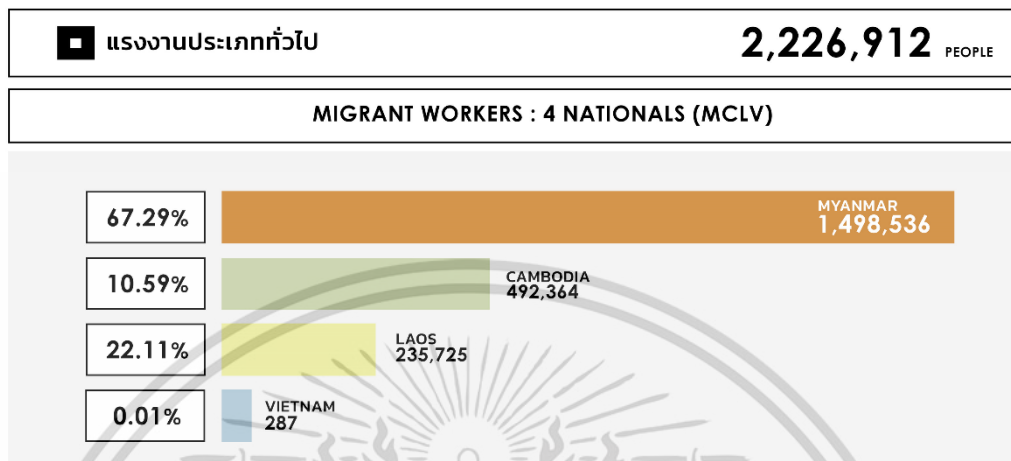

รูปที่ 2.1 สถิติแรงงานข้ามชาติ 4 สัญชาติ (เมียนมา กัมพูชา ลาว และเวียดนาม) ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

¹⁶ สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน. 2563. สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร ประจำเดือน กรกฎาคม 2563. เข้าถึงเมื่อ 10 กันยายน 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.doe.go.th

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

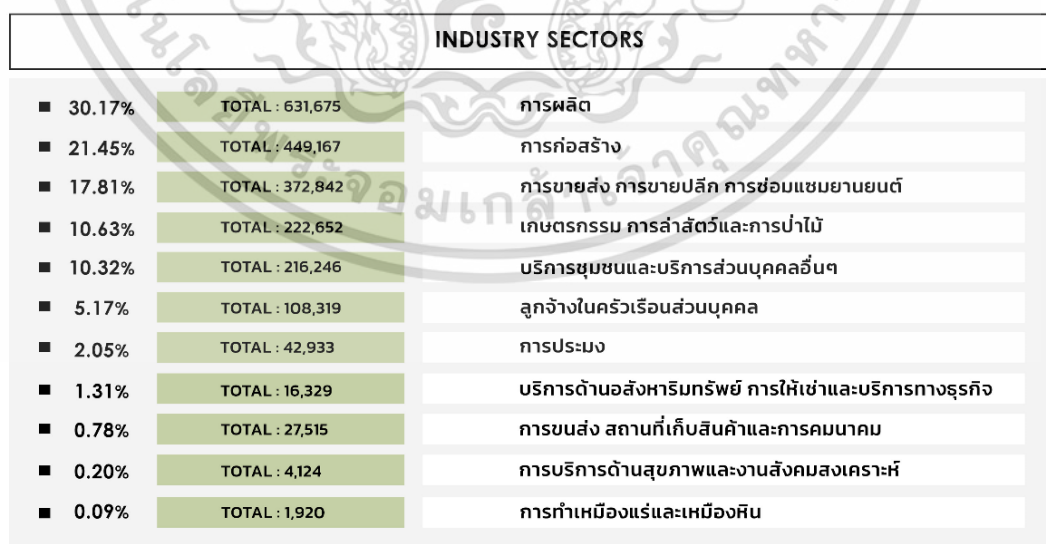
สรุปสถิติแรงงานข้ามชาติ 4 สัญชาติในประเทศไทย (เมียนมา กัมพูชา ลาว และเวียดนาม) ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 59 มีรายละเอียดดังนี้ คือ มีจำนวนแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนนามากที่สุด ถึง 1,498,536 คน หรือคิดเป็น 67.29% ของแรงงานประเภททั่วไปทั้งหมด

รูปที่ 2.2 สรุปสถิติแรงงานข้ามชาติ 4 สัญชาติ (เมียนมา กัมพูชา ลาว และเวียดนาม)
ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วรลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

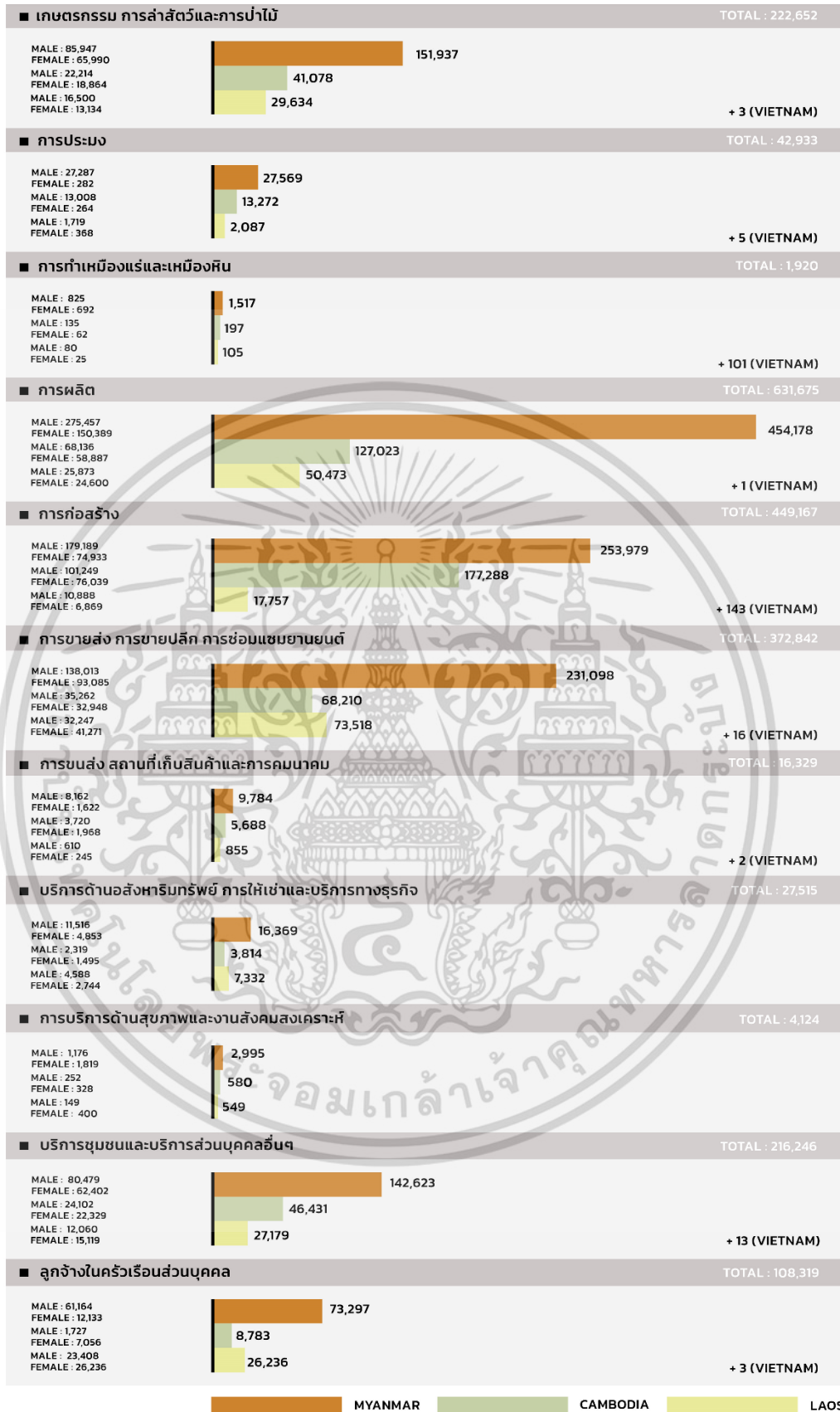
2.2.3 สถิติประเภทกิจการที่แรงงานข้ามชาติได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุด

สถิติประเภทกิจการที่แรงงานข้ามชาติได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุด ใน 5 อันดับแรก ได้แก่ ประเภทอุตสาหกรรมการผลิต, การก่อสร้าง, การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์, เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ และการบริการชุมชนและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ

รูปที่ 2.3 ภาพรวมประเภทกิจการที่แรงงานข้ามชาติได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุด
ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วรลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

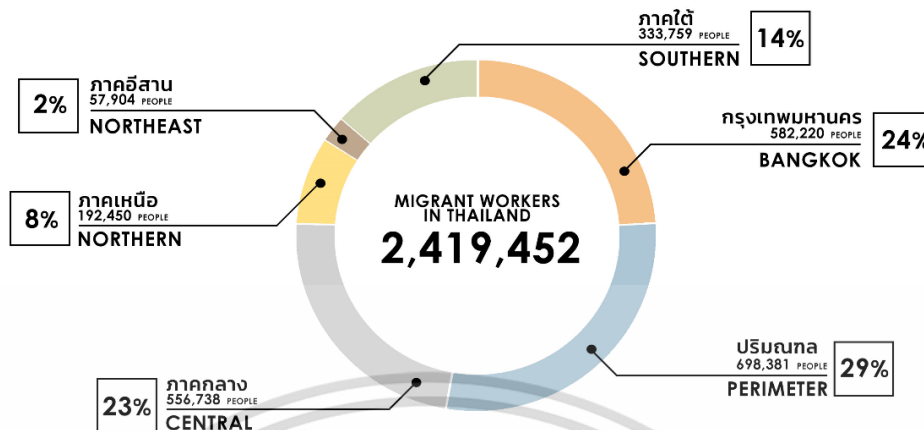

รูปที่ 2.4 รายละเอียดประเภทกิจการที่แรงงานข้ามชาติได้รับอนุญาตทำงานมากที่สุด

ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

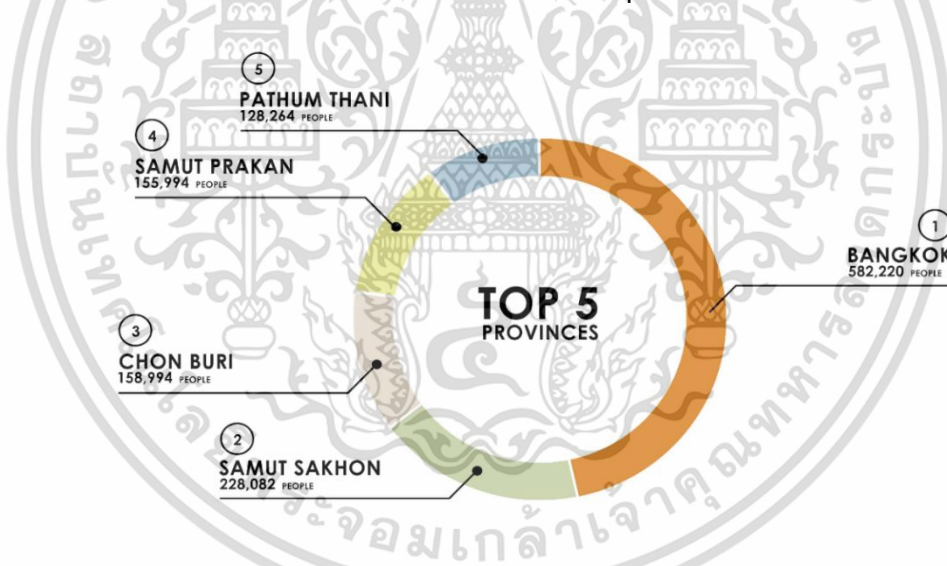
2.2.4 สถิติแรงงานข้ามชาติในระดับภูมิภาค

รูปที่ 2.5 สถิติแรงงานข้ามชาติในระดับภูมิภาค

ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วรลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

2.2.5 สถิติจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานข้ามชาติมากที่สุด

รูปที่ 2.6 สถิติจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานข้ามชาติมากที่สุด

ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วรลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

วิเคราะห์และสรุปผลสรุปสถิติแรงงานข้ามชาติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) แรงงานข้ามชาติในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวน 1,278,601 คน จากทั้งประเทศ 2,419,452 คน ดังนั้นคิดเป็นอัตราส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ 52.85%
- 2) แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในประเทศไทยมีจำนวน 1,498,536 คน มากที่สุดจากการนำเข้าแรงงานทั้ง 4 ประเภท จาก 2,226,912 คน ดังนั้นคิดเป็นอัตราส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ 67.29%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นฐาน (Theory of Migration)

ปรากฏการณ์ข้ามชาติของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างธรรมดาสามัญ โดยการข้ามชาติเป็นพฤติกรรมปกติของมนุษย์ การที่บุคคลธรรมดาเกิดในรัฐใดไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะต้องอาศัยและทำงานเลี้ยงชีพตนเองในดินแดนนั้นตลอดชีวิต โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศนั้นเกิดขึ้นโดยมีความเกี่ยวข้องกับส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น โครงสร้างสังคม ระบบเศรษฐกิจ หรือวัฒนธรรมของทั้งประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง ทำให้การย้ายถิ่นฐานระหว่างประเทศมีความยุ่งยาก และมีรูปแบบของการย้ายถิ่นฐานที่หลากหลาย

2.3.1 ทฤษฎีการย้ายถิ่นของราเวนสไตน์ (Ernst Georg Ravenstein)

ราเวนสไตน์ (Ernst Georg Ravenstein)¹⁷ ได้อธิบายกฎแห่งการย้ายถิ่นฐานไว้ 6 ข้อ ได้แก่

- 1) ผู้ย้ายถิ่นส่วนมากโดยทั่วไปมักมุ่งสู่ศูนย์กลางทางการค้า และกลุ่มพื้นที่อุตสาหกรรม
- 2) ผู้อยู่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เมืองจะย้ายเข้าสู่เขตเมืองนั้น และผู้อาศัยเขตห่างไกลก็จะเข้าแทนที่
- 3) การย้ายถิ่นที่กระจายออกไป จะมีแรงดึงดูดน้อยลง
- 4) ความแตกต่างระหว่างเมือง (Urban) กับชนบท (Rural) ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่เมือง
- 5) ความสะดวกสบายในการคมนาคม และการพัฒนาของการค้าและอุตสาหกรรม
- 6) ความต้องการในแง่วัตถุเพื่อทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม

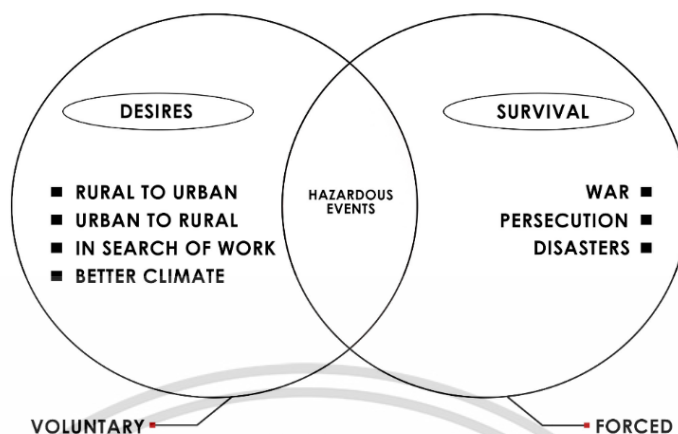
2.3.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการอพยพ (Law of Migration)

ราเวนสไตน์ (Ernst Georg Ravenstein) ยังได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการอพยพ เพื่ออธิบายลักษณะการอพยพของประชากรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

- 1) การอพยพแบบดั้งเดิม (Primitive Migration) เป็นการอพยพย้ายถิ่นของชนในอดีต เป็นการย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อการดำรงชีวิตรอด ปัจจุบันการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง เพื่อแสวงหาวิถีการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ถือว่าอยู่ในลักษณะนี้
- 2) การอพยพย้ายถิ่นโดยถูกบังคับ (Forced Migration) เป็นการย้ายถิ่นโดยถูกบังคับ อาจจะถูกบังคับโดยรัฐบาลหรือผู้มีอิทธิพลบางกลุ่ม
- 3) การอพยพโดยถูกบีบคั้น (Impelled Migration) เป็นการบีบคั้นหรือกระตุ้นให้อพยพเช่นกัน แต่ผู้ที่ถูกบีบคั้นยังมีสิทธิในการตัดสินใจว่าจะอยู่หรือไป
- 4) การอพยพโดยเสรี (Free Migration) เป็นการอพยพของปัจเจกชนโดยเสรี อาจจะเกิดจากแรงจูงใจภายนอก เช่น ตำแหน่งงาน รายได้ หรือการหาประสบการณ์
- 5) การอพยพแบบชนจำนวนมาก (Mass Migration) สืบเนื่องมาจากการอพยพโดยเสรี ซึ่งการย้ายถิ่นเข้าไปบุกเบิกในถิ่นที่อยู่ใหม่ จูงมือให้ชนจำนวนมากย้ายถิ่นตาม

¹⁷ ราเวนสไตน์ (Ernst Georg Ravenstein) คือ นักภูมิศาสตร์ชาวเยอรมัน-อังกฤษ ผู้ตั้งทฤษฎีการอพยพของมนุษย์ในทศวรรษที่ 1880 ซึ่งยังคงเป็นชุดทฤษฎีข้อมูลพื้นฐานการย้ายถิ่นในปัจจุบัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.3 ทฤษฎีที่ว่าด้วยการย้ายถิ่น (Theory of Migration)

รูปที่ 2.7 ลักษณะของการอพยพย้ายถิ่นฐาน

ที่มา : เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

ลี เอฟเวอเรต เอส (Lee Everett S.) ได้อธิบายถึงการย้ายถิ่นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย โดยมีสมมติฐานเบื้องต้นว่าการย้ายจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งของมนุษย์ จะต้องมีสาเหตุเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จำแนกตามปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันและดึงดูดของการย้ายถิ่นฐานไว้ พิจารณากรอบแนวคิด (Framework) ไว้ดังนี้

1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับถิ่นต้นทาง (Origin)

พื้นที่ต้นทางมีทั้งปัจจัยที่ดึงดูดให้คนอยู่อาศัยในพื้นที่เดิม และผลักดันให้ออกจากพื้นที่ โดยส่วนใหญ่มักเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน เช่น การมีทรัพยากรน้อยลง การถูกกีดกันจากเชื้อชาติ ศาสนา ปัญหาการว่างงานหรือความยากจน สิ่งเหล่านี้ล้วนผลักดันให้เกิดการเคลื่อนย้าย เพราะเกิดความเชื่อที่ว่าที่แห่งใหม่จะช่วยยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดีกว่าเดิมได้

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับถิ่นปลายทาง (Destination)

ปัจจัยที่โน้มน้าวให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะในเชิงบวก เป็นแรงจูงใจในโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า เช่น การมีโอกาที่จะได้ทำงานตามความสามารถของตนเอง การได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่า การย้ายเพราะมีปริมาณการจ้างงานที่สูงกว่าถิ่นต้นทาง

3) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคระหว่างกลาง (Intervening)

อุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปหมายถึงค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อุปสรรคจากสัมภาระที่นำติดตัวมาด้วยความลำบากในการเดินทาง ตลอดจนปัญหาในการปรับตัวเข้ากับถิ่นที่อยู่ใหม่

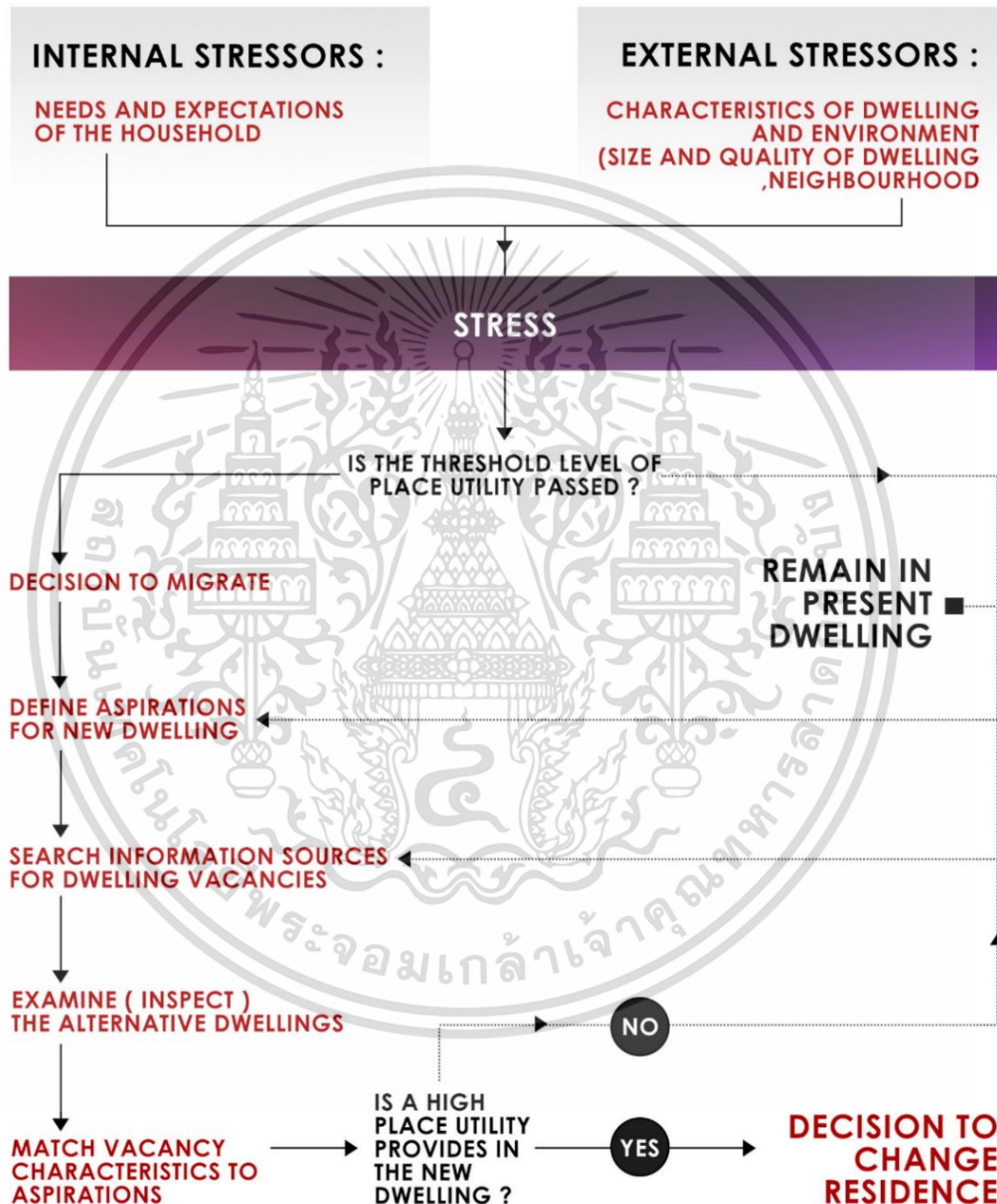
4) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal Factors)

การย้ายถิ่นของบุคคลเกิดจากการตัดสินใจส่วนบุคคล ความตระหนักรู้ถึงเงื่อนไขต่างๆนำไปสู่การประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในถิ่นฐานเดิม นอกจากปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) และปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ยังขึ้นอยู่กับข้อดีและข้อเสียของเขตที่อาศัยอยู่ และเขตที่จะย้าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.4 สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นฐาน

การย้ายถิ่นเกี่ยวข้องกับปัจจัยถิ่นต้นทางและถิ่นปลายทาง แรงดึงดูดและผลักดันของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยมีตัวดำเนินการหลักคือผู้ย้ายถิ่นฐาน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

รูปที่ 2.8 สรุปทฤษฎีการย้ายถิ่นฐานของแรงงานข้ามชาติ

ที่มา : Brown and Moore, 1970

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 แนวทางในการศึกษาพฤติกรรมของแรงงานข้ามชาติ

2.4.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นฐาน

2.4.1.1 แนวคิดการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นฐาน¹⁸

1) การปรับตัว (Adaptation)

การปรับตัวเป็นภาวะการเปลี่ยนแปลงที่ผู้ย้ายถิ่นฐานต้องเปลี่ยนแปลงจากบรรทัดฐานที่เคยถือปฏิบัติในสถานะหนึ่งไปสู่สถานะอื่น ผลจากการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดภาวะกดดันทางสังคมและเศรษฐกิจต่อผู้ย้ายถิ่น ดังนั้นวิธีการสร้างความพึงพอใจหลังจากการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานต่างๆ โดยกระบวนการปรับตัวแบ่งได้เป็น 2 ระดับ

- การปรับตัวที่รู้ตัว คือการพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
- การปรับตัวที่กระทำโดยไม่รู้ตัว คือกลวิธีการปรับตัวด้วยกลไกทางจิตใจ

2) การปรับตัวในทางสังคม (Social Adjustment)

การทำให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ โดยการปรับตัวทางชีวภาพหรือทางด้านร่างกายเป็นผลมาจากการแข่งขัน (Competition) ของผู้ย้ายถิ่นฐานที่พยายามปรับตัวให้อยู่รอดภายในสังคมที่ขัดแย้ง เพื่อหาสมดุลระหว่างกลางของวัฒนธรรมทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งการปรับตัวที่เกิดขึ้นนำไปสู่การผสมผสานทางวัฒนธรรม หรือการบูรณาการทางวัฒนธรรมต่อไป

3) การผสมผสานทางวัฒนธรรม (Acculturation)

การผสมผสานทางวัฒนธรรมใช้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมระหว่าง 2 กลุ่มขึ้นไป ที่มีความแตกต่างกันและมีการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ในกรณีนี้สังคมวัฒนธรรมมีความเข้มแข็งไม่เท่ากัน คนกลุ่มหนึ่งมีแนวโน้มที่จะรับวัฒนธรรมของอีกกลุ่ม โดยกลุ่มที่มีความเข้มแข็งของวัฒนธรรมน้อยกว่าจะถูกผสมเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มีความเข้มแข็งมากกว่า

4) บูรณาการทางวัฒนธรรม (Cultural Integration)

ความคิดเรื่องบูรณาการคือ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรม โดยไม่มีการพยายามครอบงำซึ่งกันและกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมสมัยใหม่ มีลักษณะการยอมรับซึ่งกันและกันจนเกิดการบูรณาการทางวัฒนธรรม หรือบางครั้งเรียกว่า พหุวัฒนธรรม (Multicultural)

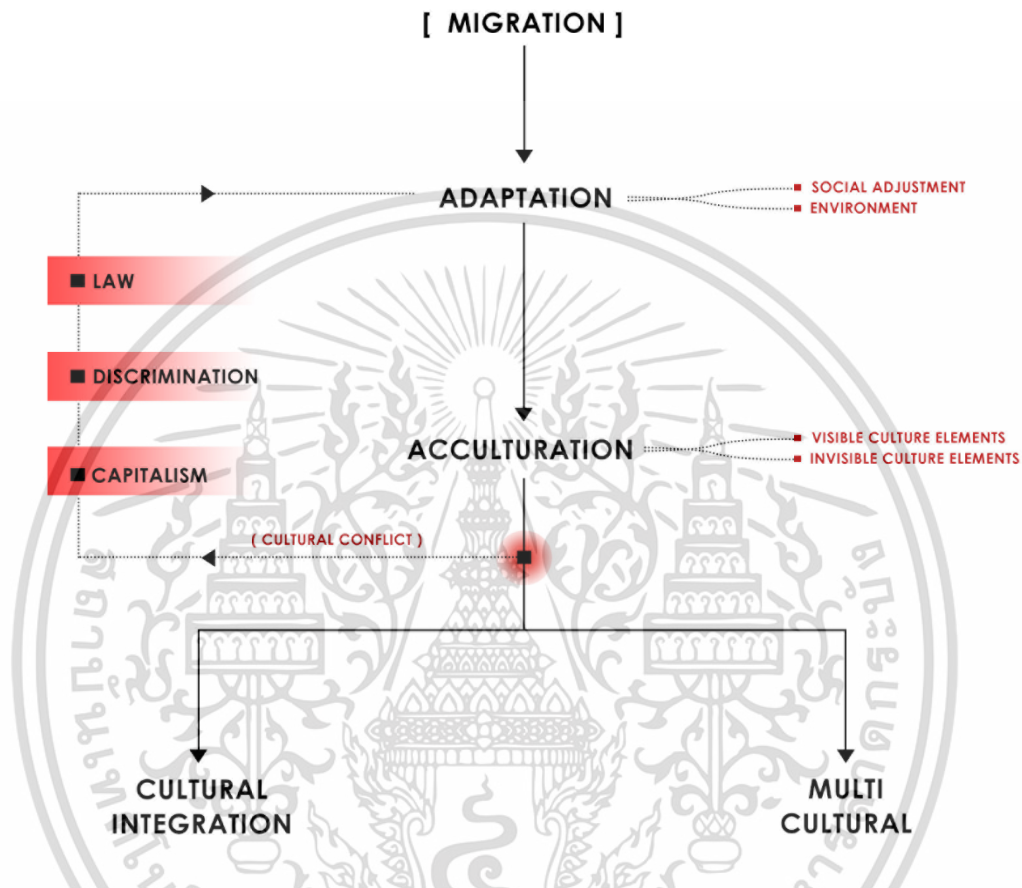
5) ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (Cultural Conflict)

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่ต่างกัน โดยแต่ละฝ่ายพยายามที่จะรักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้ และไม่ยอมรับวัฒนธรรมอื่น ในกรณีที่ความขัดแย้งรุนแรง อาจเกิดเกิดขบวนการต่อต้าน เช่น ขบวนการแบ่งแยกดินแดน หรือขบวนการก่อการร้าย

¹⁸ ศรีญา ศิริวงศ์ถวัลย์. 2555. การย้ายถิ่นและรูปแบบการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติ. วิทยานิพนธ์หลักสูตร

2.4.1.2 สรุปแนวคิดการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นฐาน

จากการศึกษาแนวคิดการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นฐานพบว่า การปรับตัวมีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ด้วยกัน 3 ขั้นตอน คือ การปรับตัว การผสมผสานทางวัฒนธรรม และการบูรณาการทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเป็นลำดับต่อเนื่อง ซึ่งการปรับตัวในแต่ละขั้น สรุปได้ดังนี้

รูปที่ 2.9 ลำดับขั้นตอนการปรับตัวของผู้ย้ายถิ่นฐาน

ที่มา : เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

1) **ขั้นแรก** เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่เกิดขึ้นในสังคมปลายทางของผู้ย้ายถิ่นฐาน เป็นจุดที่หาสมดุลในการอยู่ภายในสังคม

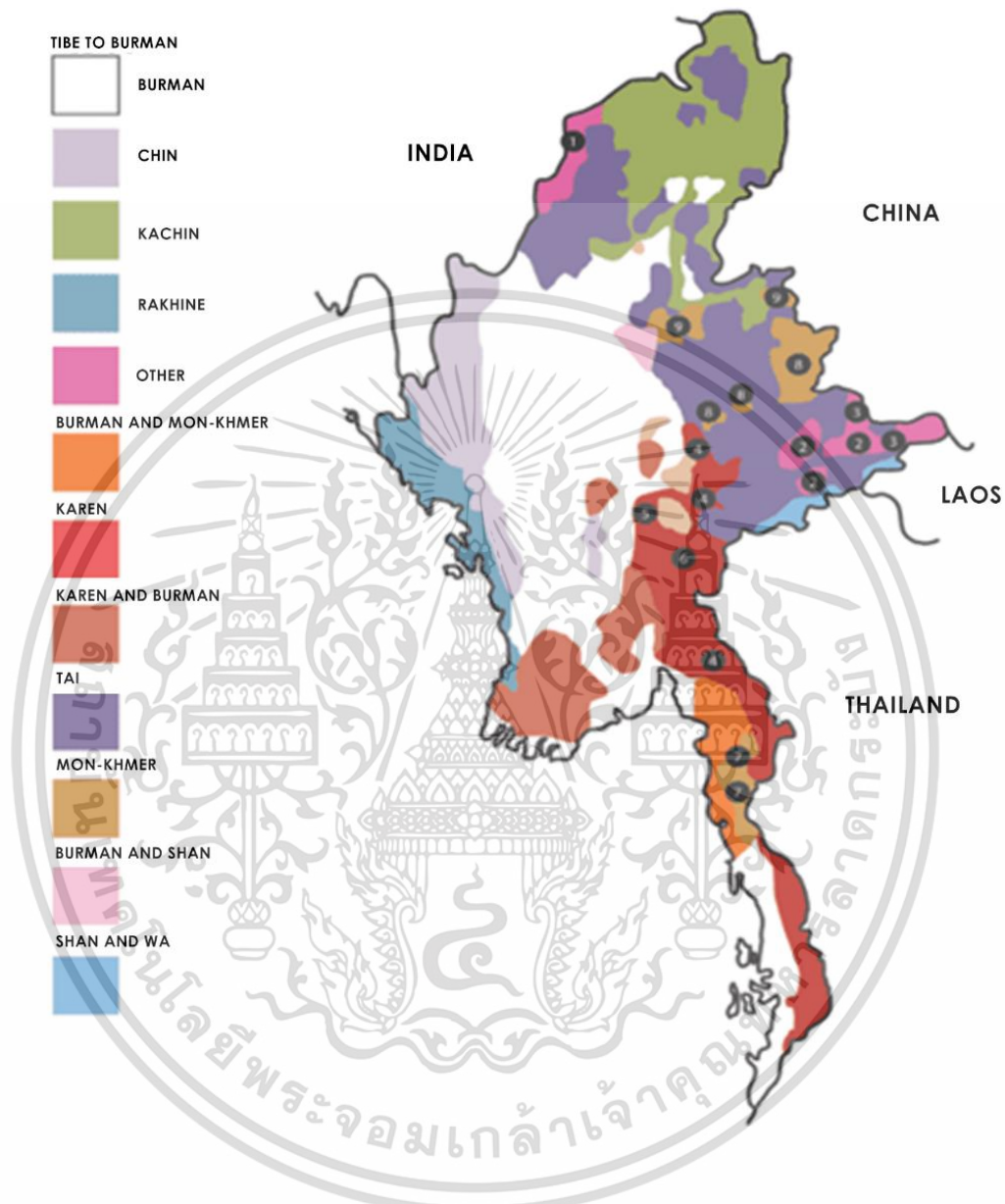
2) **ขั้นที่สอง** คือกระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม โดยมีการรับวัฒนธรรมของพื้นที่ปลายทางมาในบางส่วน เช่น ภาษา การแต่งกาย หรือศาสนา เพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตหลังจากการย้ายถิ่นให้ราบรื่นต่อไปได้

3) **ขั้นที่สาม** เพื่อการบูรณาการทางวัฒนธรรม คือส่วนสำคัญในการบูรณาการทางวัฒนธรรมที่สร้างการยอมรับ ความเข้าใจ และให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมของหลายๆฝ่าย ซึ่งความหลากหลายของวัฒนธรรมที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นไม่ได้ หากยังมีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นภายในสังคมหรือพื้นที่บริเวณนั้นอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group)

2.4.2.1 กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group)

รูปที่ 2.10 การกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) ในประเทศเมียนมา
ที่มา : <https://reliefweb.int/map/myanmar> สืบค้นวันที่ 20 พฤศจิกายน 2563

1) กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group) หมายถึง กลุ่มมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันภายใต้วัฒนธรรมเดียวกัน ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน มีสถาบันความเชื่อเดียวกัน มีภูมิหลังด้านประวัติศาสตร์และภาษาเหมือนกัน หรือกล่าวเรียกสิ่งนี้ว่า “ชาติพันธุ์ทางวัฒนธรรม” โดยความสำคัญเฉพาะลักษณะวัฒนธรรมบางอย่างแสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์เดียวกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา ที่พักอาศัย และวิถีชีวิต และค่านิยมพื้นฐานที่เข้ากันได้ เช่น มาตรฐานทางศีลธรรม จริยธรรม ความดีงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) **อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Identity)** เป็นสิ่งที่ถูกสร้างผ่านกระบวนการทางสังคม ครั้งเมื่อตกผลึกแล้วอาจจะมี ความคงที่ ปรับเปลี่ยน “อัตลักษณ์” (Identity) คือสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เชื่อว่าสังคมปัจเจกบุคคลเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ สังคมเกิดจากการผสมผสานของตัวตนเชิงจิต (Mental Selves) ของหลายๆคนที่มีปฏิสัมพันธ์ ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองพัฒนาขึ้นมาจากปฏิกริยาของเราต่อความเห็นของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้เรียกว่าตัวตน หรือ อัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่ปลูกสร้างจากปัจจัยพรมแดน ข้ามทวีป ข้ามวัฒนธรรม นอกบริบทของรัฐชาติ จึงมีลักษณะที่ตัดต่อใหม่ มีการผสมผสานไม่เป็นหนึ่งเดียว เลื่อนไหลโยงโย เมื่อเวลาผ่านไปอาจจะมีปรับเปลี่ยนจนกระทั่งแตกต่างไปจากอัตลักษณ์เดิมที่จากมา หรือผสมผสานกับอัตลักษณ์ของชุมชนอื่นที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานร่วมกัน แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการพลัดพราก (Displacement) หมายถึง การพลัดพรากที่จะมีมุมมองที่กว้างกว่าคำว่า การพลัดถิ่น (Diaspora)

2.4.2.2 แนวคิดทฤษฎีด้านการปฏิสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnic Interaction)

การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ดำเนินไปพร้อมกับสำนึกในการอ้างชาติพันธุ์ของแต่ละกลุ่มชน จะมุ่งเน้นลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมในความหมายที่เป็นพลวัต ซึ่งมีเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่

2.4.2.3 พรมแดนชาติพันธุ์ (Ethnic Boundary)

พรมแดนชาติพันธุ์ หรือ พรมแดนทางสังคม มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างเป็นตัวกำหนดความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนใดสามารถอ้างอัตลักษณ์ของตนเองไว้ได้ขณะที่ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น อัตลักษณ์นั้นจะเป็นตัวกำหนดความเป็นสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน และเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นสมาชิกที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น พรมแดนชาติพันธุ์จึงไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับกรอบครอบดินแดน และการอ้างความแตกต่างทางชาติพันธุ์วิเคราะห์ได้จากการแสดงออกของอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง

2.4.2.4 การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์ (Ethnic Change)

การเปลี่ยนแปลงทางชาติพันธุ์จะมีการเปลี่ยนแปลงได้ อาจจะขยายใหญ่ขึ้นหรือหดตัวลง เพราะความเป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นเรื่องของการกำหนดความหมายทางสังคมของปัจเจกบุคคลที่ได้กำหนดอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ตนเอง และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มอื่น ในระยะยาวกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงพรมแดนชาติพันธุ์ซึ่งมักเป็นไปอย่างช้าๆ แต่บางกลุ่มอาจเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2.4.2.5 แนวคิดทฤษฎีด้านนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology)

นิเวศวัฒนธรรม เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัฒนธรรม และความสัมพัทธ์ระหว่างพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ระบบนิเวศวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์มีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อเนื่องกันเป็นเวลานานและมีกิจกรรมร่วมกันในสังคม ซึ่งแบ่งเป็น 6 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมรวมกลุ่ม, แบบจุดศูนย์กลาง, แบบหลายจุดศูนย์กลาง, แบบการแบ่งแยก, แบบการบุกรุกและแบบการเข้ายึดครอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2.6 แนวคิดทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกันจะทำให้เกิดนวัตกรรมทางวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างมนุษย์ นำไปสู่มิตรภาพระหว่างคนต่างเผ่าพันธุ์ จะส่งเสริมสันติภาพ เพราะมนุษย์มีความโน้มเอียงที่จะเป็นมิตรกันอยู่แล้ว ความหลากหลายและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่ว่า เป็นพื้นฐานหลักในกระบวนการพัฒนาการของมนุษยชาติ เนื่องจากมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าทางวัฒนธรรมระหว่างมนุษย์กลุ่มต่างๆ และทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ของมอสส์ (Mauss, 1967) เปรียบเทียบระบบการแลกเปลี่ยนของชนชาติต่างๆ ในหลายวัฒนธรรม พบว่าแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมจะมีเหตุผลของการแลกเปลี่ยน การตอบแทนด้วยสิ่งที่แตกต่างกันไป ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อควบคุมวัตถุที่จำเป็นในการยังชีพอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการจัดการแลกเปลี่ยน 3 ประเภทได้แก่

- 1) ประเภทการแลกเปลี่ยนต่างตอบแทน (Reciprocity) ระหว่างผู้คนที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับใกล้เคียงกัน อาจจะได้โดยไม่ต้องหวังสิ่งตอบแทน มีการแลกเปลี่ยนอย่างสมดุล
- 2) ประเภทการกระจายกลับ (Redistribution) ในระหว่างกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจไม่เท่าเทียม โดยผู้ที่มีสถานะต่ำกว่าลงแรงเพื่อผลประโยชน์ สำหรับผู้ที่มีสถานะสูงกว่าในฐานะผู้ปกครอง มีการตอบแทนด้วยความเมตตาหรือตามตกลงกัน
- 3) ประเภทระบบการแลกเปลี่ยนเชิงการค้าในระบบตลาด (Market Exchange) เป็นการแลกเปลี่ยนบนพื้นฐานของสัญญาที่เป็นกฎหมายเชิงนามธรรม เช่น การใช้เงินตรา เพื่อสื่อสารในการปฏิสัมพันธ์กับคู่ค้าโดยไม่ต้องสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว

2.4.2.7 แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory)

แนวคิดดังกล่าวใกล้เคียงกับทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) แบบวิภาษวิธี (Dialectic) สังคมมนุษย์ย่อมไม่มีหยุดอยู่กับที่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความเห็นที่ไม่ตรงกัน ความกดดัน และการปฏิเสธ ส่งผลให้เกิดรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่สัมพันธ์กัน 3 ด้าน ด้านหนึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ (Thesis) อีกด้านหนึ่งมีการปฏิเสธ (Antithesis) และการต่อสู้ระหว่าง 2 ด้านที่ขัดแย้งกันนี้จะพัฒนาไปสู่สิ่งใหม่ (Synthesis)

2.4.2.8 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกัน (Symbiosis)

ความผูกพันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์เนื่องจากแต่ละกลุ่มมีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่เสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์เหล่านี้ยึดโยงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ว่า “การพึ่งพาอาศัย” หรือมีลักษณะใกล้เคียงกับ “การแบ่งงานกันตามกลุ่มชาติพันธุ์” (Ethnic Division of Labor) เพราะแต่ละกลุ่มก็ดำรงหน้าที่ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม มีเพียงบางกลุ่มที่สามารถจะเข้าถึงความมั่งคั่งและอำนาจมากกว่ากลุ่มอื่นๆ แนวคิดนี้เชื่อมโยงถึงความร่วมมืออันเนื่องจากการแบ่งงานตามบทบาทของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ มองว่า แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต จึงจำเป็นต้องใช้ภูมิปัญญาในการบริหารจัดการ แบ่งงานกันทำควบคู่ไปกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้ผลผลิตเป็นไปตามที่ต้องการ

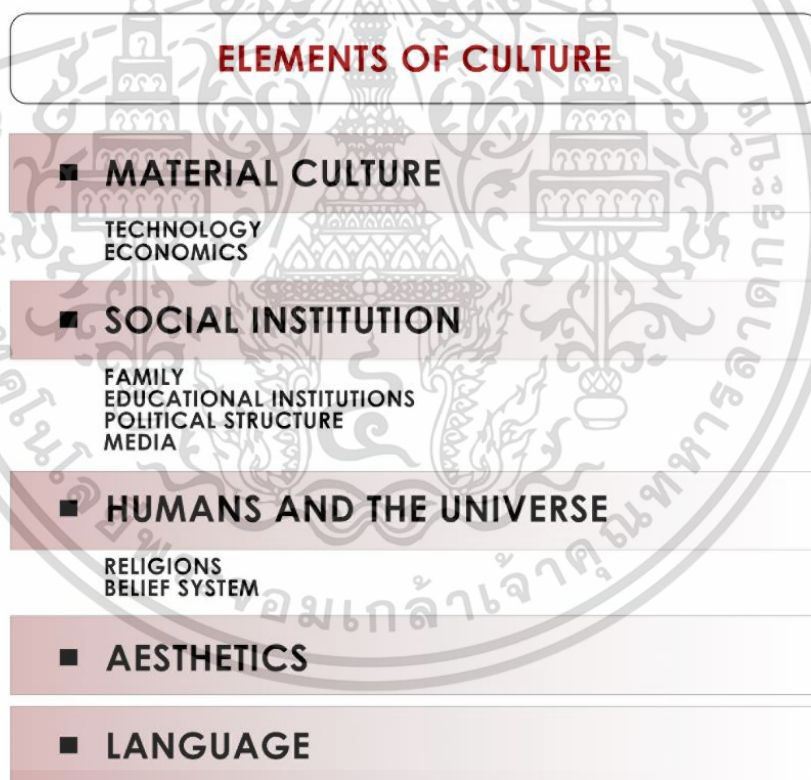
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.2.9 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระยะทางสังคม (Social Space)

“ระยะทางสังคม”เป็นแนวคิดทฤษฎีทางชาติพันธุ์วิทยา ใช้เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ พฤติกรรมและระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ หรือหลายระดับชั้น ตามคำจำกัดความที่หมายรวมทั้ง ระยะเวลาดังสังคม ระยะทางสังคม (พื้นที่) และระยะทางที่ศักดิ์สิทธิ์ (ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติที่ไม่ใช่ศาสนา) ซึ่งความสัมพันธ์เหล่านี้ ก่อให้เกิดระบบต่างๆ หลายรูปแบบเช่น ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม พรหมแดนหรือระยะของความใกล้ชิด ด้านพื้นที่ ด้านเวลา ด้านความเชื่อ ในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มเดียวกันหรือต่างกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านต่างๆ ซึ่งแต่ละด้านอาจจะมีระยะห่างไม่เท่ากัน

2.4.3 องค์ประกอบของวัฒนธรรม (Elements of Culture)

วัฒนธรรมเป็นผลจากการที่มนุษย์ได้เข้าควบคุมธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคม ระบบความเชื่อ ศิลปกรรม ค่านิยมและวิทยาการต่างๆ จึงอาจแยกอธิบายองค์ประกอบของวัฒนธรรมได้ดังนี้

รูปที่ 2.11 องค์ประกอบของวัฒนธรรม (Culture Elements)

ที่มา : เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิมมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมแรงงานข้ามชาติ

2.5.1 อิทธิพลของกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อแรงงานข้ามชาติ

แม้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ และกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ แต่ปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมาย ก็ยังไม่ครอบคลุมทำให้แรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่ง ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการคุ้มครองตามที่แรงงานควรจะได้รับ ถูกกดขี่ขั้นแรกโดยรัฐ คือ การทำให้แรงงานกลายเป็นบุคคลชายขอบ (Marginalization) จากกฎหมายที่ไม่สามารถคุ้มครองและสนับสนุนได้อย่างเต็มที่

รวมถึงกฎหมายตามการกำหนดงานในอาชีพ สำหรับงานที่ห้ามคนต่างด้าวทำโดยเด็ดขาด ตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกา พ.ศ.2522 แรงงานข้ามชาติต้องมีสถานะเป็นลูกจ้าง เป็นงานที่ขาดแคลนแรงงาน อนุญาตให้ทำได้เฉพาะเท่าที่จำเป็น โดยไม่ส่งผลกระทบต่อโอกาสการมีงานทำของคนไทย ในปัจจุบันแม้ว่ามีการผ่อนผันในบางส่วน แต่ยังไม่แสดงให้เห็นถึง “การหยุดนิ่งของกฎหมาย” ที่ไม่เป็นไปตามบริบทของสังคมในปัจจุบัน โดยกฎหมายเป็นข้อบังคับขั้นแรกที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมจากปัจจัยอื่นๆต่อไปได้

2.5.2 อิทธิพลของความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม

ความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม ผลของความเข้าใจผิดมักนำมาซึ่งความขัดแย้งระหว่างคนต่างเชื้อชาติ โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดอคติในการพิจารณาสาเหตุของการกระทำของคนต่างเชื้อชาติ ความต่างของภาษาอาจนำมาซึ่งผลกระทบในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างเชื้อชาติและระหว่างประเทศ ในระดับปัจเจกบุคคลพบว่าทำให้เกิดความเข้าใจผิดและนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่ดี ทำให้สองฝ่ายไม่ริเริ่มที่จะมีปฏิสัมพันธ์ ความผิดพลาดคือการทำให้มองคนต่างเชื้อชาติในแง่ลบและไม่อยากจะคบค้าสมาคมด้วย คนในประเทศที่มีวัฒนธรรมแบบปัจเจกบุคคล (Individualism) มักจะชอบกล่าวโทษการกระทำของผู้อื่น ในขณะที่คนในประเทศที่มีวัฒนธรรมแบบรวมกลุ่ม (Collectivism) จะทำในทางตรงกันข้าม สาเหตุของพฤติกรรมของคนต่างภาษา ต่างวัฒนธรรมมักเกิดจากความผิดพลาดเนื่องมาจากอคติดังต่อไปนี้

- 1) ความรักชาติ (Patriotism) เป็นการมองเข้าข้างชาติของตน
- 2) การคิดแบบเหมารวม (Stereotypes) คือคิดว่าคนในชาตินั้นเป็นเหมือนกันหมด
- 3) การเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentric) คือคิดว่าสิ่งที่ทำสำเร็จในประเทศตนเองนั้นถูกต้อง คนในประเทศอื่นที่กระทำต่างไปจะผิด

- 4) การกีดกัน (Discrimination) เป็นการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ กีดกันคนเชื้อชาติอื่นไม่ได้รับประโยชน์ในสิ่งที่ควรจะได้รับ มีการปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน ให้การดูแลไม่เท่าเทียม ดูถูกเหยียดหยาม มองคนชาติอื่นด้อยกว่า สาเหตุของความต่างของภาษาอาจนำมาซึ่งผลกระทบในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างเชื้อชาติและระหว่างประเทศ ในระดับปัจเจกบุคคลพบว่าทำให้เกิดความเข้าใจผิดและนำมาซึ่งความสัมพันธ์ที่ไม่ดี ทำให้สองฝ่ายไม่ริเริ่มที่จะมีปฏิสัมพันธ์ ความผิดพลาดคือการทำให้มองคนต่างเชื้อชาติในแง่ลบและไม่อยากจะคบค้าสมาคมด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5.3 สถานการณ์แรงงานข้ามชาติในสังคมไทย

ปัญหาความรุนแรงเชิงอคติทางชาติพันธุ์ ของแนวคิดและการผลิตซ้ำ สภาพการณ์เหล่านี้เกิดจากความผิดพลาดของสื่อ สร้างภาพมายาที่กดทับให้สังคมไทยหวาดระแวงแรงงานข้ามชาติ ความกลัวเหล่านั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่เกิดขึ้นจากหลายๆปัจจัยในสังคม เช่น การบอกเล่า, การนำเสนอข่าว, การศึกษา, การประชาสัมพันธ์ของรัฐ และ ความไม่รู้ ซึ่งก่อให้เกิดฐานคติที่เป็นลบต่ออีกฝ่ายหนึ่ง และสังคมได้ผลิตซ้ำฐานคติเหล่านี้ จนกลายเป็นความปกติ ความเคยชิน และสุดท้ายกลายเป็นเรื่องธรรมชาติของใครหลายคนไป การดำรงอยู่ของ "สังคมแห่งความกลัว" นี้เองที่ช่วยเสริมสร้างให้ความรุนแรงทางกายภาพเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้การกดขี่ขูดรีดแรงงานข้ามชาติเหล่านี้เกิดขึ้นเหมือนเป็นเรื่องปกติ ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหา การเกิดจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันระหว่างแรงงานไทยกับแรงงานข้ามชาติจำเป็นต้องมีเงื่อนไขสำคัญ คือ

- 1) การได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย จริยธรรมในการอยู่ร่วมกันของคน 2 กลุ่ม ไม่สามารถสร้างขึ้นได้หากฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์บนความสูญเสียของอีกฝ่าย
- 2) การมีพื้นที่สำหรับสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ในระดับของแรงงานทั่วไป ความรู้สึกที่ดีต่อกันเกิดจากการมีความสัมพันธ์ทางสังคม และมีกิจกรรมทางสังคมบางด้านร่วมกันซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงอคติของแรงงานไทยมีต่อแรงงานข้ามชาติมาสู่ความเห็นใจ ทั้งในฐานะของการเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และการเป็นแรงงานที่ต้องเผชิญปัญหาบางอย่างร่วมกัน
- 3) ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อลดอคติด้านชาติพันธุ์ผ่านสื่อต่างๆ สร้างบทสนทนาและโอกาสของเวทีการแลกเปลี่ยนและพื้นที่สำหรับสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อเป็นฐานข้อมูลหลักอันสำคัญของการแสดงอัตลักษณ์ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

2.5.4 อิทธิพลของระบบทุนนิยมที่ส่งผลต่อแรงงานข้ามชาติ

การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยส่งผลให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติราคาถูกลง จึงเป็นกลุ่มแรงงานที่ผู้ประกอบการหลายรายยังคงต้องการพึ่งพาเพื่อรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการส่งออกสินค้า

แรงงานข้ามชาติได้ผ่านกระบวนการทำให้เป็นสินค้าอย่างเข้มข้นในระบบเศรษฐกิจแบบกระแสทุนนิยม(Commoditization in Capitalism) โดยนัยยะนี้หมายถึงรูปแบบการผลิต (Mode of Production) ซึ่งปัจจัยการผลิตของสังคมตกอยู่ในครอบครองของบุคคล ในขณะที่การงานทั้งปวงถูกปฏิบัติด้วยบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่าชนชั้นแรงงาน (Working Class) และปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน (Capitalists) แต่ปัจจัยการผลิตของคนงานคือแรงงาน (Workers) ซึ่งหมายความว่าชนชั้นแรงงานนั้นเป็นผู้ไม่มีปัจจัยการผลิตอื่นนอกจากแรงงานของตนเอง

ลักษณะในความสัมพันธ์ทางสังคม คือ

- 1) ปังเจกชนถูกทำให้มีความคล้ายกันในฐานะสินค้า (Homogeneity)
- 2) เกิดความเหลื่อมล้ำ (Inequality)
- 3) ขาดความเป็นหนึ่งเดียว (Fragmentation)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 รูปแบบการดำเนินชีวิตของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา¹⁹

2.6.1 พฤติกรรมการใช้สถานที่สาธารณะ

โดยการออกไปสถานที่สาธารณะต่างๆ มักจะเป็นพื้นที่ที่ใกล้ที่พักอาศัย สถานที่ทำงาน หรือเกิดจากความเคยชิน ปัจจัยอื่นที่สามารถทำให้เดินทางไปในพื้นที่ที่ห่างออกไปจากพื้นที่ที่ตนเองอยู่ได้ก็คือ แรงดึงดูดหลักจาก เพื่อน เครือญาติ หรืออื่นๆ ที่นัดหมายกันในบริเวณนั้นๆ

1) สวนสาธารณะ ส่วนใหญ่แล้วแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมามักจะใช้วันหยุดเสาร์อาทิตย์ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยสวนสาธารณะยอดนิยม ได้แก่ สวนหลวง ร.9, สวนรถไฟ, สวนจตุจักร

รูปที่ 2.12 รูปแบบกิจกรรมการใช้พื้นที่สวนสาธารณะ
ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv> สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2563

2) ห้างสรรพสินค้าทั่วไป (Hypermarket) การเดินเที่ยวห้างสรรพสินค้า แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมามักจะไปที่ ห้างอิมพีเรียลลาดพร้าว, อิมพีเรียลสำโรง, เซ็นทรัลพลาซ่า 2 และย่านประตูน้ำ ซึ่งเป็นห้างยอดนิยมที่ใช้ในการพบปะสังสรรค์ หรือซื้อสินค้าทั่วไป

รูปที่ 2.13 กิจกรรมการจับจ่ายใช้สอยและลักษณะห้างสรรพสินค้า
ที่มา : <https://orientalstudio.co.th> สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2563

¹⁹ สัมมนาเจาะตลาดอย่างไรให้โดนใจแรงงานพม่าในไทย (CMMU). 2559. 9 รสนิยมแรงงานชาว พม่า. [Online].

เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://marketeeronline.co/archives/24978>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) ตลาดสด (Market) เป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยสำคัญของชาวเมียนมา อาหารเมียนมา สินค้า นำเข้าจากประเทศเมียนมา เช่น เครื่องปรุงอาหาร อาหารแห้งและขนม โดยตลาดยอดนิยมของกลุ่ม ชาวเมียนมา เป็นตลาดที่มีผู้ขายใช้ภาษาเมียนมาได้ เพิ่มความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้า ได้แก่ ตลาดบางบอน ตลาดบางกะปิ ตลาดพระโขนง ตลาดปากน้ำ ตลาดมหาชัยนิเวศน์

รูปที่ 2.14 มุมมองภายในตลาดพระโขนง

ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

4) ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store)

เป็นร้านค้าขายของทั่วไปที่ชาวเมียนมานิยมใช้บริการ เนื่องจากใกล้สถานที่ทำงาน ที่พักอาศัย ซึ่งสะดวกสบายในการเข้าถึง โดยส่วนใหญ่สินค้าที่นิยมซื้อได้แก่ เครื่องดื่ม อาหาร ขนม และของใช้ส่วนตัว และมักจะเข้ามาใช้งานในช่วงเวลาพัก

รูปที่ 2.15 ลักษณะของร้านสะดวกซื้อ

ที่มา : <https://www.wongnai.com> สืบค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2563

2.6.1 พฤติกรรมการใช้สื่อ

ชาวเมียนมาใช้เวลาในการรับสื่อจากอินเทอร์เน็ตมากขึ้น มีสัดส่วนถึง 65.3% และสื่อโทรทัศน์ 46.7% โดยสื่ออินเทอร์เน็ตยอดนิยมได้แก่ แอปพลิเคชัน Facebook 62.6% เพื่อติดต่อสื่อสาร และ Line 21.1% ใช้ติดต่อสื่อสารทั่วไป Youtube 18.4% สำหรับดูหนังฟังเพลง และสื่อโทรทัศน์ ช่องยอดนิยมยังคงเป็นช่อง 7 มีสัดส่วน 63% และช่อง 3 เป็น 24.6%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.2 พฤติกรรมการบริโภคอาหาร

พฤติกรรมการบริโภคอาหาร แรงงานชาวเมียนมาส่วนใหญ่ อาหารที่รับประทานจะเน้นการใส่ผงชูรสเพื่อเพิ่มรสชาติ และปรุงรสให้มีรสหวาน และมีความมัน เหตุผลที่ชอบรับประทานอาหารมัน มาจากความเชื่อที่ว่า การรับประทานอาหารมันเป็นการอวยพรให้ชีวิตมั่งมี ร่ำรวย ในส่วนของเครื่องดื่ม นิยมดื่มชาที่หมักในน้ำมันพืช กาแฟผสมนม และนิยมดื่มเครื่องดื่มเกลือแร่ทั้งแบบขวดและแบบซอง เนื่องจากต้องการความสดชื่นจากการทำงานหนัก และชอบรับประทานหมาก เพราะมองว่าหมากเป็นสมุนไพรที่ทำให้ร่างกายแข็งแรง และบำรุงสุขภาพ

รูปที่ 2.16 อาหารเมียนมา
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

รูปที่ 2.17 วัฒนธรรมการกินหมาก
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6.3 พฤติกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี

การปรับตัวทางวัฒนธรรมของ แรงงานเมียนมาส่วนใหญ่จะนำวัฒนธรรมที่สั่งสมหรือติดตัวมาด้วย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ติดตัวมาตั้งแต่อาศัยอยู่ในประเทศเมียนมาซึ่งไม่ค่อยแตกต่างจากวัฒนธรรมไทยมากนักในเรื่องของความเชื่อและการนับถือศาสนา ซึ่งแรงงานเมียนมาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งทั้งความเชื่อและวิถีแห่งการปฏิบัติ มักนิยมไปวัดในทุกๆวันพระ หรือวันหยุดจากการทำงาน เข้าวัดเพื่อชดเชลาจิตใจและจะปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดว่าด้วยเรื่องของศาสนา มีบางส่วนเท่านั้นที่ข้ามกรอบของศาสนา

รูปที่ 2.18 พื้นที่ทางความเชื่อภายในที่อยู่อาศัยของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

2.6.4 พฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาของแรงงานข้ามชาติ

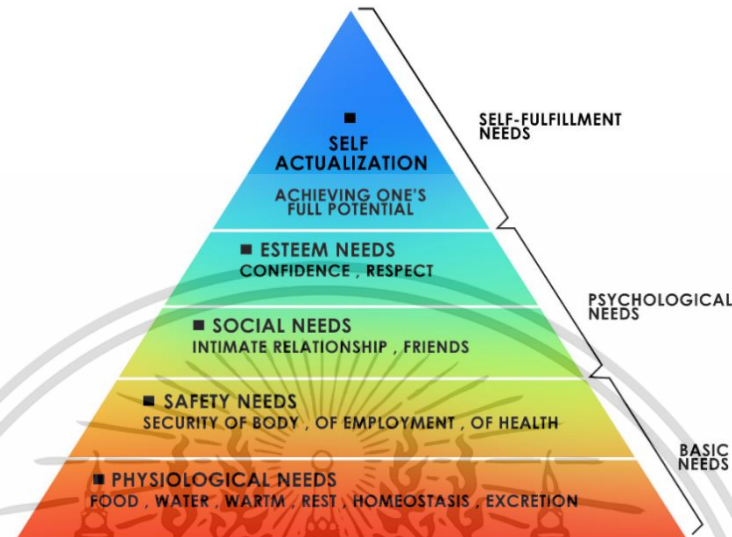
สิ่งสำคัญคือการใช้ภาษาที่ค่อนข้างแตกต่าง ในภาระงานถือว่าเป็นความแตกต่างอันมีนัยยะสำคัญซึ่งผลต่อการทำงาน และภาษาถือเป็นส่วนสำคัญของแรงงานในการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะพบว่า แรงงานเมียนมาส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารโดยการใช้ภาษาไทย โดยต้องใช้ล่ามในการแปลภาษา นายจ้างจึงต้องฝึกภาษาเพิ่มเติมให้กับแรงงานเมียนมา การเปิดสอนภาษาไทยโดย ต่อมาคือการเรียนรู้ทางอ้อม การพยายามที่จะเรียนรู้โดย ภาระงานที่รับผิดชอบบางครั้งโดยการเปิดอินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูล ซึ่งแรงงานข้ามชาติบางคนพยายามเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ เพื่อปรับตัวเข้าสู่กระบวนการเป็นแรงงานอย่างเต็มรูปแบบในประชาคมอาเซียนซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญในอนาคต

ในขณะที่แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาสามารถผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยได้เป็นอย่างดี การฝึกภาษาคือการเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายขึ้นและอาจจะมีหลายอาชีพหรือหลายกิจกรรมในคนเดียวกันหรือในครัวเรือนเดียวกัน (Diversification)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

2.7.1 ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs)

รูปที่ 2.19 ผังทฤษฎีลำดับความต้องการพื้นฐาน (Hierarchy of Needs)

ที่มา : ซาอูล แมคเคลลาร์ด (Saul Mcleod), 2563

ความต้องการพื้นฐาน เป็นปัจจัยที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดย อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) กล่าวว่า ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นสัญชาตญาณที่มีมาแต่กำเนิดมีอยู่ 5 ความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs) แบ่งไปเป็น ดังนี้

1) ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Physiological Needs) คือ เป็นความต้องการด้าน ร่างกาย เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการความปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่ ปราศจากอันตรายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความมั่นคงในการทำงาน

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการระดับที่สาม โดยความต้องการทางสังคม หมายถึง ความต้องการที่จะเกี่ยวพัน การมีเพื่อน และการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่น เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม

4) ความต้องการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) คือ ความต้องการระดับที่สี่ เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญตัวเอง มีความภาคภูมิใจในสถานภาพทางสังคม

5) ความต้องการบรรลุศักยภาพสูงสุดแห่งตน (Self-Actualization Needs) คือ ความต้องการระดับสูงสุด บุคคลมักจะต้องการโอกาสที่จะคิดสร้างสรรค์ภายในงาน ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบ ความสมหวังของชีวิต บรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.2 ทฤษฎีความต้องการในการดำรงชีวิต

เคลย์ตัน อัลเดอร์เฟอร์ (Claton Elderfer) ทฤษฎี ERG (Existence Relatedness and Growth Needs) ของอัลเดอร์เฟอร์ได้แบ่งความต้องการมนุษย์ออกเป็น 3 ชั้น ได้แก่

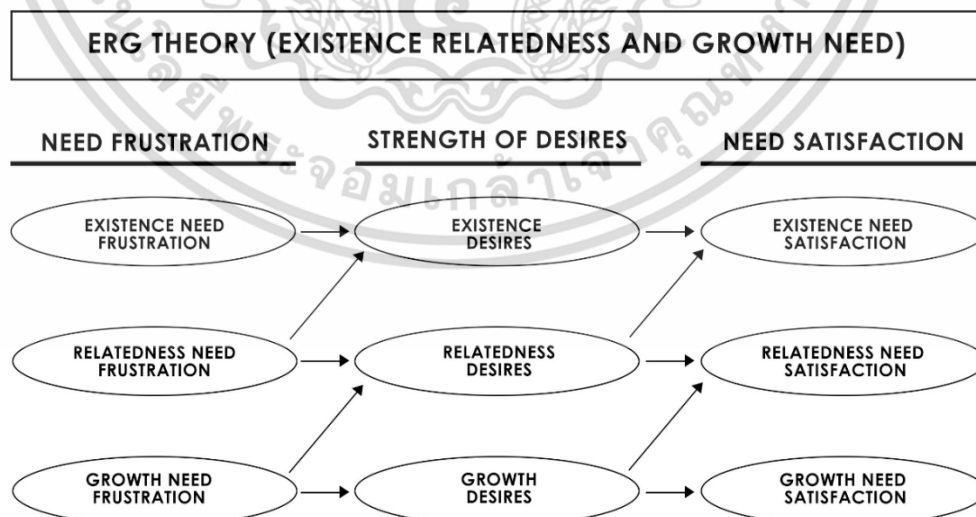
1) ความต้องการที่จะดำรงชีวิต หรือความต้องการที่จะคงอยู่ (Existence: E) เป็นความต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคมด้วยดี เป็นความต้องการปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ น้ำ และที่อยู่อาศัย ความต้องการทางวัตถุดิบเงินเดือน ประโยชน์ตอบแทนสภาพการทำงาน ปัจจัยอำนวยความสะดวก

2) ความต้องการด้านความสัมพันธ์ (Relatedness: R) คือ ความต้องการผูกพันกับผู้อื่นในการทำงาน ต้องการเป็นพวกได้รับความยอมรับ ร่วมรับรู้และแบ่งปันความรู้สึกระหว่างกัน ต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือต้องการเป็นเพื่อน

3) ความต้องการด้านความเจริญเติบโต (Growth: G) เป็นความต้องการที่จะเจริญก้าวหน้าในการทำงาน สามารถทุ่มเทความรู้ ความสามารถของตนเองในการทำงานอย่างเต็มที่ และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเพิ่มขึ้นด้วย เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญตัวเอง มีความภาคภูมิใจในสถานภาพทางสังคม

2.7.3 สรุปทฤษฎีความต้องการในการดำรงชีวิต

มนุษย์มีความต้องการโดยสัญชาตญาณ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้แก่ปัจจัยภายนอกคือความต้องการขั้นพื้นฐาน เป็นความต้องการด้านร่างกายเพื่อความอยู่รอดของชีวิตตลอดไปจนถึงความต้องการด้านความปลอดภัย และปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับสังคม สภาพแวดล้อม และตัวบุคคล นั่นก็คือการมีบทบาทในสังคม ได้รับการยอมรับ และมีการสำเร็จ เจริญเติบโตในหน้าที่ของตนเอง

รูปที่ 2.20 ทฤษฎีความต้องการในการดำรงชีวิต

ที่มา : เคลย์ตัน อัลเดอร์เฟอร์ (Claton Elderfer), 2512

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8 การสร้างเมืองที่ดีให้กับผู้อพยพ (Creating Better Cities For Migrants)²⁰

การสร้างจุดมุ่งหมายของการพัฒนาพื้นที่เมือง โดยอาศัยการศึกษาจากงานวิจัย โครงการกรณีศึกษาที่มีอยู่ และเครื่องมือระดับภูมิภาคหรือในท้องถิ่น คือการส่งเสริมกลยุทธ์ที่เป็นนวัตกรรมในอนาคตและเพื่อช่วยเหลือประเทศสมาชิกและหน่วยงานท้องถิ่นในการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติของเมืองที่สร้างสภาพสังคมที่ได้อย่างละเอียด ในเรื่องของการทำงานร่วมกันและการบูรณาการเชิงพื้นที่สำหรับผู้ย้ายถิ่นในเมือง ซึ่งความท้าทายทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมที่กำลังจะเกิดขึ้นของเมืองอันเนื่องมาจากวิกฤตการณ์ต่างๆที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อป้องกันความขัดแย้ง ลดความยากจนในเมืองและความไม่มั่นคง รัฐจะต้องมีการวางแผนนโยบายที่ครอบคลุม มีเป้าประสงค์ที่จะสนับสนุนความพยายามของการพัฒนาเมืองต่างๆ ในการสร้างนโยบายเมืองที่ครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ย้ายถิ่นฐาน จากกรณีศึกษาและงานวิจัยที่ระบุไว้ที่มีอยู่ได้ระบุหลักการสำคัญ 8 ประการเพื่อให้เกิดการพัฒนาประสบความสำเร็จ ดังนี้

1) การส่งเสริมสิทธิของผู้ย้ายถิ่นฐาน

บุคคลข้ามชาติสามารถมีสถานะ “ไร้ตัวตน” ได้ หากมีความไม่ชัดเจนจากการย้ายถิ่น ในบางครั้งหรือระยะเวลาของการอยู่อาศัยเป็นการทำร้ายการปกป้องสิทธิของพวกเขา รัฐมีบทบาทสำคัญในการรับประกันการยืนยันสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและสิทธิการเป็นพลเมืองตามถิ่นที่อยู่ ด้วยการกำหนดสิทธิและความรับผิดชอบระหว่างพลเมืองและรัฐบาลท้องถิ่น ให้ผู้อยู่อาศัยทุกคนโดยไม่คำนึงถึงสถานะหรือภูมิหลังจะได้รับสิทธิและเสรีภาพซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการรวมผู้อพยพเข้าสู่สังคมเมือง สิทธิดังกล่าวรวมถึงสิทธิทางแพ่ง การเมือง สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ตลอดจนสิทธิในการดูแลสุขภาพ การศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัย สวัสดิการ ความปลอดภัยและความมั่นคง

“แรงงานข้ามชาติทุกคนต้องสามารถใช้สิทธิขั้นพื้นฐานได้” รัฐไม่ควรปกป้องและส่งเสริมสิทธิของผู้ย้ายถิ่นเพียงเท่านั้น แต่ควรแจ้งให้ชุมชนผู้อพยพทราบอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของตน ผู้ย้ายถิ่นจะต้องเปิดใช้งานและสนับสนุนให้ใช้สิทธิของตนและกลายเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น เราจำเป็นต้องพัฒนาจากแนวทางที่อิงตามความต้องการไปสู่แนวทางตามสิทธิและก้าวไปไกลกว่านั้นไปสู่วิธีการที่มีขีดความสามารถเพื่อให้แรงงานข้ามชาติได้รับสิทธิของตน ดังคำกล่าวที่ว่า

“เมืองของเราอุดมไปด้วยผู้ที่เลือกที่จะอาศัยและทำงานที่นี่ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องได้ยินเสียงของพวกเขาทั้งหมดเพื่อที่เราจะได้ร่วมกันสร้างเมืองที่มีชีวิตชีวาสำหรับศตวรรษที่ 21”²¹

²⁰ Brigitte Colin , Programme Specialist. 2010. Creating Better Cities For Migrants. International Migrations and Multiculturalism Section - Architecture and Cities Division of Social Sciences, Research and Policy, UNESCO

²¹ Binod Khadria, Jawaharlal Nehru University, New Delhi SSIIM UNESCO Chair International Conference “Migrants demand for the City”, 19-20 March 2009, Venice.

2) เข้าถึงความต้องการพื้นฐานด้านการบริการและสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับทุกคน

เพื่อให้บุคคลข้ามชาติได้รับสิทธิพื้นฐานหลัก พวกเขาจำเป็นต้องเข้าถึงบริการทางสังคม ชุมชนผู้ย้ายถิ่นอาจเผชิญกับอุปสรรคในการเข้าถึงบริการดังกล่าวเนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมภาษา การขาดข้อมูล ข้อจำกัดทางการเงิน การเลือกปฏิบัติ หรือการไม่มีสถานะทางกฎหมาย แม้ว่าจะสามารถเข้าถึงได้ แต่บริการส่วนใหญ่ก็สะท้อนถึงความต้องการของประชากรพื้นที่ต้นทาง

หน่วยงานท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการให้บริการทางสังคมและเพื่อประกันความเท่าเทียมในการเข้าถึงและการรักษา การปกครองแบบรวมเมืองต้องทำงานเพื่อเอาชนะความไม่เท่าเทียมกันและสร้างความมั่นใจในบริการที่เพียงพอสำหรับผู้ใช้อาศัยทุกคน ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา การดูแลสุขภาพ การจ้างงาน สวัสดิการ และการพักผ่อนหย่อนใจ

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการปกครองเมืองสำหรับบุคคลข้ามชาติ ได้แก่ นโยบายการกำหนดราคาที่เหมาะสมสำหรับบริการสังคมขั้นพื้นฐานและสาธารณูปโภค การขยายบริการไปยังพื้นที่ที่ผู้คนเหล่านี้อาศัยอยู่ บริการเผยแพร่และสนับสนุน (เช่น ชั้นเรียนภาษา) ที่มุ่งเป้าไปที่กลุ่มผู้ย้ายถิ่น²²

ทำให้ผู้อยู่อาศัยทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้ เพิ่มความสามารถในการมีส่วนร่วมและกลายเป็นส่วนสำคัญของชุมชน การสนับสนุนและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงความต้องการของสมาชิกในชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกมีความเหมาะสมทางวัฒนธรรมและในกรอบของสังคมพหุวัฒนธรรมและผู้อยู่อาศัย คนงาน และผู้มาเยือน สามารถเข้าถึงได้โดยไม่คำนึงถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรม ภาษา หรือศาสนา

3) การนำเสนอประชาธิปไตยโดยทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในกิจการสาธารณะและชีวิตทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเมืองต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ย้ายถิ่นได้ดีขึ้น หน่วยงานท้องถิ่นควรให้ชุมชนข้ามชาติมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจโดยการสร้างช่องทางสำหรับการเป็นตัวแทนและการมีส่วนร่วมของบุคคลข้ามชาติและชนกลุ่มน้อย เช่นสิทธิในการออกเสียง และสื่อภาษาของตนเอง

เนื่องจากการปกครองเมืองดังกล่าวก่อให้เกิดการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประชาธิปไตยซึ่งประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการสร้างสภาพแวดล้อมในเมืองของตนเองและเมืองโดยรวมถึงการมีส่วนร่วมของพลเมือง เพื่อให้เกิดการบูรณาการในรูปแบบที่คิดไว้รัฐบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มสังคมต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่ถูกกีดกันในอดีต ในกระบวนการนโยบายและการวางแผน สิ่งนี้ต้องการมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่าทุกกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตของพวกเขา²³

²² United Nation Development Programme (UNDP) , Human Development Report, “Overcoming barriers: Human mobility and development”, 2009.)

²³ UNDESA, Final Report of Expert Group Meeting, “Creating an Inclusive Society : Practical Strategies to Promote Social Integration”, 10-13 September 2007, Paris.

4) ส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและสร้างบทสนทนา

เนื่องจากโลกาภิวัตน์ การย้ายถิ่นฐาน และการขยายตัวของเมือง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกลายเป็นหนึ่งในคุณสมบัติหลักของเมือง โดยรวบรวมชุมชนทางวัฒนธรรมที่ก่อนหน้านี้ อาจไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมากนัก ควรเสริมสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและเคารพและจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้เป็นทรัพยากรสำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม นโยบายที่รวมอยู่เหนือความเสมอภาคและยอมรับความหลากหลายในชีวิตทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม

เมืองต่างๆมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นใจในการเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนผู้ย้ายถิ่นและเปิดใช้งานการแสดงผลทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นช่องทางในการสนทนาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ในความเป็นจริง ความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ภายในชุมชนเสริมสร้างการทำงานร่วมกันในสังคมและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมและสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ²⁴

ในฐานะแหล่งแลกเปลี่ยน พื้นที่ความคิดสร้างสรรค์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความจำเป็นสำหรับมนุษยชาติเนื่องจากความหลากหลายทางชีวภาพมีไว้สำหรับธรรมชาติ ในสังคมที่มีความหลากหลายมากขึ้นจำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่กลมกลืนระหว่างผู้คนและกลุ่มต่างๆ ด้วยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีพลวัตตลอดจนความเต็มใจที่จะอยู่ร่วมกัน²⁵

5) ส่งเสริมความเข้าใจกับการเลือกปฏิบัติและป้องกันการเหยียดเชื้อชาติ

บุคคลข้ามชาติมักถูกมองด้วยความสงสัยจากสมาชิกคนอื่นๆในสังคมและอาจอยู่ภายใต้การรังคร่ำประชาานิยมและลัทธิต่างชาติในทางการเมืองหรือสื่อ การไม่ยอมรับ การเหยียดเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติ ยังคงคุกคามการพัฒนาของบุคคลและการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่แตกต่างกัน

รัฐสามารถเสริมสร้างความเข้าใจในระดับชุมชนโดยกำหนดเป้าหมายลดการอคติและการขาดความรู้ตลอดจนการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนข้ามชาติ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคงของประชาชน การเหยียดเชื้อชาติจะต้องได้รับการแก้ไขและต่อสู้ตามกฎหมายในระดับชาติและระดับท้องถิ่น จากกรณีศึกษา การอคติทางเชื้อชาติเป็นอาชญากรรมในประเทศบราซิลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 1997 เมืองเซาเปาโล จึงได้สร้างสถานที่เพื่อต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติทุกประเภท หรือเรียกว่า ศูนย์อ้างอิงการต่อสู้เรื่องการเหยียดเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกประเภท สามารถร้องเรียนได้ที่สถานีนโยบายทุกแห่งและผู้ถูกกระทำจะถูกรับรองว่าเป็นอาชญากรรมเฉพาะมีโทษถึงขั้นจำคุกและปรับ ศูนย์ให้การช่วยเหลือด้านจิตใจแก่เหยื่อและความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อการแสวงหาความยุติธรรม

²⁴ William Lacy Swing, Director General IOM. High-Level Roundtable “The Inter-ethnic City : Management and Policies for a Better Integration of Migrants”, 28 September 2009, UNHQ

²⁵ UNESCO. Universal Declaration on Cultural Diversity, 2001

6) ลดความตึงเครียดจากปัจจัยทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา และความขัดแย้ง

เมืองต่างๆกำลังถูกท้าทายจากการอยู่ร่วมกันของผู้คนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษาและศาสนาที่แตกต่างกันซึ่งอาจนำไปสู่ระบบคุณค่าที่ขัดแย้งกันและการแย่งชิงทรัพยากร รัฐต้องตระหนักถึงความหลากหลายอันเป็นที่มาของความขัดแย้งและแม้กระทั่งความรุนแรงและต้องพยายามป้องกันความขัดแย้งและจัดการกับความตึงเครียดที่เกิดขึ้น ด้วยการจัดการกับการขาดความรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมและการแก้ไขปัญหาที่ละเอียดอ่อนที่คนคิดเชิงลบต่อสังคมเจ้าบ้านและสมมติฐานที่ผิดต่อผู้ย้ายถิ่นนโยบายที่ครอบคลุมสามารถเสริมสร้างความปลอดภัยและความรู้สึกปลอดภัยได้ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยการส่งเสริมความไว้วางใจและความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขและป้องกันความขัดแย้ง²⁶

7) ส่งเสริมการทำงานและแบ่งปันร่วมกันในสังคม

ด้วยความท้าทายจากความหลากหลายของเมืองที่เป็นสากลของเราชุมชนผู้อพยพและพลเมืองต่างๆที่เพิ่มอัตลักษณ์ที่หลากหลาย รัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและการทำงานร่วมกันในสังคม เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ความเชื่อมั่น การเชื่อมโยง ความร่วมมือ มนุษย์ทุกคนและทุกคนบนโลก เครือข่ายทางสังคมระหว่างผู้คนที่ทำงานร่วมกันเพื่อจุดประสงค์ร่วมกัน สำหรับการผลิตสินค้าสาธารณะ สร้างการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความสัมพันธ์ทางสังคมโดยรวม

8) การวางผังเมือง

รูปแบบที่อยู่อาศัยและการใช้พื้นที่ในเมืองสะท้อนให้เห็นถึงชุมชนต่างๆในเมือง และวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกัน ผ่านการวางผังเมืองแบบบูรณาการ ได้แก่ ถนน ทางแยก สวนสาธารณะและการคมนาคมเมืองต่างๆต้องตอบสนองความต้องการของชุมชนทั้งหมดและดำเนินการเพื่ออยู่ร่วมกันในเชิงพื้นที่

“พื้นที่สาธารณะ” เป็นสถานที่ติดต่อที่ผู้ย้ายถิ่นมาพบกับชุมชนเจ้าบ้าน นโยบายของเมืองสามารถมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงการรวมกลุ่มของผู้ย้ายถิ่นโดยการสร้างพื้นที่สาธารณะขึ้นใหม่เป็นสถานที่สำหรับการสนทนาและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

จากกรณีศึกษา Porta Palazzo ซึ่งเป็นย่านของชาวตูริน (Turinese) ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางการค้าแบบดั้งเดิมอยู่ในช่วงเสื่อมโทรม กำลังประสบกับปัญหาของเมืองในยุโรปทั้งหมด ความเสียหายที่เกิดกับอาคารนั้นมาพร้อมกับความร่อแร่ของสังคมท้องถิ่น การมาถึงของผู้อพยพที่ยากจนจากต่างประเทศยังคงมีความซับซ้อนมากขึ้น โครงการ Porta Palazzo ได้กลายเป็นการทดลองสำหรับการฟื้นฟูเมืองภายนอกเพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของอาคารตลาดสถานที่พบปะและพื้นที่สาธารณะและเพื่อฟื้นฟูสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (เมืองตูรินโครงการ Porta Palazzo)

²⁶ European Manifesto for Multiple Cultural Affiliation, Council of Europe, 2007

2.9 การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Cross-Cultural Communication)

สังคมในปัจจุบันนั้น เป็นสังคมที่อยู่ท่ามกลางการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ที่มีบทบาทเป็นอย่างมาก กับชีวิตมนุษย์ในยุคปัจจุบัน โดยวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและมีความสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ทุกคน ในขณะที่เราทำการสื่อสารกับบุคคลอื่นนั้น บุคคลแต่ละคนก็จะมีวัฒนธรรมที่สั่งสมมาจากการเรียนรู้ในบริบทสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้นการทำการสื่อสารร่วมกับบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันนั้น บุคคลย่อมจะต้องมีการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคู่สื่อสาร ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จในการสื่อสาร

โลกในยุคปัจจุบันเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเกิดขึ้นของสังคมที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสังคมในปัจจุบันนั้นเป็นสังคมที่อยู่ท่ามกลางการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม มีการเกิดขึ้นของระบบเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสารที่มีความทันสมัย มีการแพร่ขยายเครือข่ายทางสังคมออกไป ทำให้มนุษย์มีโอกาสที่จะต้องทำการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมจึงเป็นเหมือนกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ยุคปัจจุบันอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ โดยบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆแตกต่างกัน ดังนั้นมนุษย์จึงต้องคำนึงถึงเรื่องของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสื่อสารของบุคคล รวมทั้งต้องทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีบทบาทในการช่วยลดความเข้าใจผิดในการสื่อสาร และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์เข้าใจถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้นจากการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลที่เราทำการสื่อสารด้วย

วัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ทุกคน โดยวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน ในขณะที่เราทำการสื่อสารกับบุคคลอื่นนั้น บุคคลแต่ละคนก็จะมีวัฒนธรรมที่สั่งสมมาจากการเรียนรู้ในบริบทสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ ดังนั้นการทำการสื่อสารกับบุคคลที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันนั้น บุคคลย่อมจะต้องมีการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของคู่สื่อสาร ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จในการสื่อสาร โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลนั้น ไม่จำเป็นว่า จะต้องเกิดขึ้นกับบุคคลที่มาจากคนละประเทศเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การสื่อสารกับคนภายในประเทศเดียวกัน หรือแม้กระทั่งการสื่อสารกับสมาชิกในองค์กรเดียวกันก็อาจจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้เช่นเดียวกัน ซึ่งความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้น หมายรวมถึงความแตกต่างทางภูมิภาค จริยธรรม ศาสนา เพศ ยุคสมัย และชนชั้น อีกทั้งบุคคลยังสามารถเรียนรู้ระบบพื้นฐานทางวัฒนธรรมได้จากการสังเกต ซึ่งหมายรวมถึงข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรม สถาบันทางธุรกิจ ครอบครัวยุค องค์กรทางสังคม ภาษา การทหาร เพศ และ กฎหมาย โดยกิจกรรมทั้งหมดนี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของบุคคลได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9.1 ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารเป็นพฤติกรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคนที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในเรื่องการฟัง การพูด การอ่าน การคิด การเขียน และการนำเสนอ พฤติกรรมการสื่อสารเหล่านี้ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตทั้งสิ้น พฤติกรรมเหล่านี้ได้จากการดำเนินในชีวิตประจำวัน เช่น การฟังรายการวิทยุ การฟังการสนทนาซึ่งกันและกัน

การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ วัตถุประสงค์ และแสดงพฤติกรรมได้ตรงกัน

2.9.2 องค์ประกอบของกระบวนการสื่อสาร

กระบวนการสื่อสารเกิดจากการดำเนินกิจกรรมการสื่อสารจากผู้ส่งสารสื่อสารผ่านสื่อไปยังผู้รับสารและเกิดผลย้อนกลับของการสื่อสาร สามารถนำมาอธิบายองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการสื่อสารได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ ผู้รับสาร และผลย้อนกลับของการสื่อสาร

1) ผู้ส่งสาร (Sender)

ผู้ที่ทำการสื่อสาร หรืออาจเรียกว่า ผู้เข้ารหัส ผู้เริ่มต้นการสื่อสาร หรือ เป็นต้นกำเนิดของสาร ผู้ส่งสารทำหน้าที่ เรียบเรียงถ้อยคำสัญญาณหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้รับ ซึ่งเรียกว่า การเข้ารหัส แล้วจึงส่งสารนั้นไปยังผู้รับ ผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะในการสื่อสารชัดเจน

2) สาร (Message)

ข้อมูล เรื่องราว สิ่งที่มีผู้ส่งสารต้องการจะสื่อไปสู่ผู้รับสาร อาจเป็นทั้งภาษาพูดและไม่ใช่ภาษาพูด ซึ่งทำให้สามารถเข้าใจความหมายร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร สารเกิดขึ้นเมื่อผู้ส่งสารมีความคิดและมีความต้องการที่จะถ่ายทอดความคิดนั้นไปให้ผู้อื่นได้รับรู้ เช่น ชินงานโฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์ เนื้อหาสาระจากการพูดคุย

3) สื่อ หรือช่องทางการสื่อสาร (Channel)

ช่องทางหรือพาหะที่จะนำสารไปยังผู้รับสาร เช่น สื่อ บุคคล วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร ฯลฯ

4) ผู้รับสาร (Receiver)

ผู้ส่งสารต้องการติดต่อสื่อสารด้วย หรือเรียกว่า ผู้ถอดรหัส เป็นจุดหมายปลายทางที่มีผู้ส่งสารมีความตั้งใจจะส่งสารไปถึงผู้รับสารอาจเป็นบุคคลเดียวหรือคนกลุ่มเล็กหรือเป็นมวลชนก็ได้ ผู้รับสารจะทำหน้าที่ถอดรหัส หรือแปลความหมายสารที่ผู้ส่งสารส่งมา ผู้รับสารเป็นองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการสื่อสาร เพราะถ้าหากผู้รับสารแปลความหมายผิดไปจากเจตนาของผู้ส่งสาร ก็จะเกิดความเข้าใจผิดทำให้การสื่อสารล้มเหลว

5) ผลย้อนกลับการสื่อสาร (Feedback)

ปฏิกิริยาจากผู้รับสารที่แสดงกลับมายังผู้ส่งสาร เช่น การพยักหน้า การโทรศัพท์กลับมา การยิ้ม การทำตามที่ผู้ส่งสารต้องการ การซื้อสินค้าใช้ตามผลการรับชมโฆษณา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9.3 ประเภทการสื่อสาร²⁷

1) ประเภทของการสื่อสารจาแนกตามระดับการสื่อสาร

1.1 การสื่อสารภายในบุคคล กล่าวคือ บุคคลคนเดียวทำหน้าที่ทั้งเป็นผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และร่างกาย

1.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน ทั้งสองฝ่ายต่างผลัดกันทำหน้าที่ส่งสารและรับสาร สามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง หรือเป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว ผู้ส่งสารมองเห็นปฏิกิริยาตอบกลับ

1.3 การสื่อสารกลุ่มย่อย การสื่อสารระหว่างบุคคลกลุ่มเล็กๆ

1.4 การสื่อสารสาธารณะ การสื่อสารกับคนจำนวนมาก

1.5 การสื่อสารมวลชน การสื่อสารที่มีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารจะทำงานอย่างมีระบบ ผู้รับสารนั้นจะมีลักษณะเป็นมวลชนซึ่งอยู่กระจายกันทั่วประเทศ สารที่ส่งไปยังผู้รับจะมีลักษณะเหมือนกันและส่งไปในเวลาเดียวกัน

2) ประเภทของการสื่อสารจำแนกตามลักษณะการใช้สัญลักษณ์

2.1 การสื่อสารแบบวจนภาษา (Verbal Communication) เป็นการสื่อสารทั่วไปที่อาศัยคำ จำนวนเลข เครื่องหมายการเขียนวรรคตอน (Punctuation) สัญลักษณ์นี้อาจเป็นในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษาทางคณิตศาสตร์

2.2 การสื่อสารแบบอวจนภาษา (Non-Verbal Communication) สื่อสารที่ใช้สัญลักษณ์อย่างอื่น นอกจากคำ จำนวนเลข เครื่องหมาย การเขียนวรรคตอนหรือภาษาเขียน โดยทั่วไปการสื่อสารประเภทนี้จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน

- ภาษาสัญญาณหรือภาษาสัญลักษณ์ (Sign / Symbol Language) ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้ทดแทนความหมาย เช่น สัญญาณจราจร ตราสัญลักษณ์สินค้า

- ภาษาท่าทาง (Action Language) อาทิปฏิกิริยาต่างๆ ที่คนเราแสดงออกโดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจ เช่น การสั่นศีรษะ การจ้องหน้าผู้อื่น การก้มหน้า ท่าทางการเดิน

- ภาษาวัตถุ (Object Language) เป็นการสื่อสารให้ผู้รับสารได้รับทราบถึงความคิด ประสบการณ์ รสนิยม หรือวัฒนธรรมของตนเราโดยผ่านสิ่งที่อยู่รอบตัว เช่น การเลือกใช้เสื้อผ้า การเลือกรับประทานอาหาร หรือการเลือกการทำกิจกรรมต่างๆ

²⁷ พัทธราภา เอื้ออมรวิช. 2559. การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

กรณีศึกษา

ในการศึกษาอาคารตัวอย่างนั้น ผู้จัดทำเลือกพิจารณาทั้งอาคารประเภทเดียวกันอาคารที่มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา เพื่อนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้ในงานออกแบบ ซึ่งจะวิเคราะห์และศึกษาการนำไปใช้ตาม ประเด็นที่ต้องการศึกษาจากอาคารนั้นๆ

3.1 เป้าหมายและเกณฑ์การพิจารณาเลือกกรณีศึกษา

เนื่องจากโครงการเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อกลุ่มแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ ความปลอดภัยของสถานที่ และบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การทำกิจกรรมต่างๆ โดยการสร้างพื้นที่สาธารณะที่ตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวัน สร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเอง ให้ความอิสระและสนุกสนาน การออกแบบจึงเป็นเรื่องสำคัญ นอกจากนั้นพื้นที่นี้ยังความส่งเสริมให้มีนัยยะสำคัญคือ การสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา ส่งเสริมให้มีข้อมูลชุดใหม่เกี่ยวกับชาติพันธุ์มากขึ้น นำไปสู่การสร้างสังคมส่วนรวมในระดับชุมชนจนถึงระดับย่าน การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรในสังคม สร้างความเปลี่ยนแปลงให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เป็นกว้างมากขึ้น การเลือกกรณีศึกษาจึงเลือกทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีลักษณะกิจกรรม องค์ประกอบหลักและประเภทอาคารที่ใกล้เคียงกับโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา จึงได้กำหนดเป้าหมายในการศึกษาอาคารตัวอย่าง ดังนี้

- การศึกษาความเป็นมาของและข้อมูลทั่วไปโครงการ
- การศึกษาแนวคิดในการออกแบบและวิธีการ
- การศึกษาการจัดสรรพื้นที่และองค์ประกอบที่มุ่งเน้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์
- การศึกษาลักษณะการจัดพื้นที่กิจกรรมและพื้นที่สาธารณะ
- การศึกษาการวางผังของโครงการ และขนาดพื้นที่ใช้สอยในแต่ละส่วน
- การศึกษาประเภทและจำนวนผู้ใช้งานของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

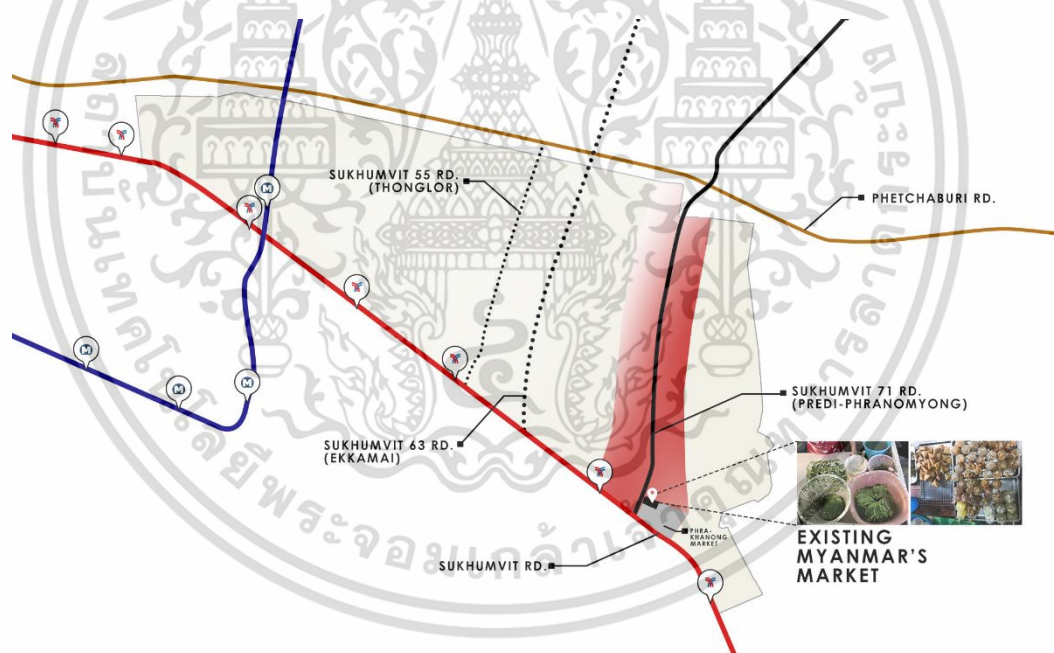
3.1.1 พิจารณาประเด็นการศึกษา

โดยปัจจัยการพิจารณาเลือกอาคารตัวอย่าง เป็นผลให้เกิดประเด็นทางการศึกษา และเพื่อสามารถวิเคราะห์และนำไปปรับใช้ในโครงการ โดยสามารถแบ่งประเด็นการศึกษาเป็นหัวข้อ ดังนี้

- องค์ประกอบของอาคาร
- การวางผังอาคาร
- การใช้วัสดุประกอบอาคาร
- รูปแบบสถาปัตยกรรม
- เทคโนโลยีอาคาร
- ลักษณะของที่ตั้งโครงการ
- ลักษณะกิจกรรม

3.2 กรณีศึกษาภายในประเทศ

3.2.1 ตลาดพระโขนง

รูปที่ 3.1 ขอบเขตพื้นที่ถนนสุขุมวิท 71 และที่ตั้งของตลาดพระโขนง
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

- ประเภทโครงการ : ตลาด
- ที่ตั้งโครงการ : ซอยสุขุมวิท เขตวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- สิ่งที่ศึกษา : ที่ตั้งโครงการ, องค์ประกอบโครงการ, ลักษณะกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ความเป็นมาของโครงการ

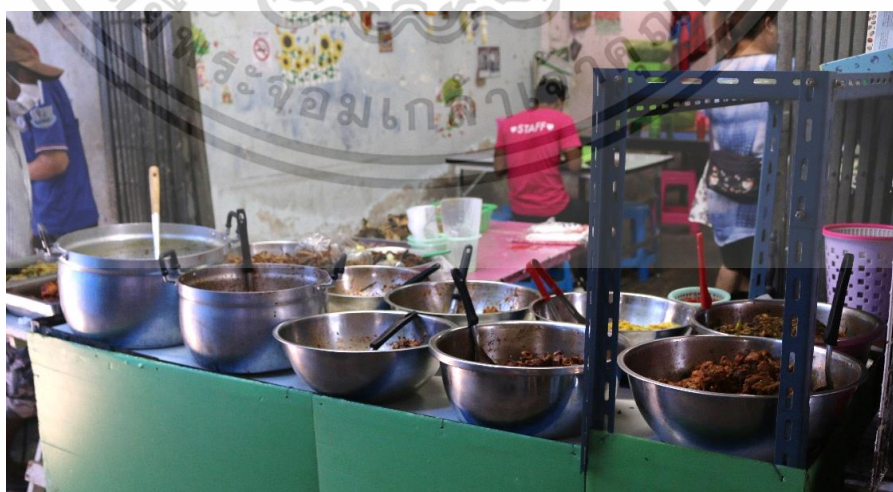
ในชุมชนตลาดพระโขนง หากย้อนไปในอดีตประมาณ 40 ปีก่อน ย่านพระโขนงเคยเป็นแหล่งการค้าที่รุ่งเรืองของกรุงเทพมหานคร มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ และโรงภาพยนตร์ถึง 6 แห่งในย่านเดียว เป็นแหล่งรวบรวมความบันเทิงในย่านชานเมืองฝั่งตะวันออก และถึงแม้เมื่อเวลาผ่านไป ย่านพระโขนงจะซบเซาลง ทิ้งไว้แค่กลิ่นอายของความเฟื่องฟูในอดีตไว้ ส่งต่อจนมาถึงในปัจจุบันนี้ ภายในชุมชนตลาดพระโขนงจากเดิมที่เป็นอาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนไทยที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันได้มีการปรับตัวไปตามความจำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวัน

ในส่วนล่างของอาคารกลายมาเป็นพื้นที่จับจ่ายใช้สอยที่สำคัญให้คนในท้องที่ และชั้นที่อยู่เหนือขึ้นไปก็ถูกปรับเปลี่ยนกลายเป็นห้องพักของแรงงานข้ามชาติ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับเจ้าของอาคาร การมีอยู่ของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในบริเวณย่านนี้ เกิดจากการที่กลุ่มแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาที่ทำงานประเภทบริการหรืองานก่อสร้างในเขตพัฒนา ยกตัวอย่างเช่น พนักงานร้านอาหารในย่านทองหล่อ หรือแรงงานก่อสร้างในย่านเอกมัย ซึ่งไม่สามารถมีที่อยู่อาศัยในบริเวณดังกล่าวได้เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ค่าครองชีพสูง ดังนั้นอาคารที่อยู่ติดกับถนนปรีดีพนมยงค์และชุมชนตลาดพระโขนงที่อยู่ติดกันจึงกลายเป็นตัวเลือกของแรงงานข้ามชาติเหล่านั้น

3) องค์ประกอบของโครงการ

ในบริเวณซอยสุขุมวิท พบว่ามีพื้นที่ที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของกลุ่มแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาอยู่ในระดับหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วย

- ร้านอาหารเมียนมา จำนวน 8 ร้าน
- ร้านขายของทั่วไป จำนวน 5 ร้าน
- ร้านเสื้อผ้าพื้นถิ่นเมียนมา จำนวน 3 ร้าน
- ร้านขายหมาก จำนวน 3 ร้าน

รูปที่ 3.2 ร้านอาหารเมียนมาภายในตลาดพระโขนง

ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณ, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.3 ร้านขายหมากภายในตลาดพระโขนง
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณ, 2563

3.2.2 Food Villa Market, กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 3.4 แสดงด้านหน้าโครงการ Food Villa Market
ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ประเภทโครงการ	: ตลาด
ผู้ออกแบบ	: I like Design Studio
ขนาดพื้นที่ใช้สอย	: 8,000 ตารางเมตร
ปีที่ก่อสร้าง	: พ.ศ.2558
ที่ตั้งโครงการ	: ถนนราชพฤกษ์ เขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ศึกษา	: การวางผังอาคาร, องค์ประกอบโครงการ, วัสดุอาคาร

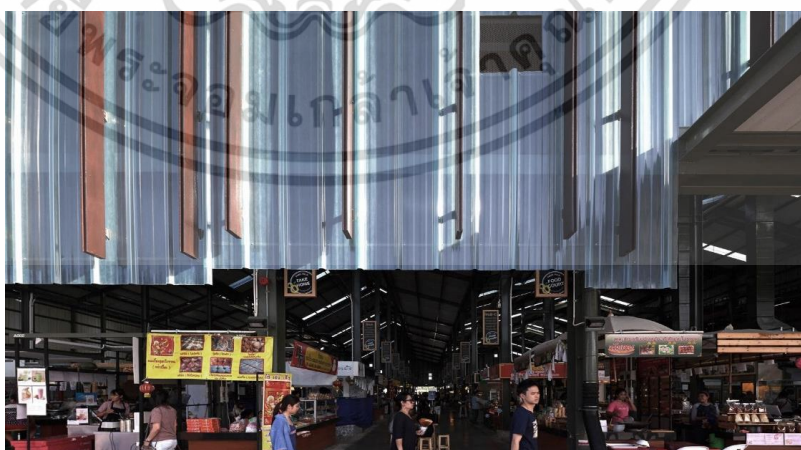
2) ความเป็นมาของโครงการ

เป็นตลาดที่มีลักษณะแบบเปิด โล่งโปร่ง ประกอบไปด้วยการขายของสด และเป็นอาหารที่มีคุณภาพ ผสมกับการมีร้านค้าไลฟ์สไตล์ต่างๆ ในราคาที่สามารถจับต้องได้

3) แนวความคิดในการออกแบบ

การออกแบบตัวอาคารหลัก มีต้นความคิดให้แสดงถึงคำว่า “ต้นกำเนิดของแหล่งอาหาร” (Food Production Farm) ดังนั้นจึงมีแนวคิดทางสถาปัตยกรรมโดยมีแรงบันดาลใจในการออกแบบรูปทรงอาคารมาจากการรวบรวมลักษณะอาคารเพาะปลูก (Farm) ในหลายๆรูปแบบรวมเข้าด้วยกัน ผ่านกระบวนการคิดต่างๆจนเกิดเป็นเส้นสายรูปด้านของหลังคาที่เรียงรายกันเป็นระนาบ

วัสดุประกอบอาคาร ในส่วนของเปลือกอาคาร (Façade) มีการเลือกใช้วัสดุโปร่งแสงเพื่อให้แสงธรรมชาติเล็ดลอดเข้าสู่ภายในอาคาร และสามารถเปล่งแสงส่องสว่างได้ในตอนกลางคืน รูปแบบการหมุนเวียนอากาศและความร้อนภายในอาคารมีด้วยกันอยู่ 2 ส่วน คือ ด้านบนสุดของจั่วหลังคา และช่องว่างระหว่างหลังคาที่วางเหลื่อมระดับกันอยู่ โดยสามารถมองเห็นได้ในรูปด้านข้างของอาคาร สัญลักษณ์และป้ายที่ไม่เป็นระเบียบที่ปรากฏอยู่ในตัวอาคารและร้านค้าต่างๆ เป็นความตั้งใจของผู้ออกแบบที่ต้องการให้ แสดงถึงความเป็นพื้นถิ่นของรูปแบบป้ายตลาดที่มีอยู่ทั่วไปในตลาดอื่นๆ

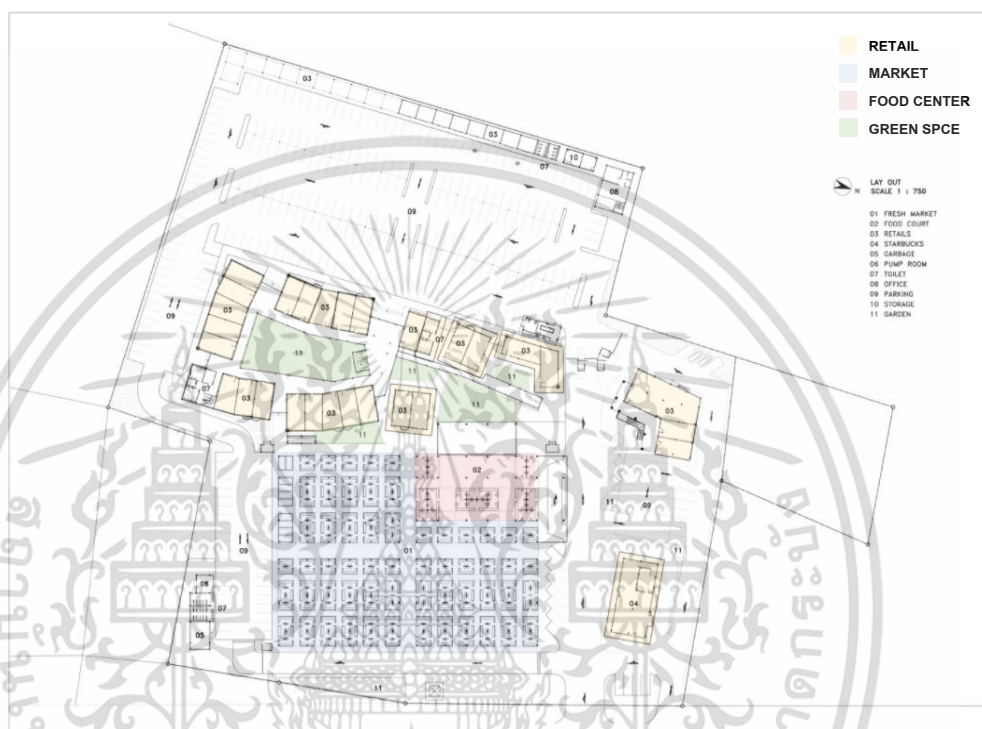
รูปที่ 3.5 แสดงวัสดุประกอบอาคาร

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

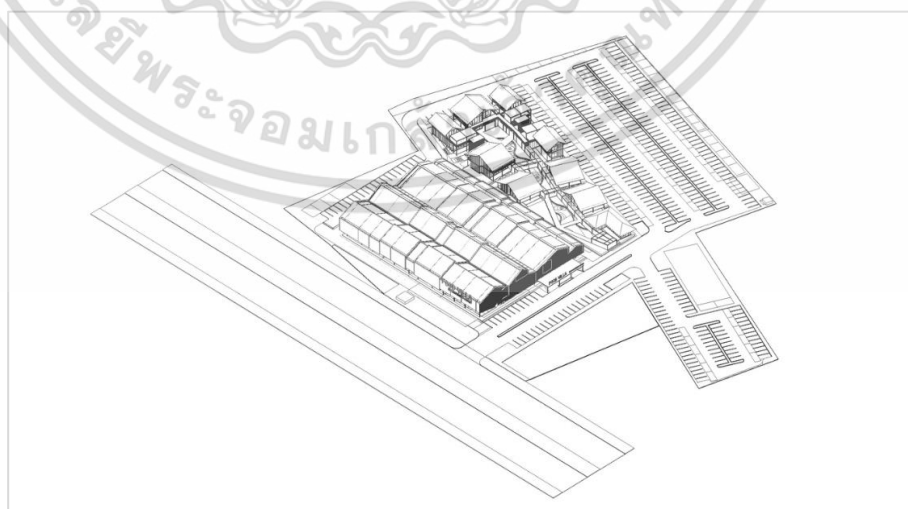
รูปด้านของอาคารที่ใช้เส้นสายของหลังคาจั่วซ้อนทับกันไปมา และใช้วัสดุน้ำหนักเบา โปร่งแสง และการเพิ่มลูกเล่นด้วยกันเจาะช่องเปิด ช่วยทำให้อาคารดูเบาโล่ง มีการคิดเส้นตั้ง ด้วยการเพิ่มแผ่นเหล็กเรียงไล่ระดับ สลับไปมาที่ช่วยให้เกิดแสงเงาตกกระทบลงบนแผ่นพื้น โพลีคาร์บอเนต (Polycarbonate) ให้น่าสนใจมากขึ้น

4) การวางผังของโครงการ

รูปที่ 3.6 แสดงผังของโครงการ Food Villa Market

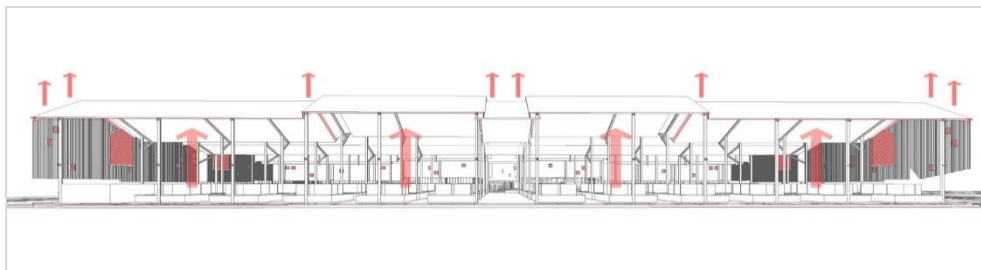
ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

รูปที่ 3.7 แสดงผังของโครงการ Food Villa Market

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.8 แสดงการหมุนเวียนและระบายอากาศภายในอาคาร
ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

5) ผลสรุปการศึกษาและวิเคราะห์โครงการตัวอย่าง

รูปแบบและกิจกรรมมุ่งเน้นเพื่อตอบโจทย์ลูกค้ากลุ่มบุคคลทั่วไป ด้วยคำที่ว่า “ต้นกำเนิดของแหล่งอาหาร” ทำให้องค์ประกอบปลีกย่อยในส่วนจากร้านค้ามีตัวเลือกที่ค่อนข้างหลากหลาย เช่น อาหารสด อาหารแห้ง เครื่องดื่ม และอาหารปรุงรส เพื่อตอบสนองกลุ่มลูกค้าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ

ข้อดี

- มีเส้นทางสัญจรหลักภายในตลาด และแบ่งแยกย่อยไปตามแผงขายของในแต่ละส่วน
- มีการแยกร้านค้าปลีกย่อยแยกไปอีกส่วน เพิ่มความสนใจและสร้างบรรยากาศในการเดิน
- มีการจัดสรรพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโครงการ บริเวณร้านค้าปลีกย่อย
- มีแสงธรรมชาติเข้าไปในอาคารค่อนข้างมาก ช่วยประหยัดพลังงาน
- เป็นอาคารเปิดโล่ง ทำให้เกิดการหมุนเวียนของอากาศภายในและภายนอก
- มีการเลือกใช้วัสดุที่ประหยัด สามารถดูแลรักษาและซ่อมบำรุงได้ง่าย
- มีการดึงลักษณะของสัญลักษณ์ในบริบทรอบข้างเข้ามาใช้ภายในโครงการ

ข้อเสนอแนะ

- พื้นที่จอดรถหลักมีระยะทางค่อนข้างไกลกับส่วนของตลาด
- มุมมองจากถนนหลักมองเห็นด้านข้างของอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.3 Dadfa, ลาดชาล กรุงเทพมหานคร

รูปที่ 3.9 แสดงรูปด้านหน้าโครงการตลาดฟ้า (Dadfa)

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ประเภทโครงการ	: ศูนย์การค้าชุมชน
ผู้ออกแบบ	: M Space Co., Ltd.
ขนาดพื้นที่ใช้สอย	: 5,700 ตารางเมตร
ปีที่ก่อสร้าง	: พ.ศ.2561
ที่ตั้งโครงการ	: ซอยลาดชาล เขตบางนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ศึกษา	: การวางผังอาคาร, องค์ประกอบโครงการ, วัสดุอาคาร

2) ความเป็นมาของโครงการ

ตลาดฟ้า (Dadfa) โครงการ Market Park บนถนนสุขุมวิท 105 (ลาดชาล) โดยมีโจทย์ของการเลือกร้านค้าภายในโครงการคือ ต้องมีดีทั้ง “สุขภาพและคุณภาพ” ซึ่งเจ้าของโครงการมีความตั้งใจที่จะแบ่งปันสิ่งดีๆ ให้กับสังคม ด้วยการเติมสีเขียวและพื้นที่เพื่อสุขภาพให้ชุมชนที่เต็มไปด้วยที่อยู่อาศัยเดิมพื้นที่ดังกล่าวเคยเป็นตลาดที่ไม่แสวงหาผลกำไร ให้กับพ่อค้าแม่ค้าเช่าโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นเวลา 15 ปี หลังจากเปลี่ยนมาเป็นตลาดฟ้า ตลาดเดิมจึงย้ายไปอยู่บริเวณด้านข้างของโครงการ แนวคิดของตลาดฟ้าเกิดจากการเห็นปัญหาของพื้นที่โดยรอบซึ่งเต็มไปด้วยตึกรามบ้านช่อง ตลาดส่วนใหญ่เป็นตลาดสด แทบไม่มีพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สาธารณะ จึงเกิดแรงบันดาลใจให้พัฒนาพื้นที่ 5 ไร่ให้เหมือนสวนสาธารณะ ซึ่งมีพื้นที่สีเขียวถึง 3 ใน 4 ของโครงการ เพื่อให้ผู้คนในเมืองอันเร่งรีบได้มาใช้ชีวิตและใช้เวลาอย่างมีคุณภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) แนวความคิดในการออกแบบ

จุดเด่นของโครงการนี้เป็นการผสมผสานการออกแบบที่สวยงามและความยั่งยืนเข้าด้วยกัน มีการผนวกระหว่างสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจและสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับผู้ที่เข้ามาใช้ในโครงการ เน้นการออกแบบให้มีพื้นที่ประโยชน์ใช้สอยได้หลากหลาย และในส่วนของตัวโรงสร้างมีการใช้หลังคาแบบหน้าจั่ว ซึ่งเป็นการดึงบริบทรอบข้างที่ยังคงให้ความรู้สึกเหมือนหลังคาตลาดทั่วไปเพื่อให้กลมกลืนกับความเป็นชุมชน และยังตอบสนองในเรื่องของระบบการจัดการน้ำ รวมถึงการหมุนเวียนอากาศระหว่างภายนอกและภายในโครงการ

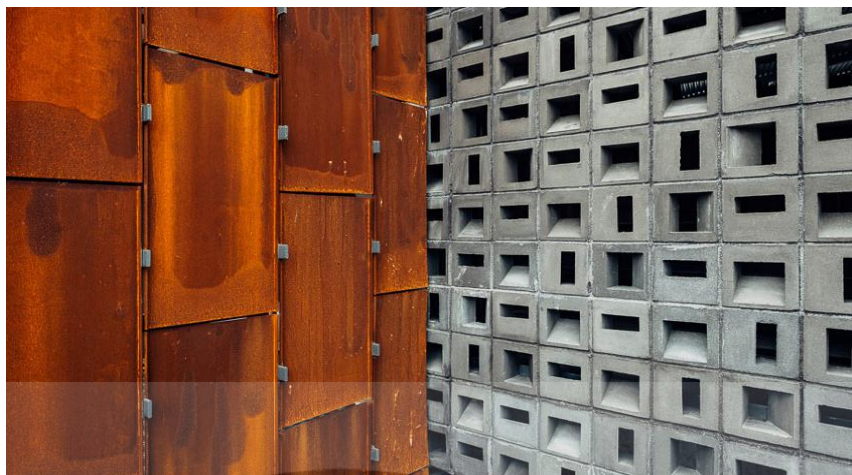
รูปที่ 3.10 แสดงมุมมองภายในโครงการ

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

วัสดุประกอบอาคารที่เป็นเหล็กเช่นตะแกรงเหล็กหรือราวกันตกถูกคิดมาเป็นอย่างดีเรื่องความหนาที่ลงตัวที่จะปล่อยให้เกิดสนิมผิวตามธรรมชาติได้โดยไม่ต้องใช้กรดกัดผิว ทำให้สีของสนิมที่เกิดขึ้นเป็นเหมือนผลงานศิลปะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ส่วนผนังของอาคารที่เป็นคอนกรีตก็ถูกนำเสนอออกมาเป็นผิวปูนเปลือยที่เห็นแนวของไม้แบบชัดเจน หรือผนังบางส่วนก็มีการนำซีเมนต์เก่ากลับมาเป็นส่วนผสมในคอนกรีตเพื่อสร้างพื้นผิวที่ให้ความรู้สึกเหมือนชั้นดิน

โครงสร้างหลักของโครงการประกอบด้วยเหล็กและคอนกรีต ด้านหน้าและหลังของอาคารมีเปลือกอาคาร (Façade) แผงตะแกรงเหล็กวางตัวเอียงไม่เท่ากัน ทำหน้าที่เป็นแผงบังสายตาจากภายนอกแต่อนุญาตให้ผู้ใช้งานจากภายในมองออกไปได้ ในขณะเดียวกันก็แยกขาดความวุ่นวายจากถนนภายนอกทั้งเสียงและฝุ่นควันไม่ให้รบกวนภายในโครงการ ส่วนด้านซ้ายและขวาของอาคารก็มีอิฐช่องลมซึ่งมีขนาดช่องเปิด 2 ฝั่งไม่เท่ากัน ทำให้ในแต่ละหน่วยสามารถจัดวางได้ 4 รูปแบบ และเมื่อนำมาวางต่อกันก็จะสร้างลวดลาย (Pattern) ที่เหมือนผ้าทอผืนใหญ่เมื่อมองจากภายนอกโครงการ และจากความต้องการที่จะให้อาคารแสดงความเป็นธรรมชาติออกมามากที่สุด จึงเลือกที่จะนำเสนอผิววัสดุแบบที่ได้รับการปรุงแต่งน้อยที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.11 แสดงวัสดุประกอบอาคาร

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

รูปที่ 3.12 แสดงผังโครงการตลาดฟ้า (Dadfa)

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

4) การวางผังของโครงการ

ผังโครงการที่มีซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวภายใน (Courtyard) เป็นแกนทำให้มีการเชื่อมต่อจากพื้นที่สีเขียวภายนอกโครงการเข้าสู่ภายในโครงการตามแนวเหนือใต้ ร่วมกับการวางอาคารตามแกนตะวันออกตะวันตก ทำให้นอกจากจะได้แสงเงาที่คลุมพื้นที่ส่วนกลางแล้วยังเป็นช่องที่นำลมผ่านจากด้านหน้าโครงการสู่พื้นที่ลานจอดรถด้านหลังด้วย ตัวอาคารมีความสูงเพียง 2 ชั้นและมีผังอาคารที่โล่งโปร่ง อนุญาตให้ผู้ใช้งานสามารถมองไปยังพื้นที่ส่วนกลางและเห็นความเคลื่อนไหวของผู้ใช้งานคนอื่นๆ สร้างความมีชีวิตชีวาให้กับพื้นที่มากขึ้น มีการวางแนวอาคารล้อมรอบพื้นที่สีเขียว โดยแบ่งเป็นส่วนของร้านค้าปลีกย่อยต่างๆ ได้แก่ ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม ร้านเสื้อผ้า และพื้นที่ออกกำลังกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.13 แสดงรูปด้านหน้าโครงการตลาดฟ้า บริเวณบันไดทางเข้า
ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

รูปที่ 3.14 แสดงพื้นที่ส่วนกลางของโครงการ
ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

5) ผลสรุปการศึกษาและวิเคราะห์โครงการตัวอย่าง

จากองค์ประกอบทั้งหมดนี้ทำให้โครงการตลาดฟ้าเป็นทั้งตลาด ศูนย์การค้าชุมชน และสวนสาธารณะ (Dadfa Market Park) ซึ่งเป็นเหมือนปอดของย่านชอยลาซาลซึ่งมีสภาวะสบายและดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาใช้งานในพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างย่านเก่าและตัวเมืองที่พัฒนาใหม่ กลุ่มคนเมืองที่อาศัยอยู่ในย่านนั้นและกลุ่มคนรุ่นใหม่ รวมไปถึงเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกของอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อดี

- มีการเลือกใช้วัสดุประกอบโครงการที่น่าสนใจ ทั้งโครงสร้างหลักและเปลือกอาคาร
- การวางผังแบบปิดล้อม และมีพื้นที่สีเขียวตรงกลางทำให้เกิดภูมิทัศน์ที่สวยงามร่มรื่น
- พื้นที่ส่วนกลางสามารถใช้ประโยชน์ใช้สอยอื่นๆได้ นอกจากการเป็นพื้นที่สีเขียว
- มีหลังคาปกคลุมอยู่ต่อเนื่องในส่วนของร้านค้า ทำให้สะดวกสบายต่อผู้ใช้งานโครงการ
- มีเส้นทางสัญจรหลักภายในโครงการ สามารถเดินได้ครบรอบในเส้นทางเดียว
- มีการดึงลักษณะของสัญลักษณ์ในบริบทรอบข้างเข้ามาใช้ภายในโครงการ
- มีการจัดสรรพื้นที่สำหรับผู้เช่าระยะยาว (ร้านค้าปลีก) และผู้เช่าระยะสั้น (ตลาดนัด)
- มุมด้านหน้าโครงการสามารถมองเห็นได้จากถนนหลักด้านหน้าโครงการ

ข้อเสนอแนะ

- พื้นที่บันไดทางเข้าหลักและทางเชื่อมมีจำนวนมาก ทำให้เสียจำนวนพื้นที่ขาย
- เมื่อมีการวางผังแบบปิดล้อม ส่งผลให้กิจกรรมภายในถูกบดบังจากสาธารณะ

3.3 กรณีศึกษาต่างประเทศ

3.3.1 Shengli Market, ผุหยาง ประเทศจีน

รูปที่ 3.15 แสดงมุมมองด้านหน้าโครงการตลาดเซงลี่ (Shengli Market)

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

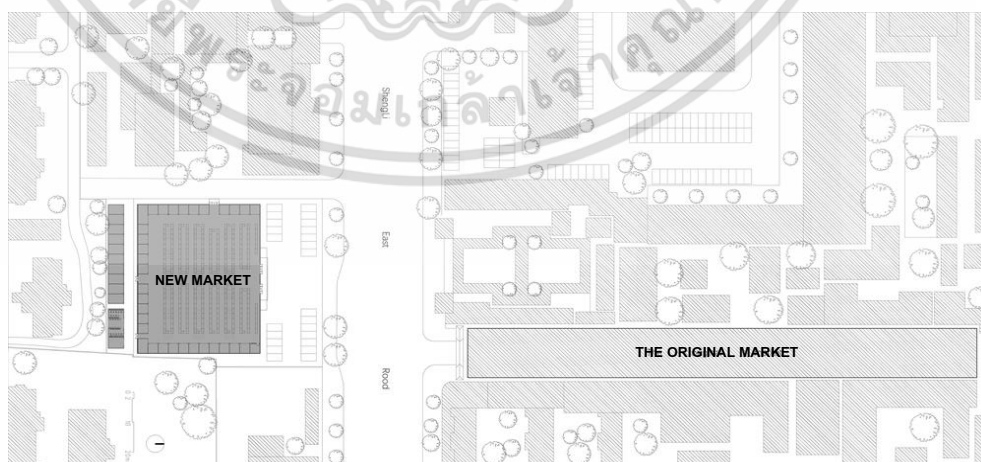
1) ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

ประเภทโครงการ	: ตลาด
ผู้ออกแบบ	: LUO studio
ขนาดพื้นที่ใช้สอย	: 2,902 ตารางเมตร
ปีที่ก่อสร้าง	: พ.ศ.2562
ที่ตั้งโครงการ	: ผุหยาง ประเทศจีน
สิ่งที่ศึกษา	: องค์ประกอบอาคาร, ผังอาคาร, วัสดุและเทคโนโลยี

2) ความเป็นมาของโครงการ

โครงการนี้เป็นที่ตั้งชั่วคราวของตลาดเก่าซึ่งตั้งอยู่ในเมืองผุหยางประเทศจีน ตลาดเดิมตั้งอยู่ในเขตเมืองเก่า หลังจากเป็นสถานที่ที่ประโยชน์กันมาอย่างต่อเนื่องหลายสิบปี พื้นที่ตลาดก็ค่อนข้างสกปรกและต้องเผชิญกับปัญหาการจราจรที่คับคั่ง เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูเมืองตลาดและย่านเมืองจึงจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงหรือสร้างขึ้นใหม่อย่างเร่งด่วน อย่างไรก็ตามกระบวนการรื้อถอนเปลี่ยนแปลงและสร้างใหม่ทั้งหมดต้องใช้เวลาที่ค่อนข้างนาน แต่ตลาดที่ตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของผู้คนนั้นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างตลาดชั่วคราวเพื่อทดแทนตลาดเก่าในช่วงเวลาหนึ่ง

เมื่อมีความต้องการต้นทุนต่ำและความรวดเร็วและในการก่อสร้าง ผู้ออกแบบจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับแนวคิดสถาปัตยกรรมชั่วคราวและความยั่งยืน โดยหวังว่าสถาปัตยกรรมจะสามารถใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นและนำกลับมาใช้ใหม่ได้ แก้ปัญหาเพื่อสร้างสถาปัตยกรรมที่ต้นทุนต่ำและมีประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลาย ยั่งยืนบนระยะนาบสี่เหลี่ยมในระยะสั้น เลยจะนำโครงสร้างสถาปัตยกรรมคล้ายโรงเก็บผักมาใช้ในการออกแบบ ซึ่งสร้างขึ้นด้วยชุดส่วนประกอบที่เป็นมาตรฐานที่มีน้ำหนักเบาแบบแยกส่วนและสำเร็จรูป

รูปที่ 3.16 แสดงที่ตั้งของตลาดเดิมและตลาดใหม่

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.17 แสดงมุมมองภายในโครงการตลาดเซงลี่ (Shengli Market)
ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

3) แนวความคิดในการออกแบบ

จากความไม่เป็นระเบียบของตลาด ซึ่งตลาดอาหารส่วนใหญ่มีปัญหาาร่วมกันนั่นคือมีความวุ่นวาย ดังนั้นการสร้างความเป็นระเบียบในพื้นที่ที่ไม่เป็นระเบียบโดยการเพิ่ม “ส่วนขยาย” ที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการขาย และปรับปรุงประสบการณ์การจับจ่ายของพลเมืองจากการวิเคราะห์อย่างละเอียดจึงได้เพิ่มร้านค้าที่ปิดล้อมและชั้นวางแบบเปิดเข้าไปในพื้นที่ และสร้างหลังคาทางเข้าออกโครงการให้ดูเรียบร้อย แผงร้านค้าของแต่ละร้านค้ามีความยาวรวม 2 เมตร เสาโครงสร้างใช้เหล็กและไม้ รูปทรงพีระมิดทรงสี่เหลี่ยมคี่ว่าซึ่งดูเหมือนร่ม โครงสร้างเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการวางป้ายเพื่อบ่งบอกถึงพื้นที่ต่างๆของตลาดเท่านั้น แต่ยังสะดวกสำหรับการติดตั้งโคมไฟอีกด้วย วัสดุประกอบอาคารทั้งหมดสร้างด้วยวัสดุราคาถูกลงและเคลื่อนย้ายได้ง่าย ได้แก่ ไม้ธรรมชาติ แผ่นเหล็กน้ำหนักเบา แผ่นซีเมนต์ และแผ่นโพลีคาร์บอเนตซึ่งง่ายต่อการติดตั้ง

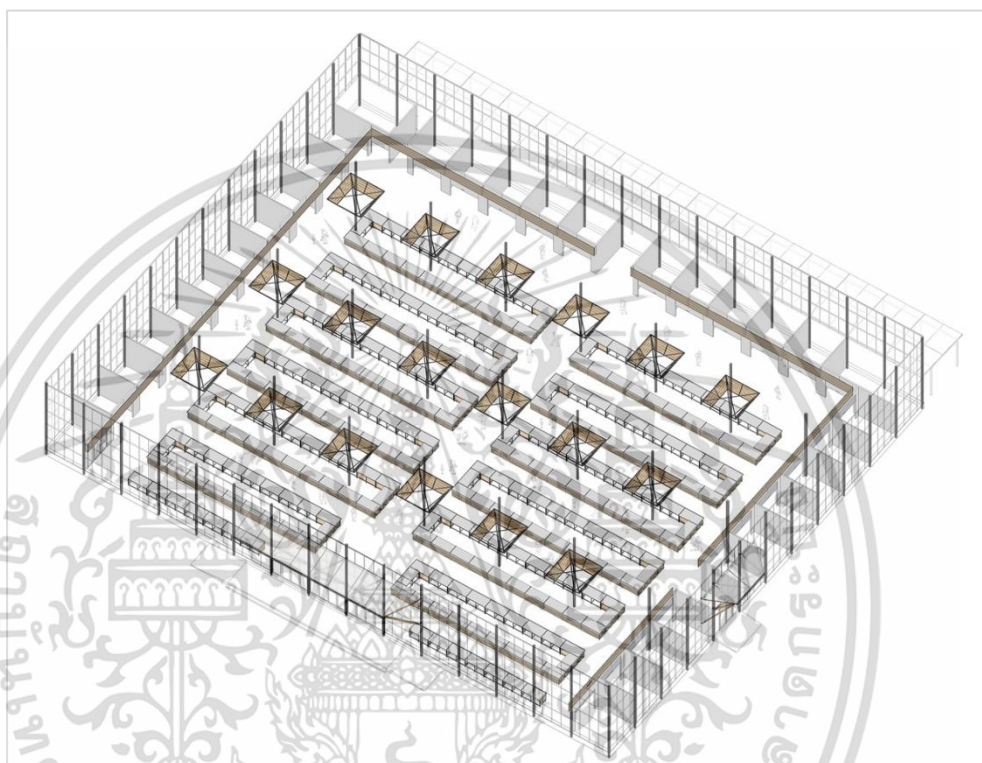
รูปที่ 3.18 แสดงประตูทางเข้าโครงการ

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) การวางผังของโครงการ

การวางผังอาคารเป็นระนาบสี่เหลี่ยม มีการปิดล้อมของตัวอาคารโดยใช้เป็นส่วนร้านค้าปลีกย่อยล้อมรอบพื้นที่ขายของสด และเป็นส่วนบริการ สำนักงาน อยู่ในบริเวณแต่ละมุมของโครงการ มีเส้นทางสัญจรล้อมรอบและแบ่งแยกย่อยไปตามการจัดวางของแผงร้านค้า ทำให้มีการจัดการง่าย และเป็นระเบียบเรียบร้อย

รูปที่ 3.19 แสดงผังโครงการตลาดเซงลี่ (Shengli Market)

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

รูปที่ 3.23 แสดงรูปตัดอาคาร

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3.20 แสดงมุมมองภายในโครงการ

ที่มา : <https://www.archdaily.com> สืบค้นวันที่ 8 พฤศจิกายน 2563

5) ผลสรุปการศึกษาและวิเคราะห์โครงการตัวอย่าง

โครงการนี้เป็นที่ตั้งชั่วคราวของตลาดเก่าซึ่งตั้งอยู่ในเมืองผุหยางประเทศจีน สร้างเพื่อตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของผู้คนในย่านเดิม โดยมีการผนวกแนวคิดสถาปัตยกรรมชั่วคราวและความยั่งยืนเข้ามาใช้ในโครงการ

ข้อดี

- มีการเลือกใช้วัสดุประกอบโครงการที่น่าสนใจ ทั้งโครงสร้างหลักและเปลือกอาคาร
- การวางผังแบบปิดล้อม ใช้งานสะดวกและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

- การระบายอากาศแบบใช้พัดลมอาจจะยังไม่เหมาะสมกับการใช้งานในระยะยาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

โครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา มีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา เนื่องจากรูปแบบของโครงการเป็นการตอบสนองเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องการตั้งเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการเพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพสูงสุดและตรงตามวัตถุประสงค์

4.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับมหภาค (Macro Scale)

4.1.1 การพิจารณาที่ตั้งโครงการในระดับจังหวัด

4.1.1.1 สถิติจำนวนประชากรแรงงานข้ามชาติ

รูปที่ 4.1 พื้นที่ 5 จังหวัดที่มีจำนวนประชากรแรงงานข้ามชาติมากที่สุด
ที่มา : สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว เรียบเรียงโดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

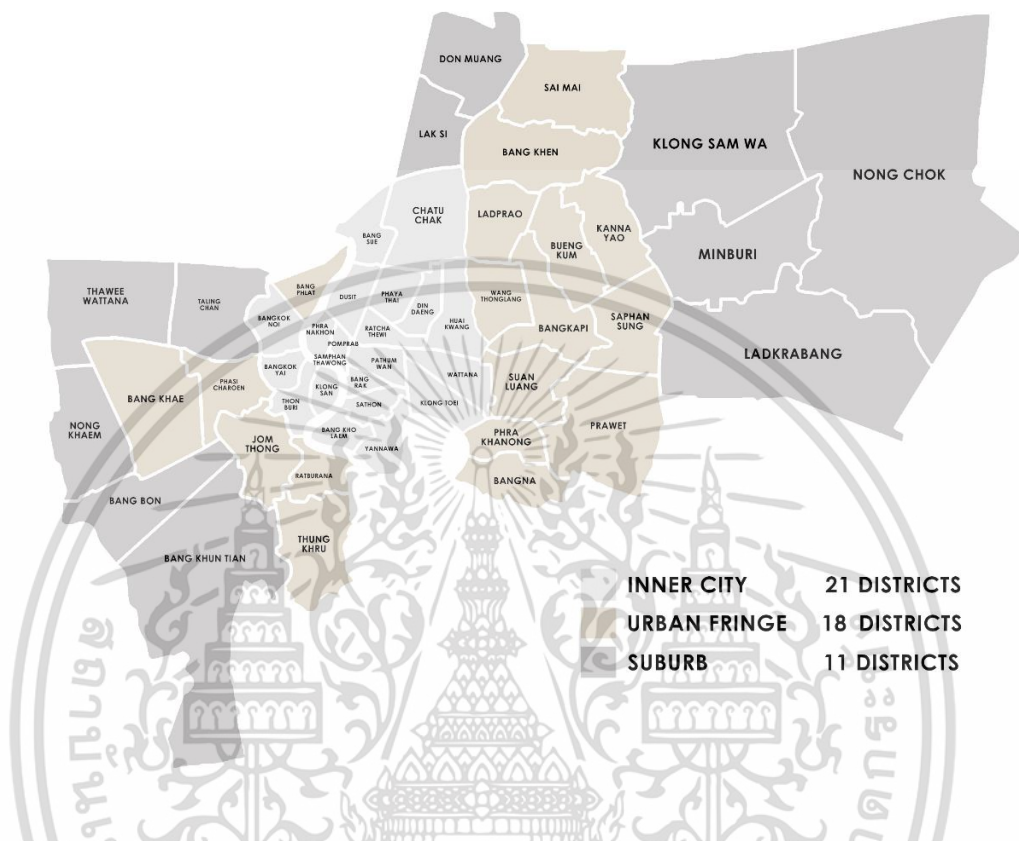
สรุปการพิจารณาที่ตั้งในระดับจังหวัด

จากจำนวนสถิติพบว่า มีการกระจุกตัวของแรงงานข้ามชาติในกรุงเทพมหานครมากที่สุดเป็นจำนวนถึง 580,220 คน โดยเป็นสัญชาติเมียนมาที่ประมาณ 67.29% หรือ 390,430 คน และเมื่อกล่าวถึงกรุงเทพมหานคร เป็นเมืองศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหลักของประเทศ ดังนั้น “กรุงเทพมหานคร” จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่ตั้งโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2 การพิจารณาที่ตั้งโครงการในระดับเขตพื้นที่

4.1.2.1 การแบ่งเขตเมืองในกรุงเทพมหานคร

รูปที่ 4.2 แผนที่การแบ่งเขตกรุงเทพมหานคร

ที่มา : : สำนักการวางผังและพัฒนาเมือง จัดทำโดย วราลักษณ์ อัมมณี, 2563

1) เขตเมืองชั้นใน (Inner City)

ประกอบด้วย 21 เขตปกครอง โดยการเข้าถึงมีความเป็นศูนย์กลางของเมืองมากที่สุด เป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองที่มีรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นประเภทแหล่งที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม สถาบันราชการ และสถาบันการศึกษา

2) เขตเมืองชั้นกลาง หรือเขตเมืองต่อ (Urban Fringe)

ประกอบด้วย 18 เขตปกครอง เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัว การพัฒนาจากพื้นที่เมืองชั้นใน เชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ชั้นในและพื้นที่ชั้นนอก เป็นเขตที่มีการขยายตัวของประชากร กิจกรรมการค้าและที่อยู่อาศัยต่อเนื่อง อยู่ในระหว่าง 10-20 กิโลเมตรจากศูนย์กลางเมือง

3) เขตเมืองชั้นนอก หรือเขตชานเมือง (Suburb)

ประกอบด้วย 11 เขตปกครอง การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรมโดยมีอัตราส่วนการใช้พื้นที่โดยประมาณอยู่ที่ 52.74% ของพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.2.2 ศูนย์กลางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร (Central Business District)¹

ย่านศูนย์กลางทางธุรกิจใจกลางเมืองกรุงเทพ (CBD : Central Business District) บริเวณที่มีกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจมากที่สุดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นย่านที่มีระบบการคมนาคมขนส่งที่สมบูรณ์พร้อมที่สุดในประเทศไทย และยังเป็นแหล่งงานและที่ทำงานของคนส่วนใหญ่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถแบ่งเขตพื้นที่ธุรกิจได้ดังนี้

1) Core Central Business District (Core CBD) เป็นย่านศูนย์กลางเศรษฐกิจ คือ บริเวณเขตบางรักและสาทรตอนเหนือ ได้แก่ ย่านถนนสีลม ถนนสาทร และถนนพระรามที่ 4 ตอนต้น ครอบคลุมขึ้นมาถึงเขตปทุมวันและราชเทวี

2) Extended Business District (Outer CBD) พื้นที่ถนนนอศอกมนตรี แนวถนนรัชดาภิเษกตอนล่าง ถึงถนนพระรามที่ 4 ตอนปลาย และย่านถนนสุขุมวิทตอนต้นถึงสุขุมวิทตอนกลาง เช่น พื้นที่ย่านพร้อมพงษ์ ซอยทองหล่อ และซอยเอก

3) New Central Business District (New CBD) ย่านพระราม 9 อนาคตอาจเติบโต เป็นย่านเศรษฐกิจใหม่ (New Central Business District) และสามารถเข้าถึงใจกลางศูนย์กลางธุรกิจได้สะดวกเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อกัน

4) North Central Business District (North CBD) เป็นย่านรอบสถานีกลางบางซื่อ เป็นย่านเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครตอนบนและขยายรวมพื้นที่ไปจนถึงกลุ่มอาคารสำนักงาน และห้างสรรพสินค้าบริเวณแยกลาดพร้าว

5) East Center พื้นที่ย่านบางนา สุขุมวิทตอนล่าง แนวถนนบางนา-ตราดบริเวณ สี่แยกบางนาจนถึงแยกต่างระดับถนนศรีนครินทร์

¹ NewTbay. 2563. ศูนย์กลางธุรกิจของกรุงเทพมหานคร (Central Business District). เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.condonewb.com>

4.1.2.3 สถิติการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติในกรุงเทพมหานคร²

ตารางที่ 4.1 สถิติการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติในกรุงเทพมหานคร

เขตพื้นที่	เขตพื้นที่รับผิดชอบ	รวมทั้งสิ้น (คน)	จำนวนแรงงานข้ามชาติ สัญชาติเมียนมา (คน)
สจก.1 (สาทร)	บางรัก ปทุมวัน ยานนาวา สาทร บางคอแหลม	41,901	28,195
สจก.1 (สาทร)	บางรัก ปทุมวัน ยานนาวา สาทร บางคอแหลม	41,901	28,195
สจก.2 (ราษฎร์บูรณะ)	จอมทอง ท่งครุ บางขุนเทียน บางบอน ราษฎร์บูรณะ	84,440	56,820
สจก.3 (บางนา)	คลองเตย บางนา ประเวศ พระโขนง วัฒนา สวนหลวง	82,384	55,436
สจก.4 (นวมินทร์)	คันนายาว บางกะปิ ลาดพร้าว บึงกุ่ม วังทองหลาง	48,457	32,607
สจก.5 (มีนบุรี)	คลองสามวา มีนบุรี ลาดกระบัง สายไหม สะพานสูง หนองจอก	69,166	46,542
สจก.6 (บางพลัด)	คลองสาน ธนบุรี บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่	20,714	13,938
สจก.7 (บรมราชชนนี)	ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางแค ภาษีเจริญ หนองแขม	45,434	30,573
สจก.8 (ราชดำเนิน)	ดุสิต ป้อมปราบศัตรูพ่าย พระนคร สัมพันธวงศ์	18,562	12,490
สจก.9 (หลักสี่)	จตุจักร ดอนเมือง บางซื่อ บางเขน หลักสี่	50,612	34,057
สจก.10 (วิภาวดีรังสิต)	ดินแดง พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง	39,971	26,896
รวมจำนวนแรงงานข้ามชาติทั้งสิ้น (คน)		580,220	418,625

² สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน. 2563. สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงาน
 คงเหลือที่ราชอาณาจักร. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563. [Online]. เข้าถึงได้จาก www.doe.go.th
 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากข้อมูลตารางที่ 4.1 พบว่า พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของจำนวนแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมามากที่สุด ตามข้อมูลสถิติการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติ อ้างอิงจากสำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานคร 3 เขต ได้แก่ สจก.2 (ราษฎร์บูรณะ) สจก.3 (บางนา) และ สจก.5 (มีนบุรี) ซึ่งจะนำมาคิดค่าคะแนนตามเกณฑ์การพิจารณา เพื่อสุรหาเขตที่เหมาะสมในการจัดตั้งโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา กรุงเทพมหานคร

จากวัตถุประสงค์และแนวทางการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างบทสนทนาในชุมชนที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการสื่อสารที่มุ่งเน้นให้เกิดการยกระดับการใช้ชีวิตของแรงงานข้ามชาติที่ถูกผลักให้เป็นคนชายขอบ (Marginalization) ด้วยพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ทางระดับสายตาเพื่อให้เกิดพลวัตทางสังคม (Dynamic of Visibilities) ที่ตั้งจึงควรอยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางมีความสามารถในการมองเห็นและการแสดงออกได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้สังคมสามารถรับรู้ในวงกว้างจากระดับชุมชนไปสู่สังคมในระดับเมืองได้

4.1.2.4 เกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งในระดับเขตย่าน

ค่าน้ำหนักพิจารณา

1) เกณฑ์หลัก (ค่าน้ำหนักพิจารณา 5)

- ความหนาแน่นของประชากรแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา
- ความเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร

2) เกณฑ์รอง (ค่าน้ำหนักพิจารณา 4)

- ความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ

3) เกณฑ์เสริม (ค่าน้ำหนักพิจารณา 3)

- การคมนาคมขนส่งมวลชนที่สามารถเข้าถึงโครงการได้สะดวก

ค่าความเหมาะสม

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง น้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 การพิจารณาให้คะแนนที่ตั้งโครงการในระดับเขตพื้นที่

เกณฑ์การพิจารณา	สจก.2 (ราษฎร์บูรณะ)	สจก.3 (บางนา)	สจก.5 (มีนบุรี)
1) เกณฑ์หลัก (ค่าน้ำหนักพิจารณา 5)			
ความหนาแน่นของประชากร แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา	มีความหนาแน่น มากที่สุด	มีความหนาแน่น มาก	มีความหนาแน่น น้อย
คะแนน	5	4	3
สรุปคะแนน	25	20	15
ความเป็นศูนย์กลางของ พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร	เมืองชั้นกลาง และเขตชั้นนอก	เมืองชั้นใน และ เขตชั้นกลาง	เมืองชั้นกลาง และเขตชั้นนอก
คะแนน	3	4	3
สรุปคะแนน	12	16	12
2) เกณฑ์รอง (ค่าน้ำหนักพิจารณา 4)			
ความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ	ห่างจากพื้นที่ ศูนย์กลางทาง เศรษฐกิจ (10-30 กม.)	ใกล้พื้นที่ ศูนย์กลางทาง เศรษฐกิจมาก (5-20 กม.)	ห่างจากพื้นที่ ศูนย์กลางทาง เศรษฐกิจมาก (30-55 กม.)
คะแนน	3	4	1
สรุปคะแนน	12	16	4
3) เกณฑ์เสริม (ค่าน้ำหนักพิจารณา 3)			
การคมนาคมขนส่งมวลชนที่สามารถ เข้าถึงโครงการได้สะดวก	มีความพร้อม พอใช้	มีความพร้อม มาก	มีความพร้อม พอใช้
คะแนน	2	4	2
สรุปคะแนน	6	12	6
รวม	56	64	37

สรุปการพิจารณาที่ตั้งในระดับเขตพื้นที่

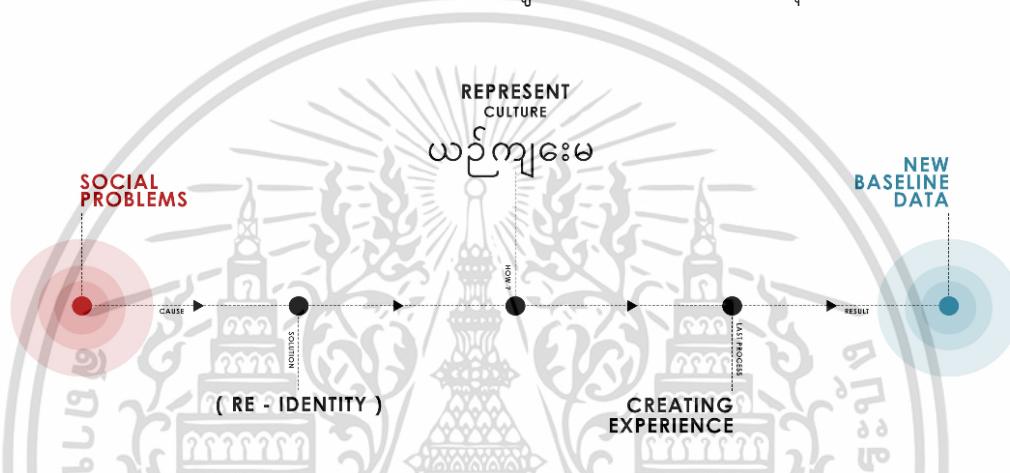
เขต สจก.3 (บางนา) มีคะแนนสูงสุดและมีความสัมพันธ์กับจำนวนประชากรข้ามชาติมาก เป็นอันดับที่ 2 ดังนั้นจึงสามารถนำข้อมูลเขตพื้นที่เมืองที่แบ่งตามการลงทะเบียนจัดหางาน ไปพิจารณาที่ตั้งในระดับย่านต่อไปได้ ซึ่ง สจก.3 ประกอบไปด้วย บางนา ประเวศ คลองเตย พระโขนง สวนหลวง และวัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.1.3 การพิจารณาที่ตั้งโครงการในระดับย่าน

4.1.3.1 การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการในระดับย่าน

จากภาพแสดงข้างต้นพบว่า การกระจายตัวของชุมชนแรงงานข้ามชาติสามารถพบได้ในทุกเขตในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาสามารถจัดตั้งได้ในทุกเขตชุมชนที่เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่จะเป็นโครงการต้นแบบ (Prototype) จึงจำต้องคำนึงถึงความเป็นศูนย์กลางของสถานที่เพื่อสนับสนุนความสามารถในสื่อสารและการแสดงออกทางสังคม ประกอบกับความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ ที่จะมีผลเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับจำนวนอัตราการจ้างงาน ไปจนถึงการอยู่ภายใต้กรอบของระบบทุนนิยม

รูปที่ 4.6 แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น
ที่มา : วิเคราะห์โดย วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

4.1.3.2 เกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งในระดับเขตย่าน

ค่านำหนักพิจารณา

1) เกณฑ์หลัก (ค่านำหนักพิจารณา 5)

- ความเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร
- ความเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ

2) เกณฑ์รอง (ค่านำหนักพิจารณา 4)

- ความต่อเนื่องของกิจกรรมโดยรอบที่ตั้งโครงการ

ค่าความเหมาะสม

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง น้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.3 การพิจารณาให้คะแนนที่ตั้งโครงการในระดับเขตย่าน

เกณฑ์การพิจารณาที่ตั้ง	บางนา	ประเวศ	คลองเตย	พระโขนง	วัฒนา	สวนหลวง
1) เกณฑ์หลัก (ค่าน้ำหนักพิจารณา 5)						
เป็นศูนย์กลางในกรุงเทพมหานคร	เขตเมืองชั้นกลาง	เขตเมืองชั้นกลาง	เขตเมืองชั้นใน	เขตเมืองชั้นกลาง	เขตเมืองชั้นใน	เขตเมืองชั้นกลาง
คะแนน	2	2	4	3	4	3
สรุปคะแนน	10	10	20	15	20	15
เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ	มาก	น้อย	มาก	ปานกลาง	มากที่สุด	ปานกลาง
คะแนน	3	1	4	3	5	3
สรุปคะแนน	15	5	20	15	25	15
2) เกณฑ์รอง (ค่าน้ำหนักพิจารณา 4)						
ความต่อเนื่องของกิจกรรมโดยรอบที่ตั้งโครงการ	แหล่งงาน ชุมชนการ เกษตร	เป็นแหล่ง งานบริการ และการค้า	แหล่งงาน อุตสาหกรรม	พื้นที่ทาง การค้าใน เขตชุมชน	เป็นแหล่ง งานบริการ และการค้า	พื้นที่ทาง การค้าใน เขตชุมชน
คะแนน	4	4	4	3	4	3
สรุปคะแนน	12	12	16	12	16	12
รวม	37	27	56	42	61	42

เนื่องจากโครงการเป็นพื้นที่สาธารณะเพื่อชุมชนเฉพาะกลุ่ม ปัจจัยที่โน้มน้าวให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะในเชิงบวก เป็นแรงจูงใจในโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า เช่น การมีโอกาสที่จะได้ทำงานตามความสามารถของตน การได้ค่าตอบแทนที่สูงกว่า การเคลื่อนย้ายเพื่อไปจับจองที่ดินทำกินและการย้ายเพราะมีปริมาณการจ้างงานที่สูงกว่าถิ่นต้นทาง

จากการวิเคราะห์เพื่อสรุปหาเขตย่านที่เหมาะสมต่อการจัดตั้งโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา “เขตวัฒนา” จึงเป็นพื้นที่ที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมการย้ายถิ่นฐานของกลุ่มคนเหล่านี้มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับจุลภาค (Micro Scale)

4.2.1 การพิจารณาที่ตั้งโครงการ

4.2.1.1 ข้อมูลประกอบการพิจารณาที่ตั้งโครงการ

1) ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตวัฒนา เป็น 1 ใน 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร เป็นเขตศูนย์กลางธุรกิจ การค้า การบริการ และการทูต มีพื้นที่ขนาด 12.565 ตร.กม. ตั้งอยู่บริเวณทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาหรือฝั่งพระนคร โดยติดต่อกับเขตต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ : ติดเขตราชเทวีและเขตห้วยขวาง มีคลองแสนแสบเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก : ติดเขตสวนหลวง มีคลองตัน คลองพระโขนง และคลองบางนางจัน

ทิศใต้ : ติดเขตพระโขนง เขตคลองเตย ซอยสุขุมวิท 81 และถนนสุขุมวิทพากเหนือ

ทิศตะวันตก : ติดเขตปทุมวัน มีขอบทางรถไฟสายแม่น้ำพากตะวันออก

2) การแบ่งเขตการปกครอง สำนักงานเขตวัฒนาแบ่งเขตเป็น 3 แขวง ได้แก่

- คลองเตยเหนือ
- คลองตันเหนือ
- พระโขนงเหนือ

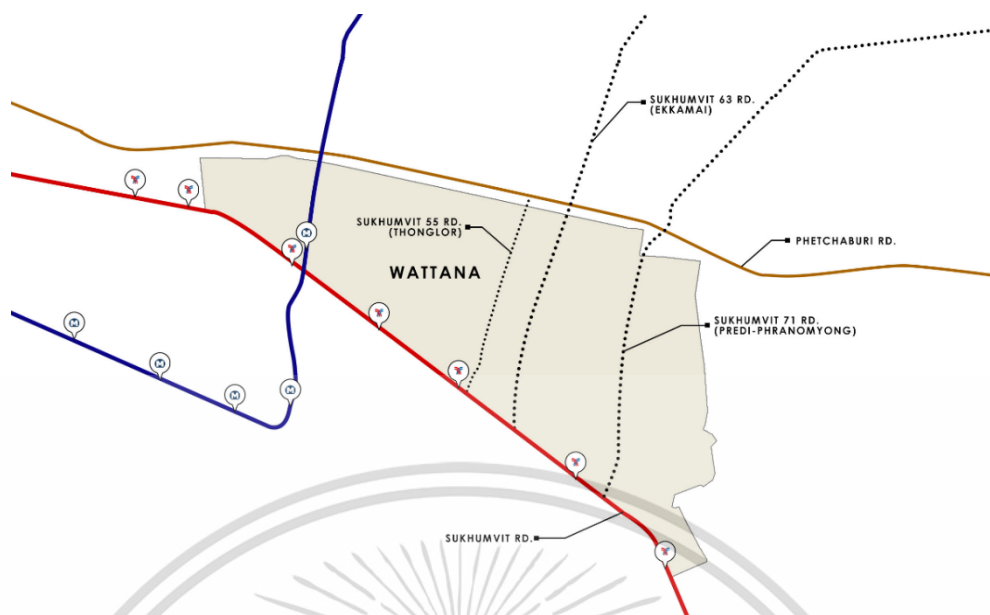
3) การคมนาคม ถนนสายหลัก ได้แก่

- ถนนสุขุมวิท
- ถนนอโศกมนตรี (สุขุมวิท 21)
- ถนนสุขุมวิท 71 (ปรีดี พนมยงค์)
- ถนนอ่อนนุช (สุขุมวิท 77)
- ซอยสุขุมวิท 3 (นานาเหนือ)
- ซอยสุขุมวิท 55 (ทองหล่อ)
- ซอยสุขุมวิท 63 (เอกมัย)
- ทางพิเศษฉลองรัช

4) ระบบขนส่งมวลชน

- รถไฟฟ้า BTS สายสุขุมวิท ได้แก่ เอกมัย, ทองหล่อ, พระโขนง, อโศก พร้อมพงษ์
- สถานีสุขุมวิทของรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล (MRT)
- รถโดยสารประจำทาง และรถสองแถว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.7 แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่เขตวัฒนา
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

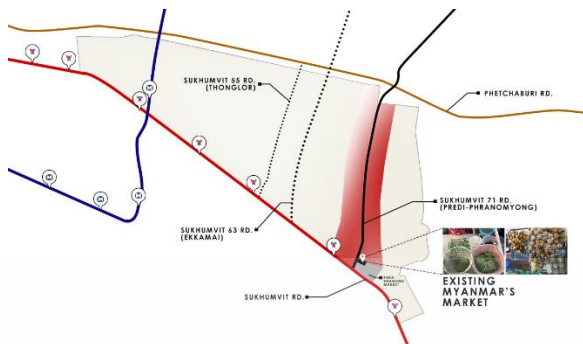
รูปที่ 4.8 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตวัฒนา
ที่มา : ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร, 2556

ที่ดินเขตวัฒนาประกอบด้วยที่ดินประเภทต่างๆ ดังนี้

ป.๕-ป.๗	: ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
ป.๘-ป.๑๐	: ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
พ.๑-พ.๕	: ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม
ส.	: ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.1.2 การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 4.9 ขอบเขตพื้นที่ถนนสุขุมวิท 71 และที่ตั้งของตลาดพระโขนง
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

การเลือกที่ตั้งโครงการจึงใช้วิธีการอ้างอิงแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งการค้าของชุมชนที่มีอยู่เดิม จากการปรากฏตัวของ “ตลาดเมียนมา” ที่เกิดขึ้นเองจากการผลักดันของจำนวนอุปสงค์ “ตลาดพระโขนง” ที่ตั้งอยู่ภายในซอยสุขุมวิท แขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา ที่อยู่ติดกับถนนสายหลักคือ ถนนสุขุมวิท และสายรองคือ ถนนสุขุมวิท 71 เพื่อเป็นศูนย์กลางกลุ่มก้อนของสรรพสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกันอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น พื้นที่บริเวณถนนสุขุมวิท 71 (ถนนปริดี พนมยงค์) จึงอยู่ในขอบเขตวิธีการและมีประสิทธิภาพที่จะสามารถผลักดันชุมชนที่มีอยู่เดิมของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา ให้มีความเข้มแข็งขึ้นมาได้ และนำไปสู่การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่ที่มีความต่อเนื่องของกิจกรรม (Continuity of Activity) เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับแหล่งที่อยู่อาศัยของแรงงานข้ามชาติหรือแหล่งทำงาน เพื่อให้เกิดการต่อเนื่องของกิจกรรม
- 2) ความสามารถในการมองเห็น (Visibility) ที่ตั้งโครงการควรสามารถมองเห็นได้ในระดับถนน และคนเดิน สามารถรับรู้ถึงการมีอยู่ของโครงการในระยะที่เหมาะสม ไม่ควรอยู่ในพื้นที่ปิด
- 3) รูปร่างและขนาดที่ดิน (Shape and Size) ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่โครงการ เพื่อให้ง่ายต่อการออกแบบและไม่กระจัดกระจาย
- 4) การคมนาคมเข้าถึง (Accessibility) เอื้อประโยชน์ต่อผู้ใช้โครงการ มีระบบขนส่งสาธารณะและมีความกว้างของถนนที่ผ่านโครงการเหมาะสมกับการใช้งาน
- 5) ความปลอดภัย (Safety) ไม่ควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหาอาชญากรรม หรือพื้นที่ที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง เพื่อความปลอดภัยและสร้างสุขภาวะที่ดีต่อการพักผ่อนของผู้ใช้งานในโครงการ
- 6) สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพ (Environment and Scenery) ไม่อยู่ในเขตที่มีมลพิษต่างๆ เช่นแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.10 แสดงพื้นที่ตั้งโครงการที่เป็นไปได้
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

4.2.1.3 เกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการ

ค่าน้ำหนักพิจารณา

1) เกณฑ์หลัก (ค่าน้ำหนักพิจารณา 5)

- พื้นที่มีความต่อเนื่องของกิจกรรม
- ความสามารถในการมองเห็น
- การดึงดูดและจูงใจเข้ามาสู่โครงการ
- มีขนาดความกว้างถนนที่เอื้อต่อการเข้าถึง
- สะดวกในการเข้าถึงด้วยรถประจำทางหรือทางเท้า
- เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- ราคาที่ดิน

2) เกณฑ์รอง (ค่าน้ำหนักพิจารณา 4)

- รูปร่างและขนาดที่ดิน
- สภาพที่ดินปัจจุบัน
- บริบทสภาพแวดล้อมโดยรอบ

3) เกณฑ์เสริม (ค่าน้ำหนักพิจารณา 3)

- ระบบสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปการ
- ความปลอดภัยของที่ตั้งโครงการ

ค่าความเหมาะสม

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง น้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 รายละเอียดของตัวเลือกที่ตั้งโครงการ

4.2.2.1 ที่ตั้งโครงการ 1

รูปที่ 4.11 แสดงที่ตั้งโครงการ 1
ที่มา : วราลักษณ์ อิมมณี, 2563

1) ที่ตั้งโครงการ

- ที่ตั้งโครงการ : ซอยเยาวราช ถนนสุขุมวิท 71 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ
- เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน : เอกชน
- ราคาที่ดิน : 90,000 บาท/ตารางวา

2) รูปร่างและขนาดของที่ดิน

- รูปร่างที่ดิน : เป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมคางหมูด้านไม่เท่า
- ขนาดที่ดิน : 8,208 ตรม. (5 ไร่ 52 ตารางวา)
- สภาพที่ดินปัจจุบัน : พื้นที่ดินโล่ง

3) การเข้าถึงโครงการ

- ทิศเหนือ : แหล่งที่อยู่อาศัย หมู่บ้านซอยนวลจิต
- ทิศใต้ : ถนนเยาวราช, บริษัทเยาวราช จำกัด, บริษัทไมโครชิพซีแอนด์ซี จำกัด
- ทิศตะวันออก : ชุมชนชวลา, อาคารที่อยู่อาศัยรวม, อาคารพาณิชย์กรรม
- ทิศตะวันตก : หมู่บ้านศรีวลา
- ระบบขนส่งมวลชน : รถโดยสารประจำทาง, รถสองแถว
- ขนาดถนนหน้าที่ตั้งโครงการ : 6 เมตร

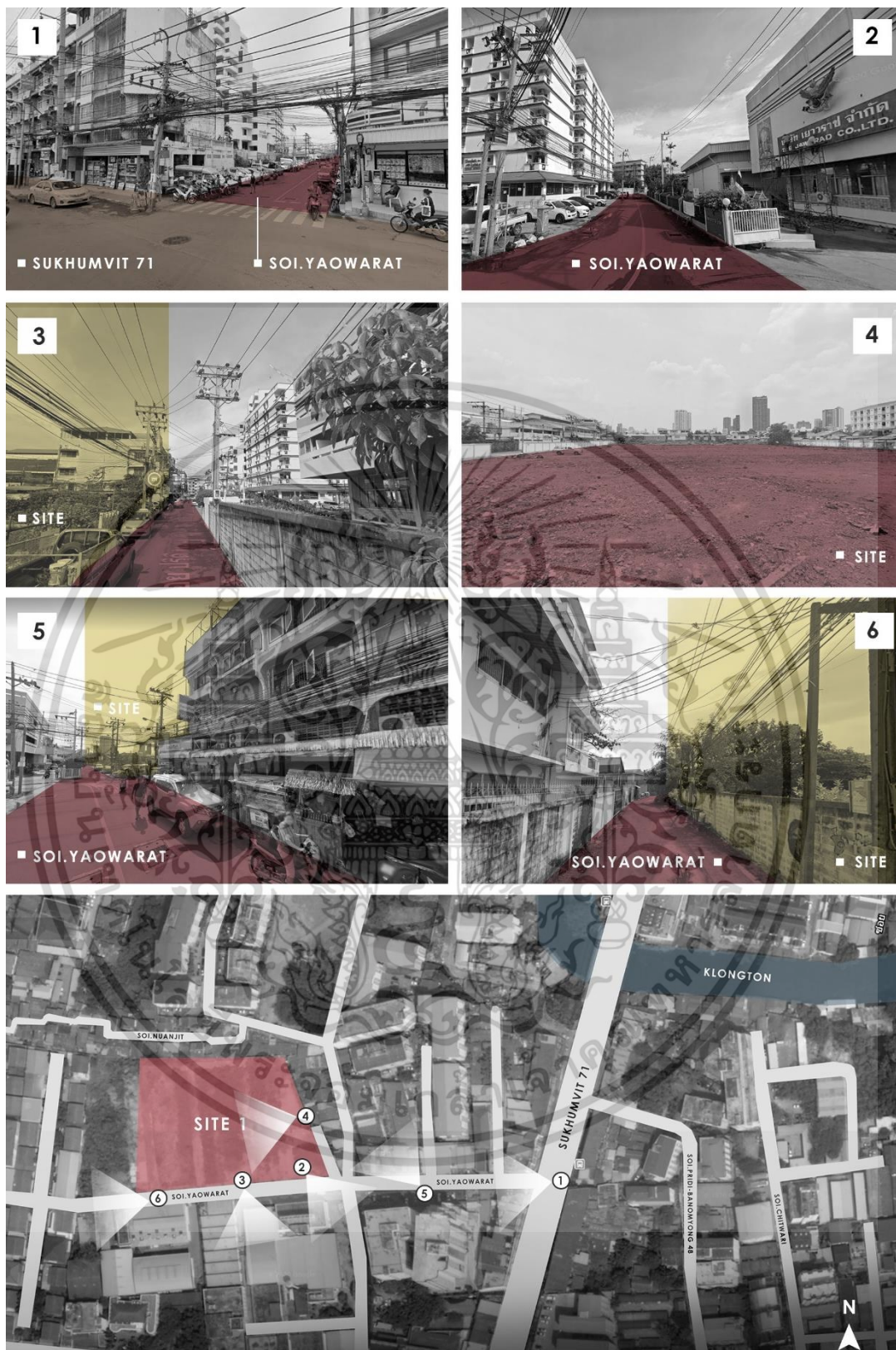
4) สภาพแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งโครงการ

- บริบทอาคารโดยรอบ : หมู่บ้าน อาคารอยู่อาศัยรวม

5) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- ผังสี : สีส้ม ย.๗-๑๖ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน : FAR 5 : 1 , OSR 6%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.12 มุมมองที่ตั้งโครงการ 1
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2.2 ที่ตั้งโครงการ 2

รูปที่ 4.13 แสดงที่ตั้งโครงการ 2
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

1) ที่ตั้งโครงการ

- ที่ตั้งโครงการ : ซอยปรีดิพนมยงค์ 43 ถนนสุขุมวิท 71 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ
- เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน : เอกชน
- ราคาที่ดิน : 100,000 บาท/ตารางวา

2) รูปร่างและขนาดของที่ดิน

- รูปร่างที่ดิน : หน้าแคบและพื้นที่ค่อนข้างปียาวและขยายออกไปด้านใน
- ขนาดที่ดิน : 4,148 ตารางเมตร (2 ไร่ 2 งาน 37 ตารางวา)
- สภาพที่ดินปัจจุบัน : ร้านอาหาร (ข้าวคราว), พื้นที่โล่งบางส่วน

3) การเข้าถึงโครงการ

- ทิศเหนือ : อาคารพาณิชย์กรรม, อาคารที่อยู่อาศัยรวม
- ทิศใต้ : ซอยปรีดิพนมยงค์ 43, อาคารพาณิชย์กรรม
- ทิศตะวันออก : ถนนสุขุมวิท 71, อาคารพาณิชย์กรรม
- ทิศตะวันตก : ถนนส่วนบุคคล, อาคารพักอาศัย, ที่ดินโล่ง
- ระบบขนส่งมวลชน : รถโดยสารประจำทาง, รถสองแถว
- ขนาดถนนหน้าที่ตั้งโครงการ : 16 เมตร

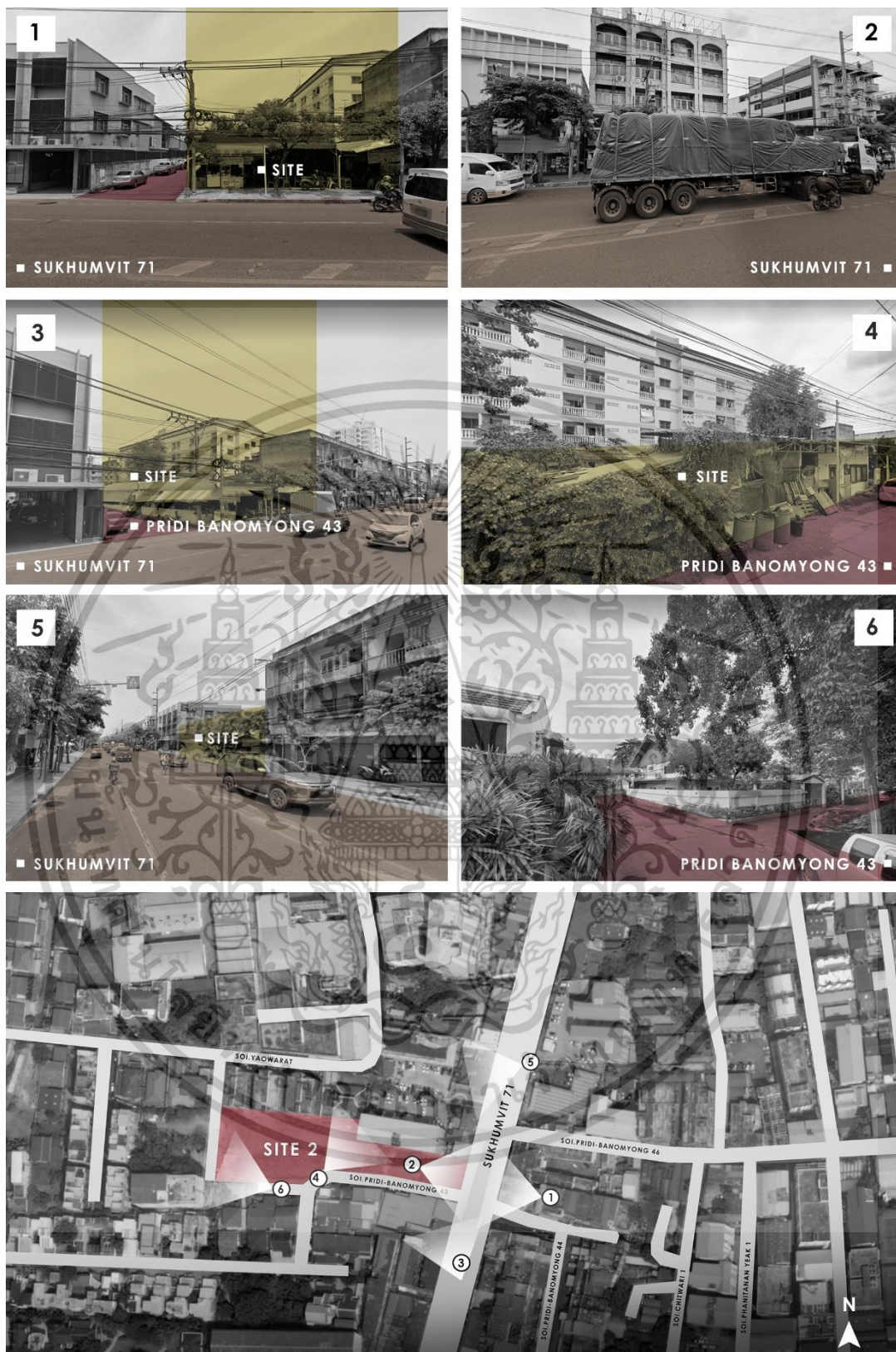
4) สภาพแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งโครงการ

- บริบทอาคารโดยรอบ : แหล่งที่อยู่อาศัยและอาคารประกอบพาณิชย์กรรม

5) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- ผังสี : สีส้ม ย.๗-๑๖ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน : FAR 5 : 1 , OSR 6%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.14 มุมมองที่ตั้งโครงการ 2
 ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2.3 ที่ตั้งโครงการ 3

รูปที่ 4.15 แสดงที่ตั้งโครงการ 3
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

1) ที่ตั้งโครงการ

- ที่ตั้งโครงการ : ซอยปรีดีพนมยงค์ 24,26 ถนนสุขุมวิท 71 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ
- เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน : เอกชน
- ราคาที่ดิน : 120,000 บาท/ตารางวา

2) รูปร่างและขนาดของที่ดิน

- รูปร่างที่ดิน : ที่ดินกว้างโล่ง เป็นผืนขนาดใหญ่ หักมุมบางส่วน
- ขนาดที่ดิน : 8,045 ตารางเมตร (5 ไร่ 45 ตารางวา)
- สภาพที่ดินปัจจุบัน : มีอาคารชั่วคราวบางส่วน และพื้นที่ลานโล่งสำหรับตลาดนัด

3) การเข้าถึงโครงการ

- ทิศเหนือ : 7-11, ตึกที่พักอาศัย, อาคารพาณิชย์กรรม, ซอยปรีดีพนมยงค์ 26
- ทิศใต้ : ซอยปรีดีพนมยงค์ 24, ตึกที่พักอาศัย, อาคารพาณิชย์กรรม
- ทิศตะวันออก : สวนต้นกล้วย, ที่ดินโล่ง, อาคารชั่วคราว, ที่พักอาศัย
- ทิศตะวันตก : ถนนสุขุมวิท 71, สถานีบริการน้ำมัน, อาคารพาณิชย์กรรม
- ระบบขนส่งมวลชน : รถโดยสารประจำทาง, รถสองแถว

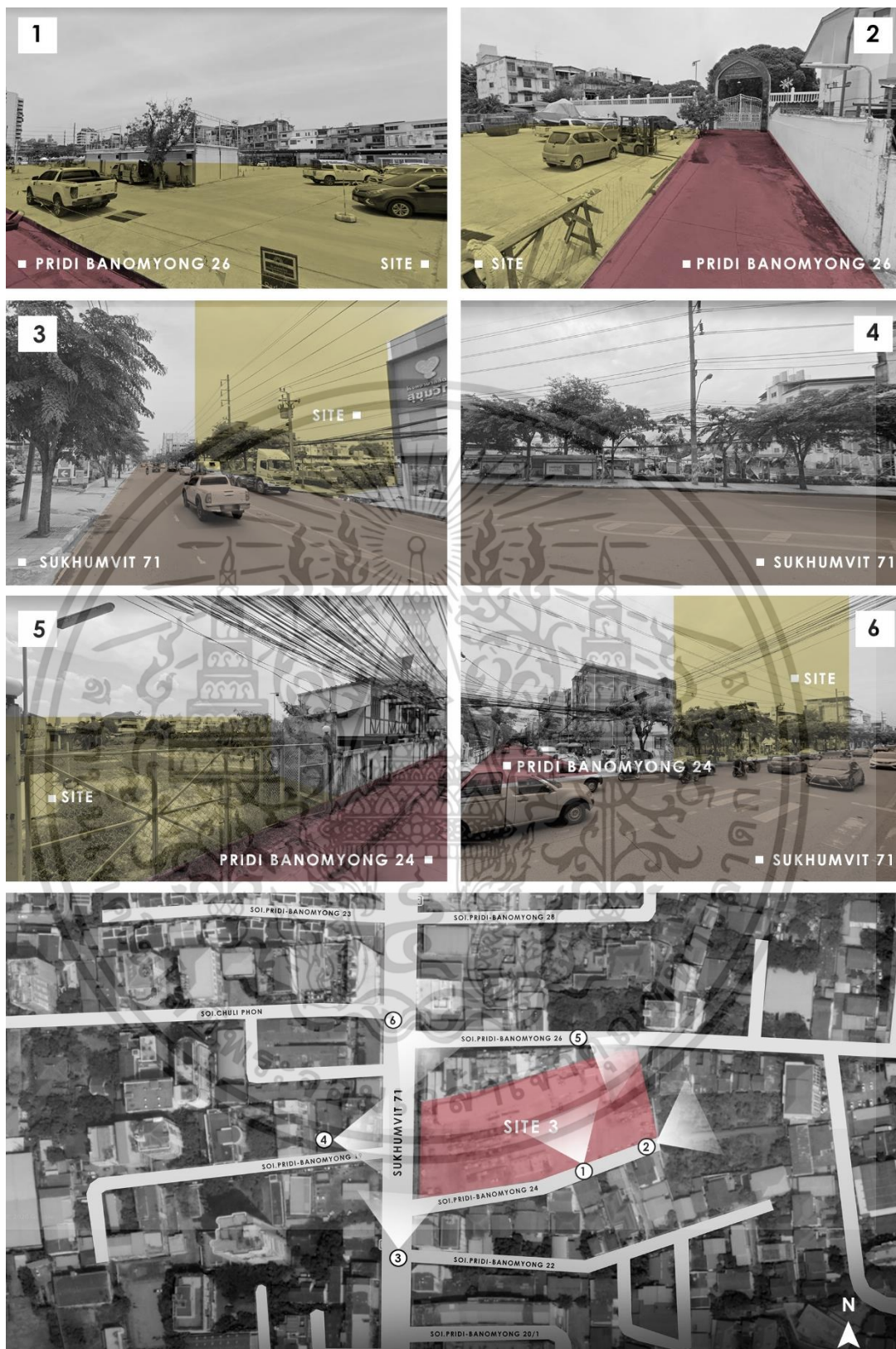
4) สภาพแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งโครงการ

- บริบทอาคารโดยรอบ : แหล่งที่อยู่อาศัยและอาคารประกอบพาณิชย์กรรม

5) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- ผังสี : สีส้ม ย.๗-๑๖ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน : FAR 5 : 1 , OSR 6%

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4.16 มุมมองที่ตั้งโครงการ 1
 ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3 สรุปที่ตั้งโครงการ

ตารางที่ 4.4 การพิจารณาให้คะแนนที่ตั้งโครงการ

	ที่ตั้ง 1	ที่ตั้ง 2	ที่ตั้ง 3
เกณฑ์การพิจารณา			
1) เกณฑ์หลัก (ค่าน้ำหนักพิจารณา 5)			
- พื้นที่ที่มีความต่อเนื่องของกิจกรรม	5	5	5
- ความสามารถในการมองเห็น	2	5	5
- การดึงดูดและจูงใจเข้ามาสู่โครงการ	2	4	5
- มีขนาดความกว้างถนนที่เอื้อต่อการเข้าถึง	1	5	5
- สะดวกในการเข้าถึงด้วยรถประจำทางหรือทางเท้า	3	4	4
- มีระยะใกล้กับพื้นที่ตลาดชุมชนเดิม	2	2	3
- เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	4	4	4
- ราคาที่ดิน	4	3	2
สรุปคะแนน (5)	105	160	165
2) เกณฑ์รอง (ค่าน้ำหนักพิจารณา 4)			
- รูปร่างและขนาดของที่ดิน	4	2	4
- สภาพที่ดินปัจจุบัน	4	4	4
- บริบทสภาพแวดล้อมโดยรอบ	2	3	3
สรุปคะแนน (4)	40	36	44
3) เกณฑ์เสริม (ค่าน้ำหนักพิจารณา 3)			
- ระบบสาธารณูปโภคและระบบสาธารณูปการ	5	5	5
- ความปลอดภัยของที่ตั้งโครงการ	3	4	5
สรุปคะแนน (3)	24	27	30
รวมคะแนนทั้งหมด	169	223	239

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปการพิจารณาที่ตั้งโครงการ

จากการวิเคราะห์และพิจารณาตัวเลือกที่ตั้งโครงการ พบว่า “ที่ตั้งโครงการ 3” มีศักยภาพและความเป็นไปได้ในการเป็นที่ตั้งโครงการพื้นที่ส่งเสริมแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมามากที่สุด

4.3 วิเคราะห์รายละเอียดที่ตั้งโครงการ

4.3.1 ลักษณะทางกายภาพที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 4.17 แสดงที่ตั้งโครงการ
ที่มา : วราลักษณ์ อิ่มมณี, 2563

1) ตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

- อยู่ระหว่างซอยปรีดีพนมยงค์ 24 และ 26 ถนนสุขุมวิท 71 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ
- เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน : เอกชน
- ราคาที่ดิน : 120,000 บาท/ตารางวา

2) รูปร่างและขนาดของที่ดิน

- รูปร่างที่ดิน : ที่ดินกว้างโล่ง เป็นผืนขนาดใหญ่ หักมุมบางส่วน
- ที่ดิน : 8,045 ตารางเมตร (5 ไร่ 45 ตารางวา)

3) การเข้าถึงโครงการ

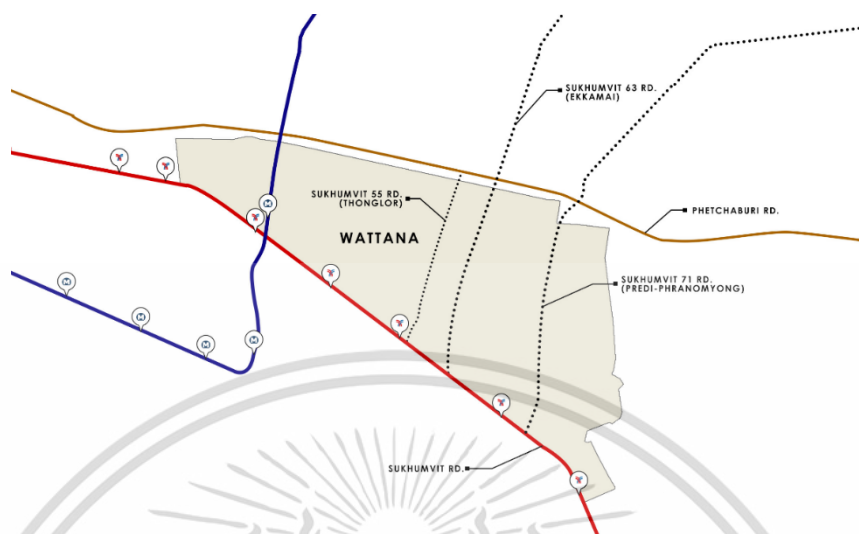
- ทิศเหนือ : 7-11, ดึกที่พักอาศัย, อาคารพาณิชย์กรรม, ซอยปรีดีพนมยงค์ 26
- ทิศใต้ : ซอยปรีดีพนมยงค์ 24, ดึกที่พักอาศัย, อาคารพาณิชย์กรรม
- ทิศตะวันออก : สวนต้นกล้วย, ที่ดินโล่ง, อาคารชั่วคราว, ที่พักอาศัย
- ทิศตะวันตก : ถนนสุขุมวิท 71, สถานีบริการน้ำมัน, อาคารพาณิชย์กรรม
- ระบบขนส่งมวลชน : รถโดยสารประจำทาง, รถสองแถว

4) สภาพแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งโครงการ

- บริบทอาคารโดยรอบ : แหล่งที่อยู่อาศัยและอาคารประกอบพาณิชย์กรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 4.8 แสดงที่ตั้งโครงการในแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ที่มา : ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร, 2556

- สามารถเข้าถึงได้จากถนนสายหลัก สุขุมวิท - สุขุมวิท 71 - เพชรบุรี - พระราม 9
- รถไฟฟ้า : BTS พระโขนง หรือ Airport link รามคำแหง
- รถโดยสารประจำทาง : สาย 22, 40, 71, 109, 115, 133, 173, 591

4.3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รูปที่ 4.8 แสดงที่ตั้งโครงการในแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ที่มา : ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร, 2556

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ผังสี : สีส้ม ย.๗-๑๖ ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- Floor Area Ratio (FAR) : 5 ต่อ 1 หรือไม่เกิน 40,225 ตรม.
- Open Space Ratio (OSR) : 6% หรือมีพื้นที่เปิดโล่งไม่น้อยกว่า 482.7 ตรม.

4.3.4 สภาพแวดล้อมโดยรอบที่ตั้งโครงการ

4.3.4.1 พื้นที่อยู่อาศัยของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

- ย่านทองหล่อ, เอกมัย, สุขุมวิท, พร้อมพงษ์

4.3.4.2 พื้นที่ทำงานของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

- แหล่งอาคารที่พักอาศัยรวม ตลอดช่วงถนนสุขุมวิท 71ปรีดีพนมยงค์

4.3.4.3 พื้นที่สาธารณะสำคัญของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

1) ศาสนสถาน

- วัดธาตุทอง ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 2.5 กม.
- วัดมหาบุศย์ (แม่นาคพระโขนง) ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 2.8 กม.

2) สวนสาธารณะ

- สวนหลวง ร.9 ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 12 กม.
- สวนลุมพินี ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 12 กม.
- สวนเบญจกิติ ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 6.6 กม.

3) ตลาดชุมชน

- ตลาดพระโขนง ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 2.3 กม.
- ตลาดอ่อนนุช ระยะห่างจากที่ตั้งโครงการ 1.6 กม.

บทที่ 5

การศึกษาข้อมูลผู้ใช้โครงการ

5.1 ประเภทผู้ใช้โครงการ

เนื่องจากโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา จำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ความสำคัญกับการบริการผู้ใช้งานโครงการ เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงาน โดยอ้างอิงประเภทของผู้ใช้งานโครงการจากการวิเคราะห์ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มผู้ใช้งานหลักๆ ได้แก่

5.1.1 กลุ่มผู้ใช้บริการ

5.1.1.1 ผู้ใช้บริการหลัก

- 1) แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

5.1.1.2 ผู้ใช้บริการรอง

- 1) บุคคลทั่วไปและผู้ที่เกี่ยวข้องติดต่อโครงการ

5.1.2 กลุ่มผู้ให้บริการ

5.1.2.1 ผู้ให้บริการหลัก

- 1) บุคลากรภายในโครงการ
 - ฝ่ายบริหาร
 - ฝ่ายการตลาด
 - ฝ่ายกิจกรรม
 - ฝ่ายประชาสัมพันธ์
 - ฝ่ายธุรการ
 - ฝ่ายอาคารและสถานที่
 - ฝ่ายตรวจสอบความปลอดภัยของอาหาร

5.1.2.2 ผู้ให้บริการรอง

- 1) ผู้ให้บริการประจำ
 - เจ้าของกิจการ
 - พนักงานประจำ
- 2) ผู้ให้บริการชั่วคราว
 - วิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ
 - อาสาสมัคร
 - กลุ่มศิลปิน
 - พนักงานภายนอก (Outsource)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 รายละเอียดของผู้ใช้โครงการ

5.2.1 กลุ่มผู้ใช้บริการหลัก

1) แร่งงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา พื้นที่การให้บริการของโครงการจะครอบคลุมพื้นที่ในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร หรือระยะการเดินทางไม่เกิน 10-20 นาที ดังนั้นวิเคราะห์กลุ่มผู้ใช้งานจะครอบคลุมพื้นที่เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตพระโขนง เขตสวนหลวง และเขตบางนา อ้างอิงจากสถิติจึงนำมาคำนวณการคาดการณ์ผู้ใช้โครงการได้ดังนี้

ผู้ใช้บริการหลัก : เขตวัฒนา เขตคลองเตย เขตพระโขนง เขตสวนหลวง และเขตบางนา

จำนวนประชากรในเขตอิทธิพลทั้งหมด	55,436	คน
ประชากรมาใช้บริการเฉลี่ย	1	ครั้ง/สัปดาห์
ใน 1 สัปดาห์มีคนมาใช้บริการ	55,436	คน/สัปดาห์
ใน 1 วันมีคนมาใช้บริการ	7,919	คน/วัน
ระยะเวลาทำการทั้งหมด 14 ชั่วโมง	565	คน/ชั่วโมง

5.2.2 กลุ่มผู้ใช้บริการรอง

1) บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจติดต่อโครงการ

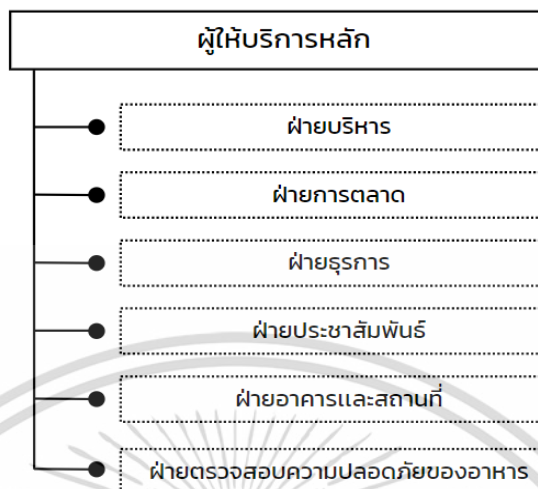
ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนประชากรภายในเขตวัฒนา คลองเตย พระโขนง สวนหลวง และบางนา

เขตพื้นที่	จำนวนประชากร	คิดเพียงร้อยละ 5	หน่วย
เขตวัฒนา	80,121	4,006	คน
เขตคลองเตย	102,945	5,147	คน
เขตพระโขนง	89,237	4,462	คน
เขตสวนหลวง	122,534	6,127	คน
เขตบางนา	88,535	4,427	คน
รวม	483,372	24,176	คน

จำนวนประชากรในอิทธิพล	24,176	คน
ประชากรมาใช้บริการเฉลี่ย	1	ครั้ง/สัปดาห์
ใน 1 สัปดาห์มีคนมาใช้บริการ	24,176	คน/สัปดาห์
ใน 1 วันมีคนมาใช้บริการ	3,454	คน/วัน
ระยะเวลาทำการทั้งหมด 14 ชั่วโมง	247	คน/ชั่วโมง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 กลุ่มผู้ให้บริการหลัก

รูปที่ 5.1 แสดงผังโครงสร้างกลุ่มผู้ให้บริการหลัก

ที่มา : สำนักงานกองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค ธนาคารอมสิน, 2562

1) บุคลากรภายในโครงการ เจ้าหน้าที่ภายในโครงการแบ่งออกเป็นหลายฝ่ายงาน โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการโครงการให้เป็นไปตามรูปแบบของพื้นที่สาธารณะที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐาน และส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชนข้ามชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 5.2 แสดงตำแหน่งและอัตราของบุคลากร

ตำแหน่ง	จำนวน(อัตรา)	หน้าที่
ฝ่ายบริหาร		
คณะกรรมการ	3	กำหนดกลยุทธ์ ทิศทางนโยบาย เป้าหมายกิจกรรมของโครงการ และวางวัตถุประสงค์ให้ตรงตามเป้าหมาย
กรรมการผู้จัดการ	1	ดำเนินการตามแนวทางของคณะกรรมการรวมถึงดูแลเป้าหมายทางการเงินและเรื่องการบริหารต่างๆ รวมถึงการจัดการทรัพยากรมนุษย์
เลขานุการ	1	เป็นผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการทางด้าน ตารางการทำงานและติดต่อสื่อสาร ต่างๆของทั้งในและนอกโครงการ
รวม	5 อัตรา	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ) แสดงตำแหน่งและอัตราของบุคลากร

ตำแหน่ง	จำนวน (อัตรา)	หน้าที่
ฝ่ายการตลาดและกิจกรรม		
ฝ่ายงานการตลาด	2	กำหนดกลยุทธ์ ทิศทางนโยบาย เป้าหมายกิจกรรมของโครงการ และวางวัตถุประสงค์ให้ตรงตามเป้าหมาย
ฝ่ายกิจกรรม	1	ดูแลภาพลักษณ์และพัฒนากิจกรรมของโครงการให้ตรงตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ
รวม	3 อัตรา	
ฝ่ายธุรการ		
เจ้าหน้าที่การเงิน	2	ทำหน้าที่จัดบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการ จัดทำข้อมูลการเบิกจ่ายเงินเดือน ค่าตอบแทนต่างๆ ให้แก่บุคลากรในโครงการ
รวม	2 อัตรา	
ฝ่ายประชาสัมพันธ์		
พนักงานลูกค้าสัมพันธ์	2	รับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ให้ข้อมูลและบริการคำแนะนำเกี่ยวกับโครงการแก่ลูกค้า และดูแลเรื่องพื้นที่ให้เช่า
งานด้านสื่อสารสนเทศ	1	พัฒนาฐานข้อมูลโครงการและพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์รวมทั้ง เว็บไซต์และงานสื่อสารสนเทศ
รวม	3 อัตรา	
ฝ่ายอาคารและสถานที่		
หัวหน้างานด้านบริหารอาคารและสถานที่	1	ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าควบคุมดูแลพนักงานและการจัดการด้านทรัพยากรบุคคลและบริหารสำนักงาน
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	5	ทำหน้าที่ควบคุมดูแลพนักงาน ป้องกันความปลอดภัยภายในโครงการ
พนักงานทำความสะอาดประจำวัน	10	ดูแลเรื่องรักษาความสะอาดต่างๆ ภายในโครงการ และพื้นที่ส่วนกลางอื่นๆ
ช่างซ่อมบำรุง	4	รับผิดชอบความสะอาดในด้าน สาธารณูปโภค ดูแลเรื่องระบบอาคารต่างๆภายในโครงการ
รวม	20 อัตรา	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 (ต่อ) แสดงตำแหน่งและอัตราของบุคลากร

ฝ่ายตรวจสอบความปลอดภัยอาหาร		
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารภายในโครงการ	3	ทำหน้าที่เป็นฝ่ายดูแล และตรวจสอบความปลอดภัยของอาหารสดที่เข้ามาในโครงการ
รวม		3 อัตรา
รวมอัตรากำลัง		36 อัตรา

5.2.4 กลุ่มผู้ให้บริการรอง

1) ผู้ให้บริการประจำ กลุ่มบุคคลที่เข้าพื้นที่ในโครงการ ประกอบไปด้วยเจ้าของกิจการและพนักงานประจำ โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 3 ส่วน คือ ส่วนตลาดสด ส่วนศูนย์อาหาร และส่วนร้านค้าปลีก

ตารางที่ 5.3 แสดงตำแหน่งและอัตราของบุคลากร

ตำแหน่ง	จำนวน (คน)	หน้าที่
ส่วนตลาดสด		
เจ้าของกิจการ	100	ทำหน้าที่ควบคุมดูแลพนักงาน ให้บริการผู้มาซื้อสินค้าในส่วนของตลาดสด และประจำ ที่จุดขายสินค้า
รวม		100
ส่วนศูนย์อาหาร		
เจ้าของกิจการ	37	ทำหน้าที่ควบคุมดูแลพนักงาน ให้บริการผู้มาซื้อสินค้าและประจำที่จุดขายสินค้า
พนักงานประจำร้าน	37	ให้บริการผู้มาซื้อสินค้าในส่วนของร้านอาหาร และประจำที่จุดขายสินค้า ทำอาหาร ล้างภาชนะ
รวม		74 คน
ส่วนร้านค้าปลีก		
เจ้าของกิจการ	30	ทำหน้าที่ควบคุมดูแลพนักงาน ให้บริการผู้มาซื้อสินค้าในส่วนของร้านค้าปลีก และประจำที่จุดขาย
พนักงานประจำร้าน	30	ให้บริการผู้มาซื้อสินค้าในส่วนของร้านค้าปลีก และประจำที่จุดขายสินค้า
รวม		60 คน
รวมอัตรากำลัง		234 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ผู้ให้บริการชั่วคราว

- **วิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ** เดินทางมาให้ความรู้แก่ผู้ใช้งานได้ วิทยากรและผู้เชี่ยวชาญจะเดินทางมาเป็นครั้งคราว ไม่ประจำ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในโครงการ
 - **อาสาสมัคร** ได้แก่ กลุ่ม NGOs (องค์กรพัฒนาเอกชน) กลุ่มบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติหรือเรื่องชาติพันธุ์ บุคลากรในชุมชนที่มีความสามารถ เข้ามาให้ความรู้ทั่วไป ความรู้ทางด้านกฎหมาย และข่าวสารต่างๆ
 - **กลุ่มศิลปิน** ที่ได้รับการเชิญมาแสดงภายในโครงการ เพื่อเผยแพร่สื่อ และสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ต่างๆเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ หรืออื่นๆที่เกี่ยวข้องในเชิงสร้างสรรค์ และให้ความรู้ ความบันเทิงให้กับคนในชุมชน
 - **พนักงานภายนอก (Outsource)** กลุ่มบุคคลที่เข้ามาใช้งานพื้นที่ในโครงการ ตามที่ได้รับมอบหมายงาน ยกตัวอย่างเช่น เข้ามาขนส่งของ จัดเตรียมสินค้าและบริการต่างๆ หรือฝ่ายส่งพัสดุ

5.3 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

5.3.1 พฤติกรรมผู้ใช้บริการ

5.3.1.1 ผู้ใช้บริการหลัก

- 1) แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา

5.3.1.2 ผู้ใช้บริการรอง

- 2) บุคคลทั่วไปและผู้สนใจติดต่อโครงการ

ตารางที่ 5.4 กิจกรรมการเข้าใช้งานของผู้ใช้บริการ

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - ศุกร์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 20.00 น.	จับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการภายในโครงการ หรือทำกิจกรรมภายในพื้นที่ส่วนกลาง ต่อเนื่องไปจนถึงการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ
เสาร์ - อาทิตย์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 20.00 น.	จับจ่ายใช้สอยสินค้าและบริการภายในโครงการ หรือทำกิจกรรมภายในพื้นที่ส่วนกลาง ต่อเนื่องไปจนถึงการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านกิจกรรม
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2 พฤติกรรมผู้ให้บริการ

5.3.2.1 บุคลากรภายในโครงการ

1) ฝ่ายบริหาร

ตารางที่ 5.5 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - ศุกร์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	8.30 - 12.00 น.	เข้าทำงานในสำนักงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 18.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	18.00 น.	เดินทางออกจากโครงการ
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

2) ฝ่ายการตลาดและกิจกรรม

ตารางที่ 5.6 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - ศุกร์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	8.30 - 12.00 น.	เข้าทำงานในสำนักงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 18.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	18.00 น.	เดินทางออกจากโครงการ
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

3) ฝ่ายประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 5.7 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 12.00 น.	เข้าทำงานในสำนักงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 20.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	17.00 - 18.00 น.	ทานอาหารเย็น
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) ฝ่ายธุรการ

ตารางที่ 5.8 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	8.30 - 12.00 น.	เข้าทำงานในสำนักงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 20.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	17.00 - 18.00 น.	ทานอาหารเย็น
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

5) ฝ่ายอาคารและสถานที่

ตารางที่ 5.9 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารและสถานที่

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 12.00 น.	เข้าทำงานตามส่วนต่างๆและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 20.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ดูแลส่วนต่างๆของโครงการ
	17.00 - 18.00 น.	ทานอาหารเย็น
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

6) ฝ่ายตรวจสอบความปลอดภัยของอาหาร

ตารางที่ 5.10 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารและสถานที่

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 12.00 น.	เข้าทำงานที่ห้องตรวจสอบและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 20.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	17.00 - 18.00 น.	ทานอาหารเย็น
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.2.2 ผู้ให้บริการประจำ

1) เจ้าของกิจการ

ตารางที่ 5.11 กิจกรรมการเข้าใช้งานของเจ้าของกิจการ

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	5.00 - 6.00 น.	เข้ามาจัดเตรียมสินค้าและบริการต่างๆ
	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 12.00 น.	เข้าทำงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 20.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	17.00 - 18.00 น.	ทานอาหารเย็น
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

2) พนักงานประจำ

ตารางที่ 5.12 กิจกรรมการเข้าใช้งานของพนักงานประจำ

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	5.00 - 6.00 น.	เข้ามาจัดเตรียมสินค้าและบริการต่างๆ
	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 12.00 น.	เข้าทำงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่
	12.00 - 13.00 น.	ทานอาหารกลางวัน
	13.00 - 20.00 น.	ปฏิบัติงานตามหน้าที่
	17.00 - 18.00 น.	ทานอาหารเย็น
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

5.3.2.3 ผู้ให้บริการชั่วคราว

(1) วิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ (2) อาสาสมัคร (3) กลุ่มศิลปิน (4) พนักงานภายนอก

ตารางที่ 5.13 กิจกรรมการเข้าใช้งานของผู้ให้บริการชั่วคราว

วัน	เวลา	พฤติกรรม
จันทร์ - อาทิตย์	6.00 น.	โครงการเปิดให้บริการ
	6.00 - 20.00 น.	เข้าทำงานและปฏิบัติงานตามหน้าที่ ขึ้นอยู่กับเวลาการจ้างงานของแต่ละบุคคล
	20.00 น.	โครงการปิดให้บริการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 สรุปข้อมูลผู้ใช้โครงการ

ตารางที่ 5.14 สรุปข้อมูลผู้ใช้โครงการทั้งหมด

ผู้ใช้บริการหลัก	จำนวน (คน)	เวลาการใช้งาน
1) แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา	7,919 คน/วัน	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
	565 คน/ชม.	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
ผู้ใช้บริการรอง	จำนวน (คน)	เวลาการใช้งาน
1) บุคคลทั่วไป และ ผู้ที่สนใจ ติดต่อโครงการ	3,454 คน/วัน	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
	247 คน/ชม.	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
รวมจำนวนกลุ่มผู้ใช้บริการ 11,373 คน/วัน หรือ 812 คน/ชม.		
ผู้ให้บริการหลัก	จำนวน (คน)	เวลาการใช้งาน
1) บุคลากรภายในโครงการ		
- ฝ่ายบริหาร	5	8.30-18.30 (จันทร์ – ศุกร์)
- ฝ่ายการตลาดและกิจกรรม	3	8.30-18.30 (จันทร์ – ศุกร์)
- ฝ่ายประชาสัมพันธ์	2	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
- ฝ่ายธุรการ	3	8.30-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
- ฝ่ายอาคารสถานที่	20	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
- ฝ่ายตรวจสอบอาหาร	3	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
รวม	36 คน	
ผู้ให้บริการรอง	จำนวน (คน)	เวลาการใช้งาน
1) ผู้ให้บริการประจำ		
- เจ้าของกิจการ	167	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
- พนักงานประจำ	67	6.00-20.00 (จันทร์ – อาทิตย์)
รวม	234 คน	
2) ผู้ใช้บริการชั่วคราว		
- วิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ	*	เวลาตามที่ได้รับมอบหมาย
- อาสาสมัคร	*	เวลาตามที่ได้รับมอบหมาย
- กลุ่มศิลปิน	*	เวลาตามที่ได้รับมอบหมาย
- พนักงานภายนอก	*	เวลาตามที่ได้รับมอบหมาย
รวมจำนวนกลุ่มผู้ให้บริการ	270 คน/วัน	
รวมทั้งหมดผู้ใช้โครงการทั้งหมด	11,643 คน/วัน	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การศึกษาข้อมูลองค์ประกอบโครงการ

6.1 การกำหนดและวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

การศึกษาองค์ประกอบของโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา เพื่อนำไปสู่การออกแบบสถาปัตยกรรม เป็นการวิเคราะห์เพื่อกำหนดขอบเขตและการใช้งานของพื้นที่ที่นำมาซึ่งองค์ประกอบ โดยมีจุดประสงค์ที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะ มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวันของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา ในเรื่องของแหล่งอาหารและพื้นที่ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมการดำรงอยู่ของกลุ่มคนเหล่านี้ในฐานะของความเป็นมนุษย์ ทั้งในด้านกายภาพและสภาพสังคม โดยการกำหนดองค์ประกอบโครงการสามารถวิเคราะห์ได้จากขั้นตอน ดังนี้

6.1.1 การกำหนดองค์ประกอบจากวัตถุประสงค์ของโครงการ

การวิเคราะห์องค์ประกอบจากวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นลักษณะของกิจกรรมและนำไปสู่องค์ประกอบของโครงการ ในขั้นตอนนี้สามารถสรุปองค์ประกอบได้เพียงบางส่วน โดยสามารถสรุปภาพรวมที่ตอบรับวัตถุประสงค์ของโครงการได้ดังนี้

วัตถุประสงค์	ที่มาและความสำคัญ
1) เพื่อเพิ่มพื้นที่ส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาได้เข้าถึงความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวันอย่างถูกกฎหมาย	LEGALIZE
2) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาที่มีอยู่เดิม	EMPOWER COMMUNITY
3) เป็นพื้นที่สาธารณะส่งเสริมด้านปัจจัยพื้นฐานและสันติภาพของคนในพื้นที่	PUBLIC SPACE
4) เป็นแหล่งอาหาร สินค้าและบริการ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและรายได้ของแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาและบุคคลทั่วไป	FOOD RESOURCE
5) สร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ (Build Engagement) เพื่อให้เกิดพลวัตในการมองเห็น (Dynamic of Visibilities) การรับรู้และส่งเสริมความเข้าใจต่อสถานการณ์แรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมาในปัจจุบัน	RE-IDENTITY REPRESENT CULTURE

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.2 สรุปการกำหนดองค์ประกอบของโครงการ

ตารางที่ 6.1 การกำหนดองค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบของโครงการ	ผู้ใช้งานโครงการ	กิจกรรม
1) องค์ประกอบหลัก		
1.1 ศูนย์อาหาร (Food Court)	<ul style="list-style-type: none"> - แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการประจำและชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - รับประทานอาหาร - จับจ่ายใช้สอย
1.2 ตลาด (Market)	<ul style="list-style-type: none"> - แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการประจำและชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - จับจ่ายใช้สอย
1.3 ร้านอาหาร (Restaurant)	<ul style="list-style-type: none"> - แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการประจำและชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - รับประทานอาหาร - พักผ่อน
1.4 ร้านค้าให้เช่า (Retail)	<ul style="list-style-type: none"> - แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการประจำและชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ 	<ul style="list-style-type: none"> - รับประทานอาหาร - จับจ่ายใช้สอย - พักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.1 การกำหนดองค์ประกอบของโครงการ (ต่อ)

องค์ประกอบของโครงการ	ผู้ใช้งานโครงการ	กิจกรรม
2) องค์ประกอบรอง		
2.1 ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม (Cultural Space)	- แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ	- เรียนรู้วัฒนธรรม - ทำกิจกรรม - จัดแสดงงาน - แลกเปลี่ยน
2.2 ส่วนการเรียนรู้ (Learning Space)	- แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ	- เรียนรู้วัฒนธรรม - ทำกิจกรรม - อบรม สัมมนา
2.3 ลานกิจกรรม (Muti-Purpose Space)	- แรเงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ - นักท่องเที่ยว - ผู้ให้บริการชั่วคราว - บุคลากรภายในโครงการ	- ทำกิจกรรม - แลกเปลี่ยน
3) องค์ประกอบสนับสนุน		
3.1 ส่วนสำนักงานบริหาร (Office)	- บุคลากรภายในโครงการ - บุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจ	- ทำงานตามหน้าที่
3.2 ส่วนสำนักงานบริการ (Staff's Area)	- บุคลากรภายในโครงการ - ผู้ให้บริการประจำและชั่วคราว	- ทำงานตามหน้าที่
3.3 ส่วนงานระบบ (Maintenance Area)	- บุคลากรภายในโครงการ - ผู้ให้บริการชั่วคราว	- ดูแลซ่อมบำรุง
3.3 ส่วนบริการสาธารณะ (Facilities)	- ผู้ใช้งานโครงการทั้งหมด	- จอดรถ - ทำธุระส่วนตัว
4) องค์ประกอบเสริม		
4.1 พื้นที่พักผ่อน (Relaxation Space)	- ผู้ใช้งานโครงการทั้งหมด	- พักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2 การวิเคราะห์รายละเอียดและพื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบโครงการ

6.2.1 องค์ประกอบหลักของโครงการ

6.2.1.1 ศูนย์อาหาร (Food Court)

ผู้มาใช้บริการศูนย์อาหาร	จำนวน
ผู้มาใช้บริการโครงการ	812 คน/ชั่วโมง
คิดเป็น 40% ของผู้มาใช้บริการโครงการ	325 คน/ชั่วโมง
พนักงานและเจ้าหน้าที่ทั้งหมด	196 คน
คิดเป็น 80% ของพนักงานและเจ้าหน้าที่	157 คน/ชั่วโมง
ผู้ใช้งานทั้งหมด	482 คน/ชั่วโมง
กำหนดพื้นที่ทานอาหาร 2 ตารางเมตร/คน	964 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญาส่วนรับประทานอาหาร 50% คิดเป็น	482 ตารางเมตร
พื้นที่ร้านค้าเป็น 50% ของพื้นที่รับประทานอาหาร	30 ร้าน
ร้านค้ามีพื้นที่ขนาด 4.00 x 4.00 เมตร คิดเป็น	16 ตารางเมตร
ดังนั้นจึงมีพื้นที่ร้านค้ารวม	480 ตารางเมตร
ส่วนเก็บสินค้าส่วนกลาง (ห้องเย็น)	30 ตารางเมตร
พื้นที่ซีกกลางส่วนกลาง	40 ตารางเมตร
พื้นที่ศูนย์อาหารทั้งหมด	1,996 ตารางเมตร

6.2.1.2 ตลาด (Market)

ส่วนจำหน่ายสินค้า

จำนวนแผงขายของ	120 แผง
แผงแบบที่ 1 ขนาด 2.00 x 2.50 เมตร จำนวน	96 แผง
รวมพื้นที่แผงจำหน่ายสินค้าแบบที่ 1	480 ตารางเมตร
แผงแบบที่ 2 ขนาด 2.50 x 2.50 เมตร จำนวน	24 แผง
รวมพื้นที่แผงจำหน่ายสินค้าแบบที่ 2	150 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ขาย แผงแบบที่ 1 และ 2	630 ตารางเมตร
พื้นที่ขายทั้งหมด	630 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 50% คิดเป็น	315 ตารางเมตร
พื้นที่โถงโถงคิดเป็น 30% ของพื้นที่ขาย	189 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนจำหน่ายสินค้า	1,134 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนบริการตลาด¹

ครัวและซีกล่างส่วนกลาง	40 ตารางเมตร
ส่วนเก็บสินค้าส่วนกลาง (ห้องเย็น)	30 ตารางเมตร
ห้องตรวจสอบความปลอดภัยอาหาร	16 ตารางเมตร
ดังนั้นส่วนบริการตลาดมีพื้นที่รวม	86 ตารางเมตร
พื้นที่ตลาดทั้งหมด	1,220 ตารางเมตร

เทียบสัดส่วนองค์ประกอบโครงการ ทำให้สามารถแบ่งจำนวนพื้นที่เช่าส่วนร้านอาหาร (Restaurant) และพื้นที่ร้านค้าให้เช่า (Retail) เป็น 2 ส่วน คือสินค้าที่ตอบสนองเฉพาะกลุ่ม โดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายคือ ชาวเมียนมา มีสัดส่วนอยู่ที่ 70% และพื้นที่จำหน่ายสินค้าและบริการทั่วไป อยู่ที่ 30% จากจำนวนพื้นที่ทั้งหมด

6.2.1.3 ส่วนร้านอาหาร (Restaurant)

จำนวนร้านอาหารทั้งหมด	9 ร้าน
ร้านอาหารเมียนมา	6 ร้าน
พื้นที่ร้านอาหารเมียนมา ขนาด 120 ตารางเมตร	720 ตารางเมตร
ร้านอาหารทั่วไป	3 ร้าน
พื้นที่ร้านอาหารทั่วไป ขนาด 120 ตารางเมตร	360 ตารางเมตร
พื้นที่ขายส่วนร้านอาหารทั้งหมด	1,080 ตารางเมตร

6.2.1.4 ส่วนร้านค้าให้เช่า (Retail)

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา ส่วนพื้นที่ร้านค้าให้เช่า ได้แก่ร้านเสื้อผ้า ร้านสินค้าความงาม ร้านสินค้าจากชุมชน และร้านขายของทั่วไป ร้านค้าจำหน่ายสินค้าพิเศษ (เมียนมา) แบ่งเป็น 70%

จำนวนร้านค้าให้เช่าทั้งหมด จำนวน	26 ร้าน
ร้านค้าจำหน่ายสินค้าพิเศษ (เมียนมา) จำนวน	18 ร้าน
ร้านค้าให้เช่าทั่วไป จำนวน	8 ร้าน
ร้านค้าแบบที่ 1 ขนาด 4.00 x 4.00 เมตร	10 ร้าน
ร้านค้าแบบที่ 2 ขนาด 4.00 x 2.50 เมตร	16 ร้าน
พื้นที่รวมร้านค้าแบบที่ 1 และแบบที่ 2	320
พื้นที่ส่วนร้านค้าให้เช่าทั้งหมด	320 ตารางเมตร

¹ สำนักงานกองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค ธนาคารออมสิน ,กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2551. คู่มือการ

ออกแบบตลาดสด ฉบับปรับปรุง. บริษัท คอนซัลแทน ออฟเทคโนโลยี จำกัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.2 องค์ประกอบของโครงการ

6.2.2.1 ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม (Cultural Space)

พื้นที่เผยแพร่สื่อสารสนเทศ / อัจฉินท์กลางแจ้ง

ผู้มาใช้บริการโครงการ	812 คน/ชั่วโมง
คิดเป็น 30% ของผู้มาใช้บริการโครงการ	244 คน/ชั่วโมง
พื้นที่คนนั่ง ขนาด 0.80 ตารางเมตร	195.2 ตารางเมตร
พื้นที่สัญจร 50% คิดเป็น	97.6 ตารางเมตร
พื้นที่เผยแพร่สื่อสารสนเทศ / อัจฉินท์กลางแจ้ง	292.8 ตารางเมตร

พื้นที่ทางศาสนา

ผู้มาใช้บริการโครงการ	812 คน/ชั่วโมง
คิดเป็น 10% ของผู้มาใช้บริการโครงการ	203 คน/ชั่วโมง
พื้นที่คนยืน ขนาด 0.65 ตารางเมตร	131.95 ตารางเมตร

พื้นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียน

เป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวเพื่อการเผยแพร่อัตลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์ ให้เกิดขึ้นภายในพื้นที่โครงการทุกเดือน

พื้นที่จัดนิทรรศการหมุนเวียน	100 ตารางเมตร
------------------------------	---------------

พื้นที่เผยแพร่วัฒนธรรมทั้งหมด	524.75 ตารางเมตร
--------------------------------------	-------------------------

6.2.2.2 ส่วนการเรียนรู้ (Learning Space)

ห้องเรียนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน จัดกิจกรรมฝึกทักษะแบบหมุนเวียน

ห้องเรียนอเนกประสงค์	1 ห้อง
จำนวนผู้เรียน	20 คน/ห้อง
ใช้พื้นที่เฉลี่ย 1.80 ตารางเมตร/คน	36 ตารางเมตร
พื้นที่สัญจร 30% คิดเป็น	10.8 ตารางเมตร
ห้องเรียนอเนกประสงค์	46.8 ตารางเมตร

ห้องเรียนศิลปะ งานฝีมือ	2 ห้อง
จำนวนผู้เรียน	20 คน/ห้อง
ใช้พื้นที่เฉลี่ย 1.80 ตารางเมตร/คน	36 ตารางเมตร
พื้นที่สัญจร 30% คิดเป็น	10.8 ตารางเมตร
ส่วนเก็บอุปกรณ์และทำความสะอาด	16 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องเรียนศิลปะ งานฝีมือ	62.8 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนการเรียนรู้ทั้งหมด	172.4 ตารางเมตร

6.2.2.3 ลานกิจกรรม (Multi-Purpose Space)

พื้นที่อเนกประสงค์ สำหรับจัดงานกิจกรรมต่างๆเพื่อการสนันทนาการ (Event)	
ผู้มาใช้บริการโครงการ	812 คน/ชั่วโมง
คิดเป็น 50 % ของผู้มาใช้บริการโครงการ	406 คน/ชั่วโมง
พื้นที่เฉลี่ย 0.80 ตารางเมตร/คน	324.8 ตารางเมตร
ลานกิจกรรม	324.8 ตารางเมตร

6.2.3 องค์ประกอบสนับสนุนโครงการ

6.2.3.1 ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Office)

ฝ่ายบริหาร	
คณะกรรมการ 1คน/ห้อง จำนวน	3 ห้อง
ขนาดพื้นที่ 25 ตารางเมตร	75 ตารางเมตร
กรรมการผู้จัดการ 1คน/ห้อง จำนวน	1 ห้อง
ขนาดพื้นที่ 25 ตารางเมตร	25 ตารางเมตร
ห้องเลขานุการ 1คน/ห้อง จำนวน	1 ห้อง
ขนาดพื้นที่ 8 ตารางเมตร	8 ตารางเมตร
พื้นที่ฝ่ายบริหารทั้งหมด	108 ตารางเมตร
ฝ่ายการตลาดและกิจกรรม	
เจ้าหน้าที่ฝ่ายงานการตลาด	2 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.00 ตารางเมตร/คน	8 ตารางเมตร
เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม	1 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.00 ตารางเมตร/คน	4 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 30% คิดเป็น	3.6 ตารางเมตร
พื้นที่ฝ่ายการตลาดและกิจกรรมทั้งหมด	15.6 ตารางเมตร
ฝ่ายธุรการ	
เจ้าหน้าที่การเงิน	2 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.00 ตารางเมตร/คน	8 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 30% คิดเป็น	3.6 ตารางเมตร
ห้องเก็บเอกสาร	6 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ฝ่ายธุรการทั้งหมด	17.6 ตารางเมตร
ฝ่ายประชาสัมพันธ์	
เจ้าหน้าที่ลูกค้าสัมพันธ์	2 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.00 ตารางเมตร/คน	8 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 30% คิดเป็น	3.6 ตารางเมตร
ห้องลูกค้าสัมพันธ์	11.6 ตารางเมตร
เจ้าหน้าที่สื่อสารสนเทศ	1 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย 4.00 ตารางเมตร/คน	4 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 30% คิดเป็น	1.2 ตารางเมตร
ห้องเจ้าหน้าที่สื่อสารสนเทศ	5.2 ตารางเมตร
ห้องประชุมขนาด 20 ที่นั่ง	45 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนเตรียมอาหาร	9 ตารางเมตร
ผู้มาใช้บริการโครงการ	812 คน/ชั่วโมง
คิดเป็น 5% ของผู้มาใช้บริการโครงการ	40.6 คน/ชั่วโมง
พื้นที่คนนั่ง ขนาด 0.80 ตารางเมตร	32.48 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 50% คิดเป็น	16.24 ตารางเมตร
พื้นที่โถงต้อนรับ	48.72 ตารางเมตร
พื้นที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ทั้งหมด	119.52 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนสำนักงานบริหารโครงการทั้งหมด	260.72 ตารางเมตร

6.2.3.2 ส่วนสำนักงานบริการโครงการ (Staff's Area)

ประกอบไปด้วย ห้องพักหัวหน้างานฝ่ายอาคารและสถานที่ ห้องพักเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ห้องพักพนักงานทำความสะอาด และห้องพักช่างซ่อมบำรุง

ฝ่ายอาคารและสถานที่

หัวหน้างานฝ่ายอาคารและสถานที่	1 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย	4 ตารางเมตร/คน
ห้องพักหัวหน้างานฝ่ายอาคารและสถานที่	4 ตารางเมตร
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	5 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย	4 ตารางเมตร/คน
ห้องพักเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	20 ตารางเมตร
พนักงานทำความสะอาด	10 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย	4 ตารางเมตร/คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องพักพนักงานทำความสะอาด	40 ตารางเมตร
ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด	4 ตารางเมตร
ช่างซ่อมบำรุง	4 คน
ขนาดพื้นที่เฉลี่ย	5 ตารางเมตร/คน
ห้องพักช่างซ่อมบำรุง	20 ตารางเมตร
พื้นที่ฝ่ายอาคารและสถานที่ทั้งหมด	88 ตารางเมตร
พื้นที่สัญญา 30% คิดเป็น	26.4 ตารางเมตร
พื้นที่ฝ่ายอาคารและสถานที่ทั้งหมด	114.4 ตารางเมตร

6.2.3.3 ส่วนงานระบบ (Maintenance Area)

ระบบไฟฟ้า

ห้องงานระบบไฟฟ้าประกอบด้วย ห้องควบคุมไฟฟ้า (Electrical Switchboard Room) ส่วนติดตั้งเครื่องแปลงไฟฟ้า (Transformer Area) ห้องปั่นไฟ (Generator Room) และห้องเครื่อง (Main Distribution Board)

ห้องควบคุมไฟฟ้า	6 ตารางเมตร
ส่วนติดตั้งเครื่องแปลงไฟฟ้า	30 ตารางเมตร
ห้องเครื่อง MDB	40 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนระบบไฟฟ้าทั้งหมด	132 ตารางเมตร

ส่วนระบบสุขาภิบาล

ห้องงานระบบประปา ประกอบด้วย ห้องเครื่องสุขาภิบาล (Pump Room) ส่วนสำรองน้ำ (Water Storage) และส่วนบำบัดน้ำเสีย (Water Treatment Plant)

ห้องเครื่องสุขาภิบาล	20 ตารางเมตร
ส่วนสำรองน้ำ	45 ตารางเมตร
ส่วนบำบัดน้ำเสีย	45 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนระบบสุขาภิบาลทั้งหมด	120 ตารางเมตร

ส่วนบริการอื่นๆ

พื้นที่ขนย้ายสิ่งของ (Loading)	60 ตารางเมตร
ห้องควบคุมงานระบบของโครงการ	6 ตารางเมตร
โรงพักขยะ 1 จุด	30 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนบริการอื่นๆทั้งหมด	86 ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนงานระบบทั้งหมด	338 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.3.4 ส่วนบริการสาธารณะอื่นๆ (Facilities)

อ้างอิงจากข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2544 ในหมวด 6 แบบ และจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วมในโครงการมีองค์ประกอบของประเภทอาคารที่กำหนดอยู่ในข้อ 60 ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง

ห้องน้ำสาธารณะ (W/C)

ตารางที่ 6.2 แสดงข้อกำหนดจำนวนสุขภัณฑ์ตามข้อบัญญัติ

ชนิดหรือประเภทอาคาร	ส้วม	โถปัสสาวะ	อ่างล้างมือ
สำนักงานต่อพื้นที่ 300 ตารางเมตร			
(ก.) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(ข.) สำหรับผู้หญิง	2	-	1
ภัตตาคารต่อพื้นที่โต๊ะอาหาร 200 ตร.ม. (เกิน 900 ตร.ม. ให้ลดจำนวนลงครึ่งหนึ่งที่ระบุ)			
(ก.) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(ข.) สำหรับผู้หญิง	2	-	1
อาคารพาณิชย์ต่อพื้นที่อาคาร 200 ตร.ม. (เกิน 1,200 ตร.ม. ให้ลดจำนวนลงครึ่งหนึ่งที่ระบุ)			
(ก.) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(ข.) สำหรับผู้หญิง	2	-	1
ห้องโถงต่อพื้นที่อาคาร 200 ตร.ม. / 100 คน ที่กำหนดให้ใช้สอยอาคารนั้น			
(ก.) สำหรับผู้ชาย	1	2	1
(ข.) สำหรับผู้หญิง	2	-	1

การกำหนดขนาดห้องน้ำ สามารถกำหนดได้จากขนาดของผลิตภัณฑ์ ได้ดังนี้

ส้วม ขนาด 1.00 x 1.50

1.50 ตารางเมตร

โถปัสสาวะ ขนาด 0.80 x 0.80

0.64 ตารางเมตร

อ่างล้างมือ ขนาด 1.00 x 0.80

0.80 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.3 แสดงขนาดพื้นที่แต่ละส่วนของโครงการ

องค์ประกอบของโครงการ	พื้นที่ใช้สอย (ตารางเมตร)
1) องค์ประกอบหลัก	
1.1 ศูนย์อาหาร (Food Court)	1,220
1.2 ตลาด (Market)	1,041
1.3 ร้านอาหาร (Restaurant)	1,440
1.4 ร้านค้าให้เช่า (Retail)	672
2) องค์ประกอบรอง	
2.1 ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม (Cultural Space)	524.75
2.2 ส่วนการเรียนรู้ (Learning Space)	172.4
2.3 ลานกิจกรรม (Muti-Purpose Space)	324.8
3) องค์ประกอบสนับสนุน	
3.1 ส่วนสำนักงานบริหาร (Office)	260.72
3.2 ส่วนสำนักงานบริการ (Staff's Area)	114.4
3.3 ส่วนงานระบบ (Maintenance Area)	338

ตารางที่ 6.4 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนศูนย์อาหาร

ศูนย์อาหาร			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	6	1.50	9
ปัสสาวะ (ชาย)	12	0.64	7.68
อ่างล้างมือ (ชาย)	6	0.80	4.80
ส้วม (หญิง)	12	1.50	18
อ่างล้างมือ (หญิง)	6	0.80	4.80
ทางสัญจร 50%			22.14
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนศูนย์อาหาร			66.42

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.5 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนตลาด

ตลาด			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	6	1.50	9
ปัสสาวะ (ชาย)	12	0.64	7.68
อ่างล้างมือ (ชาย)	6	0.80	4.80
ส้วม (หญิง)	12	1.50	18
อ่างล้างมือ (หญิง)	6	0.80	4.80
ทางสัญจร 50%			22.14
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนตลาด			66.42

ตารางที่ 6.6 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนร้านอาหาร

ร้านอาหาร			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	8	1.50	12
ปัสสาวะ (ชาย)	16	0.64	10.24
อ่างล้างมือ (ชาย)	8	0.80	6.40
ส้วม (หญิง)	16	1.50	24
อ่างล้างมือ (หญิง)	8	0.80	6.40
ทางสัญจร 50%			29.52
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนร้านอาหาร			88.56

ที่ 6.7 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนร้านค้าให้เช่า

ร้านค้าให้เช่า			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	4	1.50	6
ปัสสาวะ (ชาย)	8	0.64	5.12
อ่างล้างมือ (ชาย)	4	0.80	3.20
ส้วม (หญิง)	8	1.50	12
อ่างล้างมือ (หญิง)	4	0.80	3.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารทงสวนวสทหรบการรงงานเพอการศกษาเท่านั้น ไมออนุญาตเนาไปเซประยชนดานการคาไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อิกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.7 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนร้านค้าให้เช่า (ต่อ)

ร้านค้าให้เช่า	
ทางสัญจร 50%	14.76
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนร้านค้าให้เช่า	44.28

ตารางที่ 6.8 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม

ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	4	1.50	6
ปัสสาวะ (ชาย)	8	0.64	5.12
อ่างล้างมือ (ชาย)	4	0.80	3.20
ส้วม (หญิง)	8	1.50	12
อ่างล้างมือ (หญิง)	4	0.80	3.20
ทางสัญจร 50%			14.76
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนพื้นที่เผยแพร่วัฒนธรรม			44.28

ตารางที่ 6.9 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนการเรียนรู้

ส่วนการเรียนรู้			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	2	1.50	3
ปัสสาวะ (ชาย)	4	0.64	2.56
อ่างล้างมือ (ชาย)	2	0.80	1.60
ส้วม (หญิง)	4	1.50	6
อ่างล้างมือ (หญิง)	2	0.80	1.60
ทางสัญจร 50%			7.38
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนการเรียนรู้			22.14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.10 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนลานกิจกรรม

ส่วนลานกิจกรรม			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	2	1.50	3
ปัสสาวะ (ชาย)	4	0.64	2.56
อ่างล้างมือ (ชาย)	2	0.80	1.60
ส้วม (หญิง)	4	1.50	6
อ่างล้างมือ (หญิง)	2	0.80	1.60
ทางสัญจร 50%			7.38
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนพื้นที่โถง			22.14

ตารางที่ 6.11 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนสำนักงานบริหาร

ส่วนสำนักงานบริหาร			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	3	1.50	4.50
ปัสสาวะ (ชาย)	6	0.64	3.84
อ่างล้างมือ (ชาย)	3	0.80	2.40
ส้วม (หญิง)	6	1.50	9
อ่างล้างมือ (หญิง)	3	0.80	2.40
ทางสัญจร 50%			11.07
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนพื้นที่โถง			33.21

ตารางที่ 6.12 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนสำนักงานบริการ

ส่วนสำนักงานบริการ			
สุขภัณฑ์	จำนวน	พื้นที่/หน่วย	พื้นที่ห้องน้ำ (ตร.ม.)
ส้วม (ชาย)	1	1.50	1.50
ปัสสาวะ (ชาย)	2	0.64	1.28
อ่างล้างมือ (ชาย)	1	0.80	1.80
ส้วม (หญิง)	2	1.50	3
อ่างล้างมือ (หญิง)	1	0.80	0.80

เอกสารนี้เป็นเอกสารทงสวนวสทหรบการรงงานเพอการศกษาเท่านั้น ไมอนุญาตหนาไปเซประยชนดานการคา
ไมวากรณใด ๆ ทั้งสิ้น อิกทั้งห้ามมิใหัดดแปลงเนือหาและตองอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.12 แสดงสรุปจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำในส่วนสำนักงานบริการ (ต่อ)

ส่วนสำนักงานบริการ	
ทางสัญจร 50%	4.19
รวมพื้นที่ห้องน้ำส่วนพื้นที่โถง	12.57
รวมพื้นที่ห้องน้ำทั้งหมดของโครงการ	400.02

พื้นที่จอดรถ (Parking)

ตามกฎกระทรวงกำหนดให้มีที่จอดรถยนต์ตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการในอาคารขนาดใหญ่ ให้มีที่จอดรถยนต์ตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการในอาคารขนาดใหญ่นั้นรวมกัน หรือให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คัน ต่อพื้นที่อาคาร 120 ตารางเมตร เศษของ 120 ตารางเมตร ให้คิดเป็น 120 ตารางเมตร ทั้งนี้ให้ถือที่จอดรถยนต์จำนวนที่มากกว่าเป็นเกณฑ์ และพื้นที่สำนักงาน ให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คัน ต่อพื้นที่ 60 ตารางเมตร เศษของ 60 ตารางเมตร ให้คิดเป็น 60 ตารางเมตร

1) การกำหนดที่จอดรถยนต์

พื้นที่ส่วนพาณิชยกรรม 5,386.95 ตร.ม.	45 คัน
พื้นที่ส่วนสำนักงาน 375.12 ตร.ม.	7 คัน

รวมจำนวนที่จอดรถยนต์ **52 คัน**

2) การกำหนดที่จอดรถสำหรับผู้พิการ

จากกฎกระทรวง จำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 1 คัน ที่จอดรถผู้พิการ ใช้พื้นที่ 5.40 ม. x 6.00 ม. ใช้พื้นที่ 32.40 ตร.ม.

รวมจำนวนจอดรถสำหรับผู้พิการ **2 คัน**

3) การคิดขนาดพื้นที่ที่จอดรถ

ประเภทที่จอดรถ	ขนาดพื้นที่ใช้สอย
ที่จอดรถยนต์ (12 ตารางเมตร/คัน)	624 ตารางเมตร
ที่จอดรถสำหรับผู้พิการ (32.40 ตารางเมตร/คัน)	64.8 ตารางเมตร
พื้นที่สัญจร 100% คิดเป็น	688.8 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ที่จอดรถ	1,377.6 ตารางเมตร

6.2.4 องค์ประกอบเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.4.1 พื้นที่พักผ่อน (Relaxation Space)

จำนวนผู้ใช้โครงการ	11,373 วัน
คาดการณ์จำนวนผู้มาใช้ส่วนพื้นที่พักผ่อน 1.5%	171 คน
พื้นที่เฉลี่ย 3 ตารางเมตร/คน	513 ตารางเมตร
พื้นที่พักผ่อนทั้งหมด	513 ตารางเมตร

6.3 การสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

เมื่อกำหนดรายละเอียดของโครงการแล้ว พื้นที่ใช้สอยโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา สามารถสรุปเป็นส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

ตารางที่ 6.13 แสดงสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด

องค์ประกอบหลักของโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
1) ศูนย์อาหาร (Food Court)			
- ร้านค้า	37 ร้าน	8	296
- พื้นที่รับประทานอาหาร	1 จุด	606	606
- พื้นที่สัญจร	50%	303	303
พื้นที่ศูนย์อาหารทั้งหมด			1,220
2) ตลาด (Market)			
- แผงขายของ	120 แผง	4	480
- พื้นที่สัญจร	50%	240	240
- ส่วนเก็บสินค้าส่วนกลาง	1 ห้อง	60	60
- พื้นที่โถง	1 โถง	216	216
- ครุฑและซีกล่างกลาง	1 จุด	30	30
- ห้องตรวจสอบอาหาร	1 ห้อง	15	15
พื้นที่ตลาดทั้งหมด			1,041

ตารางที่ 6.13 แสดงสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบหลักของโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
3) ร้านอาหาร (Restaurant)			
- ร้านอาหารเมียนมา	7 ร้าน	144	1,008
- ร้านอาหารทั่วไป	3 ร้าน	144	432
พื้นที่ร้านอาหารทั้งหมด			1,440
4) ร้านค้าให้เช่า (Retail)			
- ร้านค้าเมียนมา	21 ร้าน	24	504
- ร้านค้าทั่วไป	7 ร้าน	24	168
พื้นที่ร้านค้าให้เช่าทั้งหมด			672
องค์ประกอบรองของโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
1) ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม (Cultural Space)			
- พื้นที่เผยแพร่สื่อ	1 จุด	292.8	292.8
- พื้นที่ทางศาสนา	1 จุด	144	144
- พื้นที่จัดนิทรรศการ	1 จุด	100	100
พื้นที่ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรมทั้งหมด			524.75
2) ส่วนการเรียนรู้ (Learning Space)			
- ห้องเรียนอเนกประสงค์	1 ห้อง	46.8	46.8
- ห้องเรียนศิลปะ งานฝีมือ	2 ห้อง	62.8	125.6
พื้นที่ส่วนการเรียนรู้ทั้งหมด			172.4
ลานกิจกรรม (Muti-Purpose Space)			
- พื้นที่อเนกประสงค์	1 จุด	324.8	324.8
ลานกิจกรรม			324.8

ตารางที่ 6.13 แสดงสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด (ต่อ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

องค์ประกอบสนับสนุนโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
1) ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ (Office)			
- ห้องคณะกรรมการ	3 ห้อง	25	45
- ห้องกรรมการผู้จัดการ	1 ห้อง	25	25
- ห้องเลขานุการ	1 ห้อง	8	8
- ห้องฝ่ายการตลาด	1 ห้อง	15.6	15.6
- ห้องฝ่ายธุรการ	1 ห้อง	17.6	17.6
- ห้องลูกค้าสัมพันธ์	1 ห้อง	11.6	11.6
- ห้องสื่อสารสนเทศ	1 ห้อง	5.2	5.2
- ห้องประชุม 20 ที่นั่ง	1 ห้อง	45	45
- ส่วนเตรียมอาหาร	1 จุด	9	9
- โถงต้อนรับ	1 โถง	48.72	48.72
พื้นที่ส่วนสำนักงานบริหารโครงการทั้งหมด			260.72
2) ส่วนสำนักงานบริการโครงการ			
ฝ่ายอาคารและสถานที่			
- ห้องพักหัวหน้างาน	1 ห้อง	4	4
- ห้องพักเจ้าหน้าที่	1 ห้อง	20	20
- ห้องพักพนักงาน	1 ห้อง	40	40
- ห้องเก็บอุปกรณ์	1 ห้อง	4	4
- ห้องพักช่างซ่อมบำรุง	1 ห้อง	20	20
- พื้นที่สัญจร		26.4	26.4
พื้นที่ฝ่ายอาคารและสถานที่ทั้งหมด			114.4
ส่วนงานระบบ (Maintenance Area)			
- ห้องควบคุมไฟฟ้า	1 ห้อง	6	6
- ส่วนเครื่องแปลงไฟฟ้า	1 จุด	36	36
- ห้องปั่นไฟ	1 ห้อง	40	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.13 แสดงสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด (ต่อ)

องค์ประกอบสนับสนุนโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
ส่วนงานระบบ (Maintenance Area)			
- ห้องเครื่อง MDB	1 ห้อง	50	50
พื้นที่ส่วนระบบไฟฟ้าทั้งหมด			132
ส่วนระบบสุขาภิบาล			
- ห้องเครื่องสุขาภิบาล	1 ห้อง	20	20
- ส่วนสำรองน้ำ	1 ห้อง	50	50
- ส่วนบำบัดน้ำเสีย	1 ห้อง	50	50
พื้นที่ส่วนระบบสุขาภิบาลทั้งหมด			120
ส่วนบริการอื่นๆ			
- พื้นที่ขนย้ายสิ่งของ	1 จุด	60	60
- ห้องควบคุมงานระบบ	1 ห้อง	6	6
- โรงพักขยะ	1 จุด	20	20
พื้นที่ส่วนบริการอื่นๆทั้งหมด			86
3) ส่วนบริการสาธารณะอื่นๆ (Facilities)			
ห้องน้ำสาธารณะ (W/C)			
- ศูนย์อาหาร	1 ชุด	66.42	66.42
- ตลาด	1 ชุด	66.42	66.42
- ร้านอาหาร	1 ชุด	88.56	88.56
- ร้านค้าให้เช่า	1 ชุด	44.28	44.28
- ส่วนเผยแพร่วัฒนธรรม	1 ชุด	44.28	44.28
- ส่วนการเรียนรู้	1 ชุด	22.14	22.14
- ส่วนลานกิจกรรม	1 ชุด	22.14	22.14
- สำนักงานบริหาร	1 ชุด	33.21	33.21
- ส่วนสำนักงานบริการ	1 ชุด	12.57	12.57
พื้นที่ห้องน้ำทั้งหมดของโครงการ			400.02

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.13 แสดงสรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด (ต่อ)

องค์ประกอบสนับสนุนโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
พื้นที่จอดรถ (Parking)			
- ส่วนพาณิชยกรรม	30 คัน	12	360
- ส่วนสำนักงาน	7 คัน	12	84
- สำหรับผู้พิการ	2 คัน	32.40	64.8
- พื้นที่สัญจร	100%	676.8	676.8
พื้นที่จอดรถทั้งหมด			1,184.8
องค์ประกอบเสริมของโครงการ			
ลักษณะพื้นที่ใช้สอย	จำนวน	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
พื้นที่พักผ่อน (Relaxation Space)			
- พื้นที่พักผ่อน	1 จุด	513	513
พื้นที่พักผ่อนทั้งหมด			513

จากการศึกษาและกำหนดองค์ประกอบของอาคาร สามารถสรุปสัดส่วนขององค์ประกอบอาคารโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติสัญชาติเมียนมา ได้ดังนี้

องค์ประกอบหลักของโครงการ	4,373	ตารางเมตร
องค์ประกอบรองของโครงการ	1,021.95	ตารางเมตร
องค์ประกอบสนับสนุนโครงการ		
- พื้นที่สำนักงาน	375.12	ตารางเมตร
- ส่วนงานระบบ	338	ตารางเมตร
- พื้นที่ห้องน้ำ	400.02	ตารางเมตร
- พื้นที่จอดรถ	1,184.8	ตารางเมตร
องค์ประกอบเสริมของโครงการ	513	ตารางเมตร
สรุปพื้นที่ใช้สอยอาคารทั้งหมด		
*ไม่รวมพื้นที่ที่จอดรถและพื้นที่พักผ่อน	6,339.89	ตารางเมตร
สรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการทั้งหมด	8,074.69	ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

การศึกษาโครงสร้างและงานระบบประกอบอาคาร

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ เป็นการศึกษาข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับงานระบบประกอบอาคาร ซึ่งจะศึกษาระบบโครงสร้างที่ใช้ประกอบอาคาร รวมไปถึงงานระบบต่างๆ เพื่อสามารถส่งเสริมให้โครงการสามารถตอบสนองต่อผู้ใช้โครงการ และทำให้โครงการแสดงศักยภาพออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.1 การพิจารณาเลือกใช้โครงสร้าง

การพิจารณาเลือกใช้ระบบโครงสร้างของโครงการพื้นที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานข้ามชาติ สัญชาติเมียนมา มีหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้โครงสร้าง ดังต่อไปนี้

- 1) มีความเหมาะสมต่อพื้นที่ใช้งานในแต่ละส่วนของโครงการ
- 2) มีความแข็งแรงและปลอดภัยต่อผู้ใช้โครงการ
- 3) มีความคุ้มค่าในด้านงบประมาณในการก่อสร้าง
- 4) มีความสวยงามและความน่าสนใจทางสถาปัตยกรรม
- 5) ความสะดวกในการขนส่ง และจัดหาอุปกรณ์
- 6) ความสะดวกในการดูแล บำรุงรักษาระบบโครงสร้างอาคาร
- 7) มีเทคโนโลยีอาคารที่ตอบสนองต่อการใช้งาน

7.2 ระบบโครงสร้างอาคารที่ใช้ในโครงการ

7.2.1 ระบบโครงสร้างใต้ดิน (Sub Structure)

1) เสาเข็ม

เนื่องจากกิจกรรม และบริษัทโดยรอบของโครงการ ส่งผลให้รูปแบบของโครงการอยู่ใน แนวราบ โครงการมีการคำนึงถึงความประหยัดในการก่อสร้าง ดังนั้น ชนิดของเสาเข็มที่ใช้ในโครงการ คือ เสาเข็มแบบตอก เพราะมีราคาถูกและสามารถก่อสร้างได้รวดเร็ว

2) ฐานราก

เลือกใช้ฐานรากเข็ม (Friction Pile) เป็นฐานรากที่แบกรับน้ำหนักไม่มากนัก และก่อสร้างอยู่บนชั้นดินอ่อน เช่น อาคารทั่วไปที่ปลูกสร้างในเขตภาคกลาง ความยาวของเสาเข็ม สั้นที่สะดวกต่อการปฏิบัติงานโดยทั่วไปมีความยาวประมาณ 6-16 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7.2.2 ระบบโครงสร้างเหนือดิน (Super Structure)

1) โครงสร้างพาดช่วงสั้น (Short Span Structure)

โครงสร้างพาดช่วงสั้น หมายถึง โครงสร้างที่มีระยะพาดช่วงไม่เกิน 12 เมตร โครงสร้างลักษณะนี้จะตอบสนองพื้นที่ใช้งานขนาดเล็กไปจนถึงขนาดกลาง โดยส่วนมากจะเป็น ระบบโครงกระดูก (Skeleton Structure) ตัวอย่างของระบบโครงสร้างพาดช่วงสั้น เช่น ระบบเสา-คาน (Column and Beam) ระบบแผ่นพื้น (Flat Slab) ระบบชิ้นส่วน (Panel) เป็นต้น

2) โครงสร้างพาดช่วงยาว (Wide Span Structure)

โครงสร้างพาดช่วงยาว หมายถึง โครงสร้างที่มีระยะพาดช่วงเกิน 12 เมตรขึ้นไป โครงสร้างลักษณะนี้จะตอบสนองความต้องการใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ หรือในกรณีที่ไม่ต้องการเสากลางอย่าง เช่น พื้นที่ส่วนตลาดสด หรือส่วนนิทรรศการ ลักษณะการถ่ายแรงของโครงสร้างพาดช่วงกว้างนั้นจะไม่ต่างจากโครงสร้างพาดช่วงสั้น โดยส่วนที่มีความแตกต่างคือความสามารถรับ-ถ่าย แรงของวัสดุ ซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้นเพื่อลดแรงภายในโครงสร้าง (Internal Force) ตัวอย่างโครงสร้างพาด ช่วงกว้าง เช่น โครงถัก (Truss) โครงข้อแข็ง (Rigid Frame) โครงขึงหรือแขวน (Cable) เป็นต้น

3) โครงสร้างพิเศษ (Special Structure)

ระบบโครงสร้างพิเศษ หมายถึง โครงสร้างที่มีลักษณะการถ่ายแรงแตกต่างจากโครงสร้างที่กล่าวมาในข้างต้น ซึ่งมีลักษณะการถ่ายแรงโดยใช้แรงดึง แรงที่มีลักษณะเป็นผืน หรือ ปริมาตร ส่วนมากแล้วโครงสร้างลักษณะนี้จะตอบสนองพื้นที่การใช้งานได้ทุกขนาด แต่มีความต้องการในเชิงคุณภาพพื้นที่ซึ่งมีลักษณะพิเศษนอกเหนือจากการใช้งานปกติตัวอย่างโครงสร้างพิเศษ เช่น โครงสร้างแผ่นผืน (Tensile Structure) โครงสร้างแผ่นพับ (Folded Plate) เป็นต้น

4) ระบบโครงสร้างหลังคา

4.1) โครงสร้างหลังคาจะต้องออกแบบให้สามารถรับน้ำหนักจาก น้ำหนักคงที่ ได้แก่ น้ำหนักโครงสร้างหลังคา วัสดุหลังคา ฝ้าเพดาน ฉนวนกันความร้อน และอุปกรณ์ต่างๆที่อยู่บนหรือห้อยกับโครงหลังคา และน้ำหนักจร ได้แก่ น้ำหนักคน (ขณะก่อสร้างหรือซ่อมหลังคา) และแรงลม ได้แก่ แรงอัด หรือ แรงดูดเมื่อลมพัดผ่าน

4.2) การพิจารณาเลือกใช้ชนิดของโครงสร้างหลังคาที่ควรคำนึงถึง หลังคามีรูปแบบที่เหมาะสมกับภูมิอากาศของเมืองไทย กลมกลืนบริบท สะท้อนภาพลักษณ์ของอาคาร และเหมาะสมกับงบประมาณ รวมถึงความยากง่ายของการก่อสร้าง ซึ่งโครงการสามารถมีรูปแบบหลังคาได้ดังนี้

- หลังคาแบน (Flat slab) มีลักษณะแบนราบ การก่อสร้างพื้นโดยจะต้องมีน้ำยากันซึมหรือวัสดุกันซึมปูทับอีกชั้นหนึ่ง

- หลังคาหมาแหงน (Lean to) มีลักษณะหลังคาที่ยกให้อีกด้านสูงกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อระบายน้ำฝน เป็นหลังคาที่ก่อสร้างง่าย รวดเร็ว ประหยัด

- หลังคาทรงหน้าจั่ว (Gable) เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นแบบประเทศ ไทยและมีความสะดวกในการก่อสร้าง สามารถกันแดดกันฝนได้ดี และระบายความร้อนใต้หลังคาได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) ระบบโครงสร้างผนัง

เป็นเปลือกอาคารปิดล้อมโครงสร้างเพื่อสร้างที่ว่างทางสถาปัตยกรรม กั้นพื้นที่ว่างระหว่างภายในกับภายนอก ป้องกันมลภาวะทางอากาศ และเสียง มีความคงทนต่อแรงลม หรือ แรงกระทำด้านข้าง โดย วัสดุที่ใช้ในโครงการจะเน้นวัสดุที่มีราคาถูก สามารถหาได้ง่ายในชุมชน และสามารถก่อสร้างต่อเติมได้ง่าย เช่น ผนังก่ออิฐฉาบปูน ผนังเบาหรือผนังยิปซัมบอร์ด ผนังสังกะสี เป็นต้น

6) วัสดุโครงสร้าง

6.1) โครงสร้างเหล็ก จะเป็นโครงสร้างหลักที่จะเลือกใช้เหล็กรูปพรรณ ทำเป็นโครงในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถเพิ่มระยะช่วงเสาได้ ออกแบบโดยทั่วไปจะใช้มาตรฐานออกแบบอาคารรูปพรรณตามมาตรฐาน วสท.1020-46

6.2) โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก วัสดุที่ใช้ซีเมนต์ หินทราย และเหล็กเสริม ต้องได้คุณสมบัติการรับน้ำหนักต่างๆตามที่ต้องการ และได้มาตรฐาน

6.3) โครงสร้างไม้ จะเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับโครงสร้างประกอบต่างๆ และบางส่วนของอาคารไม้ที่จะนำมาใช้ และการก่อสร้างจะต้องมีคุณภาพดี ไม่แตกร้าว และได้ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำหรับไม้เนื้อแข็งหรือมาตรฐาน AASHTO M122-73 การออกแบบจะต้องให้ความสำคัญกัน ประกอบด้วยสลักแบบต่างๆ การเลือกใช้วัสดุและการประกอบจะต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ASTM A-153

7.3 ระบบสาธารณูปโภค

เนื่องจากโครงการ มีแนวคิดในการออกแบบ งานระบบประกอบอาคารให้สอดคล้องไปกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยโครงการต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ดังนั้น การออกแบบจะคำนึงถึงการ พึ่งพาธรรมชาติ (Passive Design) และการประหยัดพลังงานเป็นสำคัญ

7.3.1 ระบบไฟฟ้าและสื่อสาร

1) ระบบไฟฟ้ากำลัง คือ การใช้กระแสไฟฟ้ากับอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ เช่น เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ ฯลฯ สำหรับการประหยัดพลังงานในระบบไฟฟ้ากำลังสามารถทำได้โดย เลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าประหยัดไฟฟ้า และใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยควรมีตำแหน่งห้อง RMU ที่สามารถเข้าถึงได้จากนอกโครงการ และห้อง Generator ที่ทั้งสองด้านเชื่อมต่อ กับพื้นที่เปิดเพื่อระบายอากาศและเชื่อมต่อกับห้องไฟฟ้า โดยอุปกรณ์หลักในห้องเครื่อง ได้แก่ MDB, ATS, EMDB และ Transformer

- ระบบ 1 เฟส จะมี 2 สายในระบบ ประกอบด้วย สาย Line (มีไฟ) 1 เส้น และสาย Neutral (ไม่มีไฟ) 1 เส้น มีแรงดันไฟฟ้า 220 - 230 โวลต์ มีความถี่ 50 เฮิรซ์ (Hz) สำหรับใช้กับไฟฟ้าแสงสว่าง เต้าเสียบ พัดลมดูดอากาศ เครื่องใช้ในสำนักงานและอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ระบบไฟฟ้ากำลัง ในตลาดจะรับกำลังไฟฟ้า 3 เฟส จากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค/นครหลวงในระบบแรงดันต่ำ 380/220 โวลต์
- ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน มีการสำรองไฟฟ้าไว้ใช้ด้วย UPS สำหรับวงจรช่วยชีวิต (ระบบเตือนไฟไหม้) และใช้ระบบสำรองไฟฟ้าฉุกเฉิน (Emergency Lighting) สำหรับบริเวณทางหนีไฟต่างๆ
- การจ่ายกำลังไฟฟ้า จ่ายกำลังไฟฟ้าให้โหลดทั่วไปผ่านตู้ MDB และมีการติดตั้งมิเตอร์วัดพลังงานไฟฟ้าเพื่อจ่ายกำลังไฟฟ้าให้แผงที่ต้องการกำลังไฟฟ้าเพิ่มเติม

2) ระบบไฟฟ้าส่องสว่าง คือ ระบบไฟฟ้าที่มีการใช้กระแสไฟฟ้ากับหลอดไฟต่างๆ ซึ่งแต่ละส่วนมีความต้องการความสว่างแตกต่างกันไป และเนื่องจากโครงการใช้งานในช่วงกลางวันเป็นส่วนใหญ่ จึงมีแนวคิดในการดึงแสงธรรมชาติเข้ามาใช้ภายในโครงการ

- ระบบไฟฟ้าส่องสว่างจะต้องไม่ทำให้สีของสินค้า (เนื้อสัตว์ ผักผลไม้ เสื้อผ้า ฯลฯ มีสีที่ผิดเพี้ยนไปจากความจริง)
- โคมที่ใช้จะต้องมีกระจกปิด เพื่อป้องกันเศษวัสดุในโคมหล่นลงบนสินค้าประเภทอาหาร
- หลอดที่เลือกใช้จะต้องไม่เป็นแบบดิ่งดูแมลง ในส่วนบริเวณพื้นที่ขายสินค้าประเภทอาหารต่างๆ ให้ติดตั้งโคมดักแมลง เพื่อป้องกันแมลงเข้าไปในพื้นที่ขาย

3) ระบบโทรศัพท์

- ติดตั้งระบบโทรศัพท์ที่สำนักงาน จำนวนอย่างน้อย 2 ชุด
- ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะแบบหยอดเหรียญ ในพื้นที่ตลาดสดจำนวน 5-10 ชุด

4) ระบบประชาสัมพันธ์และบริการเพลงตามสาย

เพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ของผู้ใช้โครงการ ระบบอุปกรณ์ของส่วนนี้ประกอบด้วย เครื่องรับวิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เทปลำโพงกระจายเสียง และไมโครโฟนสำหรับประชาสัมพันธ์ ใช้กระจายเสียงและประชาสัมพันธ์ในส่วนทั่วไปของโครงการ พื้นที่นันทนาการและห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

5) ระบบเตือนภัยไฟไหม้

- ติดตั้งระบบเตือนภัยไฟไหม้แบบ Hard-Wired วงจร Class B (2 สาย)
- แบ่งพื้นที่ตรวจจับเป็น 3 โซน ได้แก่ ส่วนสำนักงาน ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับอัตโนมัติชนิดเครื่องตรวจจับความร้อน (Heat Detector), ส่วนห้องไฟฟ้า ติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับอัตโนมัติชนิดเครื่องตรวจจับควัน (Smoke Detector) และพื้นที่ในตลาดสด ติดตั้ง Pull Station

7.3.2 ระบบสุขาภิบาลและเครื่องกล

1) ระบบประปา

เลือกใช้ระบบจ่ายน้ำแบบการจ่ายผ่านปั้มน้ำ ใช้ถังเก็บน้ำแบบบนดินเนื่องจากสามารถซ่อมแซมและทำความสะอาดได้ง่าย ปริมาณน้ำที่ใช้ในแต่ละวันต้องพอเพียงกับความต้องการ โดยมีการเก็บและจ่ายน้ำอย่างต่อเนื่อง มีปริมาณและอัตราแรงดันที่สม่ำเสมอในการเก็บน้ำ ควรจะมีถังเก็บอย่างน้อย 2 ถังเพื่อให้สามารถทำความสะอาดและบำรุงรักษาได้โดยน้ำ ที่ใช้ในโครงการมีระบบท่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บายพาส สำรองไว้ด้วยเพื่อกรณีปั๊มน้ำไม่ทำงาน เช่น ไฟดับหรือปั๊ม ชำรุด ท่อบายพาสจะเป็นตัวลำเลียงน้ำประปาเข้าสู่อาคารโดยตรง

1.1) แนวคิดในการออกแบบ

- ตลาดสดควรมีน้ำใช้ที่สะอาดและแรงดันอย่างเพียงพอ แรงดันน้ำทุกจุดในตลาดสดต้องไม่น้อยกว่า 1.5 บาร์ และอัตราการจ่ายน้ำเข้าระบบน้ำประปาสูงสุดจะต้องไม่น้อยกว่าค่าความต้องการใช้น้ำต่อชั่วโมงสูงสุด (2.5 เท่าของค่าเฉลี่ยความต้องการน้ำต่อวัน หาดด้วย 8 ชั่วโมง) ความเร็วน้ำในเส้นท่อจ่ายน้ำ ไม่เกิน 1.8 เมตรต่อวินาที

1.2) เกณฑ์ในการออกแบบอัตราการใช้น้ำของแผนประเภทต่างๆ

- แผงขายอาหารสดจำพวกปลา และอาหารทะเลต่างๆ 250 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายอาหารสดจำพวกเนื้อสัตว์ต่างๆ 600 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายอาหารสดจำพวกผักต่างๆ 200 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายผลไม้ต่างๆ 20 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายร้านอาหารต่างๆ 350 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายอาหารแปรรูปต่างๆ ลิตร/แผง/วัน
- อัตราการใช้น้ำของพนักงานในสำนักงาน 100 ลิตร/คน/วัน

2) ระบบป้องกันอัคคีภัย

2.1) ระบบสายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Hose Cabinet) ประกอบด้วยตู้สายฉีดน้ำดับเพลิง (Fire Hose Cabinet) และท่อยืน (Standing Pipe) น้ำที่ใช้ในการดับเพลิงอาจใช้น้ำจากถังเก็บน้ำสำรองดับเพลิงโดยการสูบน้ำผ่านเครื่องปั๊มน้ำดับเพลิง

2.2) ระบบดับเพลิงแบบมือถือ (Portable Fire) ติดตั้งไว้ในอาคารสำหรับดับเพลิงไหม้ที่เกิดขึ้นในระยะแรก และสามารถหยิบมาใช้ได้สะดวกและทันท่วงที โดยมีลักษณะเป็นแบบถังเคมี โดยเลือกใช้ 2 ชนิดคือ โฟมเคมี และ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

7.3.3 ระบบปรับอากาศและระบายอากาศ

1) ระบบปรับอากาศ เลือกใช้ระบบที่ให้ประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ประหยัดพลังงาน การบำรุงรักษาความสะอาดที่ทำได้ง่าย จึงเลือกใช้ระบบปรับอากาศเป็นแบบแยกส่วน (Split Type) เพราะมีพื้นที่ที่ต้องการปรับอากาศภายในโครงการค่อนข้างน้อย และการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่พึงพาธรรมชาติ เบื้องต้นได้แก่ การปลูกต้นไม้สร้างร่มเงาแก่อาคาร การปลูกพืชคลุมดิน ลดการใช้พื้นลาดแข็งที่มีการสะสมความร้อนสูง

2) ระบบระบายอากาศ การระบายอากาศในอาคารต่างๆ ซึ่งไม่มีการปรับอากาศ จะคำนึงถึงหลักการระบายอากาศ โดยวิธีธรรมชาติแทนการใช้พัดลมเพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน ในบางกรณีที่บางหน่วยในอาคารไม่สามารถระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติได้ดี การระบายอากาศจำเป็นต้องใช้พัดลมระบายอากาศมาเสริม โดยใช้พัดลมดูด (Negative Pressure)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1) คำนิยามถึงการออกแบบให้อาคารมีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ (Natural Ventilation) ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี

- Cross Ventilation เป็นการระบายอากาศโดยให้ลมพัดผ่านพื้นที่ห้องช่วยพาความร้อนและความชื้น ออกไปนอกห้องโดยการเปิดหน้าต่างหรือช่องรับลม เพื่อให้ลมเข้าและให้มีช่องลมออกในทิศทางที่เหมาะสม

- Stack Ventilation เป็นการระบายอากาศโดยให้มวลอากาศร้อนลอยตัวขึ้นที่สูงระบาย ออก ในส่วนบนของอาคาร ตามหลักการที่ว่า “อากาศร้อนจะลอยขึ้นที่สูง” วิธีนี้เหมาะกับอาคารที่มี จำนวนชั้นมากหรือเป็นหลังคาทรงสูงและมีช่อง ระบายอากาศอยู่ในส่วนบนของอาคาร

2.2) เกณฑ์ในการออกแบบอัตราการระบายอากาศของพื้นที่ในโครงการ โดยอัตราการระบายอากาศ หรือ AC (Air Change Rate) เป็นจำนวนเท่าปริมาตรห้องใน 1 ชั่วโมง

- สำนักงาน 15 AC
- ห้องน้ำ ห้องส้วม อาคารสาธารณะ 20 AC
- สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม 15 AC
- ห้องน้ำ ห้องส้วมของสำนักงาน 12 AC
- ห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม 24 AC

7.4 ระบบการจัดการด้านมลภาวะ

7.4.1 ระบบบำบัดน้ำเสีย

ในประเด็นเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียของตลาดในกฎกระทรวง ว่าด้วยรูปลักษณะของตลาด พ.ศ.2551 ได้ระบุว่าตลาดต้องมีทางระบายน้ำทำด้วยวัสดุที่เรียบ ทางระบายน้ำภายในตลาดต้องเป็นแบบเปิด ส่วนทางระบายน้ำรอบตลาดต้องเป็นแบบรูปตัวยูและมีตะแกรงปิดที่สามารถเปิดทำความสะอาดได้ง่าย มีความลาดเอียง มีบ่อดักมูลฝอย บ่อดักไขมัน และระบบบำบัดน้ำเสีย

1) ปริมาณน้ำเสีย

น้ำเสียจากตลาดสดแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ น้ำเสียจากห้องส้วม และน้ำเสียจากกิจกรรมในตลาดและร้านอาหาร ในการออกแบบได้ทำการแยกน้ำเสียออกจากห้องส้วมออกจากระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง ระบบที่รองรับคือเข้าระบบบ่อเกรอะ-บ่อซึม ส่วนน้ำเสียจากกิจกรรมในตลาดจะถูกรวบรวมจากรางระบายน้ำเสียแบบเปิดเข้าบ่อพักน้ำเสียเพื่อทำการบำบัดต่อไป

1.1) ข้อมูลปริมาณและอัตราการเกิดน้ำเสียของโครงการ

- แผงขายอาหารสดจำพวกปลา และอาหารทะเลต่างๆ 180 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายอาหารสดจำพวกเนื้อสัตว์ต่างๆ 480 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายอาหารสดจำพวกผักต่างๆ 160 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายผลไม้ต่างๆ 16 ลิตร/แผง/วัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- แผงขายร้านอาหารต่างๆ 280 ลิตร/แผง/วัน
- แผงขายอาหารแปรรูปต่างๆ 240 ลิตร/แผง/วัน

1.2) รูปแบบของระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับตลาดสด

- ระบบบ่อผึ่ง หรือบ่อปรับเสถียร (Oxidation or Stabilization Pond)
- ระบบบ่อเติมอากาศ (Aerated Lagoon)
- ระบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge)
- ระบบบำบัดสำเร็จรูป

1.3) การออกแบบระบบบำบัดน้ำเสีย เนื่องจากโครงการเป็นตลาดประเภท ค. โดยมีจำนวนแผงอยู่ประมาณ 100-200 แผง ซึ่งปริมาณน้ำเสียทั้งหมดโดยประมาณจะอยู่ที่ 50 ลบ.ม./วัน โดยหลักการทำงานของระบบคือ น้ำเสียจะไหลรวมกันตามรางระบายน้ำแบบเปิดโดยแยกจากระบบรวมน้ำฝนซึ่งก่อนเข้าระบบบำบัดน้ำเสียจะมีระบบตะแกรงที่ทำความสะอาดโดยแรงงานคน (Manual Screen) โดยทำหน้าที่ดักขยะที่ปะปนมากับน้ำเสีย หลังจากนั้นน้ำเสียจะไหลเข้าบ่อดักไขมัน (Grease Trap) แล้วจะไหลเข้าบ่อปรับเสถียรน้ำเสีย (Equalization Tank) จากถังเติมอากาศจะไหลเข้าสู่ถังตกตะกอน (Sedi-Mentation Tank) เพื่อตกตะกอนจุลินทรีย์ ตะกอนส่วนเกินจะถูกสูบไว้ยังถังเก็บ (Sludge Storage) ซึ่งทำหน้าที่ย่อยสลายตะกอนส่วนเกิน (Sludge Digestion Tank) ด้วยขนาดพื้นที่ใช้งานของแต่ละส่วน

7.4.2 ระบบการจัดการขยะมูลฝอย

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ประกอบด้วย ขยะเปียกและขยะแห้ง ดังนั้นการกำจัดขยะมูลฝอยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆเหล่านี้ด้วย

1) การเก็บรวบรวม

การเก็บรวบรวมต้องจัดให้มีภาชนะรองรับแยกประเภทมูลฝอยเป็นขยะเปียก และขยะแห้งแบบมีฝาปิดมิดชิด ไม่รั่วซึมโดยใช้ถังขยะมูลฝอยขนาด 200 ลิตร จำนวนไม่น้อยกว่า 30 ถัง จัดตั้งในบริเวณที่เหมาะสม และสะดวกต่อการให้บริการ แล้วจึงลำเลียงขยะมูลฝอยไปเก็บพักยังอาคารพักขยะมูลฝอย โดยให้ผู้ขายของหรือผู้ช่วยขายในตลาดรับผิดชอบในการขนไปทิ้งยังอาคารพักเมื่อเห็นว่าขยะมูลฝอยที่อยู่ในถังมีมากกว่าร้อยละ 80 ของความจุถังขยะมูลฝอย

2) อาคารพักขยะมูลฝอย

อาคารพักขยะมูลฝอยจะทำหน้าที่เก็บพักขยะมูลฝอยในแต่ละวัน ซึ่งสามารถเก็บพักได้สูงสุดประมาณ 5 วัน ตั้งอยู่ด้านนอกอาคารตลาดสดที่สามารถให้รถเก็บขนขยะของเทศบาลรับไปกำจัดได้โดยสะดวก อาคารพักควรมีหลังคาคลุมมิดชิด พื้นเทคอนกรีตและบริเวณโดยรอบมีระบบระบายน้ำเพื่อไม่ให้น้ำฝนเอ่อเข้าไปในบริเวณอาคารพักได้ก่อนระบายลงสู่ระบบระบายน้ำของตลาด โดยการกักเก็บขยะมูลฝอยภายในอาคารพักจะใช้ถังคอนเทนเนอร์ของเทศบาลขนาดไม่น้อยกว่า 6 ลบ.ม. โดยมีการติดตั้งระบบป้องกันสัตว์กัดแทะ คู้ยเขี่ย และแมลงพาหะนำโรคต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) การออกแบบระบบจัดการขยะมูลฝอย

3.1) อัตราการเกิด ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในตลาดสดมาจากกิจกรรมของแผงจำหน่ายสินค้าต่างๆ ได้แก่ แผงร้านอาหาร แผงขายผลไม้ แผงขายอาหารสดจำพวกผัก แผงขายอาหารสดจำพวกเนื้อสัตว์ต่างๆ แผงขายอาหารสดจำพวกปลาและอาหารทะเล แผงอาหารแปรรูป แผงอาหารแห้งและแผงของใช้ เป็นต้น

3.2) การกำจัดขยะสด การทำน้ำจุลินทรีย์และปุ๋ยหมักจากเศษผักผลไม้เหลือทิ้งเพื่อนำไปใช้ในส่วนของ สวนผักชุมชน เป็นการเรียนรู้ในการนำขยะสดมาทำเป็นประโยชน์ การปล่อยให้ผัก ผลไม้ เหลือทิ้งเหล่านี้บูดเน่าเองตามธรรมชาติ นำไปหมักทำปุ๋ยเพื่อใช้ประโยชน์ โดยใช้ระบบถังหมักขยะสดแบบไร้ออกซิเจน เพื่อให้ได้แก๊สสูงต้ม ซึ่งต้องใช้ขยะสดวันละประมาณ 40 กิโลกรัม

7.5 ระบบถนนและทางเท้า

ในการพิจารณาออกแบบโครงสร้างชั้นทาง ควรเลือกใช้วัสดุที่นำมาทำผิวถนนหรือทางเท้าโดยพิจารณาจากความหนาแน่นของการจราจร และน้ำหนักที่มากกระทำ ตลอดจนความสามารถในการรับแรงแบกทาง (Bearing Capacity) ของดินชั้นทาง (Subgrade) และพื้นทางต่างๆโดยทั่วไปโครงสร้างของถนนจะแบ่งออกเป็นชั้น ๆ ได้ดังนี้

- 1) ชั้นดินชั้นทาง (Subgrade) เป็นชั้นล่างสุดของโครงสร้างถาวรที่ติดกับพื้นดินเดิม
- 2) ชั้นพื้นทาง (Base) เป็นเหมือนรากฐานของถนนลาดยางหรือคอนกรีต ทำหน้าที่ถ่ายน้ำหนักจากผิวถนนลงสู่ชั้นดินชั้นทาง
- 3) ชั้นผิวถนนหรือผิวถนน (Pavement Surface) จะทำหน้าที่เป็นผิวจราจรของยานพาหนะ และถ่ายน้ำหนักดังกล่าวไปยังชั้นพื้นทาง

7.6 ระบบขนส่งแนวตั้ง

สามารถจำแนกได้เป็น (1) ระบบบันได (2) ระบบบันไดเลื่อน (3) ระบบทางลาด

1) ระบบบันได (Stairs)

ในการออกแบบบันไดจะถูกกำหนดความกว้างโดยคำนึงถึงความปลอดภัย การหนีไฟเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ทางติดต่อระหว่างชั้นต่อชั้นทางเดินระหว่างประตูด้านนอกถึงด้านในจะต้องเป็นอิสระสามารถ ถ่ายเทอากาศ และให้แสงสว่างได้พอเพียง
- การกำหนดลูกตั้งใน 1 ช่องบันไดจะต้องไม่น้อยกว่า 3 ชั้น และไม่เกิน 16 ชั้น ขานพักบันได จะต้องมีความกว้างต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ช่วงกว้างของบันไดและขานพักต้องยาวไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ระบบบันไดเลื่อน (Escalators)

ระบบขนส่งด้วยสายพานแบบหนึ่งที่ใช้บันไดในการลำเลียงคนจำนวนมาก ด้วยความเร็วที่เหมาะสมและคงที่ โดยองค์ประกอบของบันไดเลื่อน ประกอบไปด้วย (1) โครงสร้าง (Structure) (2) ขั้นบันได (Steps) (3) ราวบันได (Handrail) (4) อุปกรณ์ขับ (Drive) (5) อุปกรณ์ควบคุม (Control Equipment) (6) เบรกแม่เหล็ก (7) แผ่นหวีและหวี

3) ระบบทางลาด (Ramp)

จุดประสงค์ของการใช้ทางลาดคือ ใช้สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ ควรมีอัตราส่วนความชันไม่น้อยกว่า 1:12 เมตร และการใช้ทางลาดสำหรับทางลาดของรถยนต์ ควรมีอัตราส่วนความชันไม่น้อยกว่า 1:8 เมตร

7.7 ระบบรักษาความปลอดภัย

1) การออกแบบอาคาร

การเกิดอาชญากรรมส่วนใหญ่จะเกิดในที่ลับตาหรือบริเวณที่มีด การออกแบบสามารถทำได้ โดยออกแบบอาคารให้ไม่มีมุมที่ลับตา ซอกตึก และมีการจัดแสงสว่างบริเวณทางเดิน ถนนที่จอดรถสวนภายใน โครงการจะต้องเป็นพื้นที่โล่งที่สามารถมองเห็นได้จากทุกส่วนของโครงการ

2) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละอาคาร เพื่อให้ดูแลได้อย่างทั่วถึงและมีการแบ่งเวলাกันเฝ้าอาคาร ทั้งหมด 3 รอบ รวมทั้งสิ้น 24 ชั่วโมง และมีการเฝ้าประจำตำแหน่งทุกจุดที่เป็นจุดต้อนรับจากสาธารณะ โดยเฉพาะเมื่อตอนเปิด-ปิดอาคาร

3) การใช้ระบบโทรทัศน์วงจรปิด หรือ CCTV

ระบบโทรทัศน์วงจรปิด หรือ CCTV นั้นจะมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดอยู่ตามบริเวณต่างๆ ภายในโครงการซึ่งเป็นจุดอับหรือเป็นจุดที่คาดว่าจะเกิดอุบัติเหตุได้ภาพที่ได้จากกล้องวงจรปิดจะถูกส่งสัญญาณมายังห้องรักษาความปลอดภัยหลักแสดงผลโดยเครื่องรับโทรทัศน์หรือเครื่อง คอมพิวเตอร์ โดยภาพเหตุการณ์ต่างๆจะถูกบันทึกไว้เพื่อใช้เป็นหลักฐานในกรณีเกิดเหตุต่างๆได้

7.8 ระบบป้องกันมลพิษ ฝุ่น คิววัน เสียง

ต้องมีการควบคุมมลพิษที่เกิดขึ้นทั้งใน และนอกโครงการ เพื่อเสริมสร้างสุขลักษณะ และอนามัยที่ดีให้แก่เด็ก ดังนี้

- การป้องกันมลพิษจากภายนอกโครงการ มลพิษจากภายนอกโครงการ ได้แก่ เสียงและคิววันท่อไอเสียรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ฝุ่น ละออง จากการสัญจรของยานพาหนะ โดยมีวิธีป้องกันดังนี้
- การวางผังอาคาร ควรให้อาคารอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ มีการทำสนามหญ้า และ ปลูก

ต้นไม้เป็นแนว เพื่อช่วยดูดซับเสียงและฝุ่นคิววัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การป้องกันมลพิษภายในโครงการ มลพิษภายในโครงการ ได้แก่ เสียง ฝุ่น ควัน ที่เกิดขึ้นในโครงการ จากที่จอดรถซึ่ง สามารถป้องกันได้ดังนี้
- แยกห้องที่ต้องการความสงบ ให้ห่างจากห้องที่มีเสียงรบกวน เช่น ห้องเครื่อง ห้องครัว และห้องดนตรี ที่จอดรถ เป็นต้น ห้องที่ก่อให้เกิดเสียงและความสั่นสะเทือนอาจตั้งอยู่บริเวณ Basement บนหลังคา หรือแยกออกไปเพื่อไม่ให้รบกวนส่วนอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 8

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ

การศึกษาข้อมูลสนับสนุนการออกแบบโครงการ เป็นการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรมของโครงการ นอกจากนั้นยังเป็นรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในบทอื่นๆที่ได้กล่าวมาก่อนหน้า เพื่อสรุปเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการออกแบบโครงการจริง

8.1 แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการออกแบบ

8.1.1 การออกแบบพื้นที่สาธารณะ (Public Space)

8.1.1.1 ความหมายของพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่ (Space หรือ Sphere) หมายถึง อาณาบริเวณที่ซึ่งบุคคลในสังคมสามารถสรรสร้างหรือแลกเปลี่ยน ความคิด เป็นพื้นที่ในโลกทางสังคมซึ่งปัจเจกบุคคลมาพบปะพูดคุยและอภิปรายกันอย่างเสรีในประเด็นปัญหาทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ ประเด็นจากการอภิปรายโต้เถียงปัญหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จะถูกตีแผ่แลกเปลี่ยนกันในพื้นที่ สาธารณะ ก่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและนำไปสู่การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมทางการเมืองของสาธารณชน ในอันดับต่อไป คำว่า “สาธารณะ” หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน กระทำ/แสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวมหรือสาธารณชน ใน ภาษาอังกฤษใช้ public, public space, public place, public sphere, public realm, public activities, publicness เป็นความหมายที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดและทฤษฎีในหลากหลายวิชา เช่น รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มีการนำคำว่า “นโยบาย” มารวมกับ “สาธารณะ” ซึ่งแปลโดยตรงมาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Public Policy อันมีหลายความหมาย ที่เป็นที่ยอมรับกันมากที่สุด คือ กิจของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ ที่เลือกที่จะทำหรือไม่ทำ เป็นทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำวัน หรือเฉพาะโอกาส กิจกรรมนั้นๆ เกี่ยวข้องกับประชาชนคนหมู่มาก ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม มีผลต่อการพัฒนา ประเทศ (Dye, 1992, p. 48) ส่วนในศาสตร์ของทางสื่อสารมวลชนและนิเทศศาสตร์ก็กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง กับมวลชนและสาธารณะ (Public Relation) ในทางสังคมศาสตร์มีการกล่าวถึง สาธารณะ ในแง่สังคมไว้โดยมีพัฒนาการ มา นาน และเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบสังคมและการปกครองแบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน การให้ความหมาย คำว่า พื้นที่สาธารณะ (Public sphere) ฮาเบอร์มาส (Habermas) นักทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ชาวเยอรมัน ได้กล่าวว่า เป็นพื้นที่ของชีวิตสังคมที่เปิดกว้างให้แก่ทุกคน เพื่อเข้ามาร่วมกันสร้าง “ความคิดเห็นสาธารณะ” พื้นที่ สาธารณะเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสังคมกับรัฐ เป็นพื้นที่ที่ผู้คนในสังคมมาร่วมกันทำ หน้าที่วิพากษ์วิจารณ์และควบคุมการทำงาน ของอำ นาจรัฐ ลักษณะเด่นของพื้นที่สาธารณะ คือ การสนทนา/อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกิดขึ้นโดยไม่มี การบังคับข่มขู่ ชักจูง คุกคาม หรือออกคำสั่ง ตามความคิดของ ฮาเบอร์มาส พื้นที่ สาธารณะจึงมีความสำคัญ มาก โดยทำ หน้าที่เป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่าง “รัฐ” และ “สังคม” นอกจากนี้ พื้นที่สาธารณะยังมีอีกหลายแบบหลายประเภท เช่น พื้นที่สาธารณะทางศิลปวัฒนธรรม พื้นที่สาธารณะทางวรรณกรรมโดยเฉพาะ เป็นต้น แต่สิ่งที่ ฮาเบอร์มาส ให้ความสำคัญ สำคัญ คือ พื้นที่ สาธารณะทางการเมือง (Political public sphere) ซึ่งมีความหมายต่อการพัฒนาระบบ ประชาธิปไตย เพราะอำนาจรัฐจะเป็นพื้นที่สาธารณะที่เมื่อถูกวางนโยบายสาธารณะและดำเนิน มาตรการสาธารณะ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวมและอยู่ภายใต้การควบคุมหรือ ตรวจสอบของประชาชนที่อยู่ภายในพื้นที่สาธารณะทางการเมือง ในขณะที่ ปัจจุบันเมืองเป็น “พื้นที่ แบบอารยะ” ภายในเมืองจะมีการค้า ตามถนนสายต่าง ๆ มีการจัดแบ่งพื้นที่กันปกครองดูแลรักษา และมีพื้นที่สาธารณะ เช่น ลานคนเมือง เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาคม เช่นเดียวกับร้านเหล้าของ ชาวอังกฤษ ที่เรียกว่า Pub ซึ่งคำนี้เป็นคำย่อมาจาก Public-house เป็นพื้นที่สำ หรับผู้คนที่ต้องการ พบปะสังสรรค์กัน (Chantus Pearntum, 1999, p. 3) พื้นที่สาธารณะ จึงหมายรวมถึงที่สำหรับผู้คน มาพบปะกัน เพื่อรับอากาศ แสงแดด เพื่อให้ความชุ่มชื้นมีชีวิตชีวาของเมือง เน้นถึงความเป็น สาธารณะ และการพัฒนาวัฒนธรรมของกลุ่มคนให้เจริญงอกงาม นวัตกรรมชุมชนเมืองและ ภูมิ สถาปนิกจึงให้ความสำคัญ กับลักษณะของพื้นที่สาธารณะเป็นพิเศษ (Jackson, 1984, p. 8) ไม่ใช่แค่ เพียงความหมาย ทางกายภาพแต่เป็นความหมายเชิงมนุษยศาสตร์และพฤติกรรม สรุปคำว่า พื้นที่ สาธารณะ เป็นพื้นที่ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปพบปะพูดคุยกันในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ สาธารณะ โดยความคิดเห็นสาธารณะจะถูกสร้างขึ้นภายใต้อาณาเขตของชีวิตทางสังคม การเข้าถึง พื้นที่นี้มีหลักการ และ ระบบระเบียบที่เปิดกว้างให้แก่กลุ่มคนหรือพลเมืองทุก ๆ คนได้มีส่วนร่วม (Waraporn Wanapitak, 2011) พื้นที่สาธารณะ จึงเป็นอาณาบริเวณที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร การ สร้างความรู้สึกเป็นส่วนรวม (Sense of public) และผลประโยชน์ของ ส่วนรวม (Kusuma Kuyai, 2013) พื้นที่สาธารณะ เป็นได้ทั้งรูปธรรมและนามธรรม กล่าวคือ รูปธรรมของพื้นที่สาธารณะ คือ พื้นที่ทางกายภาพที่กำหนดขอบเขตไว้แน่นอน เช่น สวนสาธารณะ ลานประชาชน จัดรัศมีกลางเมือง ตลาดนัด ร้านกาแฟ เป็นต้น ส่วนพื้นที่นามธรรม คือ พื้นที่ที่ไม่มีขอบเขตแน่นอน เช่น พื้นที่ทาง วัฒนธรรม สังคมออนไลน์ กลุ่มทางสังคม สื่อมวลชน เป็นต้น

8.1.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) คำ นี้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในผลงานของอิมมานูเอล เคนท์ (Immanuel Kant , 1724-1804) นักปรัชญาสมัยใหม่ชาวเยอรมัน และถูกนำ มาศึกษา กัน อย่างกว้างขวางในทางสังคมศาสตร์เมื่อ ฮาเบอร์มาส (Habermas, 1989) นักวิชาการชาวเยอรมันใน ผลงานชื่อ “การแปลงรูปเชิงโครงสร้างของพื้นที่สาธารณะ” (The Structural Transformation of the Public Sphere : an Inquiry into a Category of Bourgeois Society) ใน ค.ศ. 1962 ฮา เบอร์มาสเป็นสมาชิกของสำ นักแฟรงเฟิร์ตที่สนใจการวิพากษ์วิจารณ์ระบบและโครงสร้างทางสังคม นักวิชาการ ในกลุ่มนี้สร้างผลงานไว้มากมายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะทฤษฎีแนววิพากษ์ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Critical theory) โดยเห็นว่า ทักษะพื้นฐานในเรื่องของควมมีเหตุผล (Rationality) ของมนุษยชาติ ที่พัฒนามาจากความป่าเถื่อนไร้เหตุผลเป็นทักษะที่ ผิดพลาด เพราะความขัดแย้งสับสนของสังคม สงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์หรือเหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนับ ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 ซึ่งมนุษยชาติยังไม่มีเหตุผลมากนัก โดยเฉพาะระบบทุนนิยมซึ่งเป็นระบบที่ไร้เหตุผล มากที่สุด แต่ฮาเบอร์มาสมีความเห็นต่าง เพราะเขาเห็นว่าการที่ระบบทุนนิยมเป็นระบบที่ไร้เหตุผล นั้นเนื่องมาจากเส้นทางการ พัฒนาควมมีเหตุผลของมนุษยชาติยังไม่สมบูรณ์ ทำให้เป็นที่มาของ ข้อเสนอเรื่อง “พื้นที่สาธารณะ” ซึ่งเป็นข้อเสนอเชิง รูปธรรมอย่างหนึ่งที่ทุกคนสามารถดำ เนินการ ตามเหตุและผลได้(Wipa Autamachan, 2001, p. 56) ฮาเบอร์มาสได้อธิบายถึงกระบวนการเกิดสำนึกสาธารณะ (สำนึกส่วนรวม) ว่ามาจากการที่ปัจเจกบุคคลใช้ความรู้และ แสดงออกทางความคิด อย่างมีเหตุผล และเปิดเผยในที่สาธารณะส่งผลให้สาธารณชนเริ่มสามารถเข้าถึงและยึดครองอาณาเขต สาธารณะที่เคยถูกควบคุมโดยรัฐได้และต่อมาพื้นที่ดังกล่าวก็ได้แปรเปลี่ยนเป็นพื้นที่ของการ ถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์การเมือง รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ตัวอำ นาจรัฐด้วย พื้นที่สาธารณะจึง กลายเป็นอำ นาจใหม่ที่ท้าทายอำ นาจเดิมของสังคมศักดินาในยุโรป การแปลงรูปของพื้นที่สาธารณะ ที่อดีตเคยผูกขาดอยู่แต่เฉพาะคนบางกลุ่มมาสู่มวลชนโดยทั่วไปเกิดขึ้นได้อย่างไร ปรากฏการณ์ ดังกล่าว เขาได้ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของยุโรปตะวันตกนับตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมาโดยพบว่า ยุโรป ในช่วงเวลานั้นเป็นสังคมที่มีแต่สถาบันกษัตริย์และสถาบันศาสนาเท่านั้นที่มี อภิสิทธิ์ในการเข้าถึงและครอบครองพื้นที่ทางการเมือง ชนชั้นกษัตริย์ขุนนางชั้นสูงและพระเท่านั้นที่มี อำนาจในการตัดสินใจกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะหรือคนหมู่ มาก เช่น การออก กฎหมาย การถืออำ นาจครอบครองที่ดิน การผูกขาดความรู้และอำ นาจ การผูกขาดการโฆษณา เผยแพร่ ความรู้แก่สาธารณะ เป็นต้น การปรากฏตัวเพื่อให้เห็นที่รู้จักในสังคมไม่ใช่เรื่องที่ใครก็ สามารถกระทำ ได้แต่บุคคลนั้นจะต้อง มีสถานภาพทางสังคมเพียงพอในฐานะที่เป็น “บุคคล สาธารณะ” และเพื่อที่จะรักษาอภิสิทธิ์ในพื้นที่สาธารณะทางการเมืองของตน รัฐยังกำหนดอำ นาจ ที่จะใช้ความรุนแรงปราบปรามคนกลุ่มอื่นที่รุกร้า เข้ามาในพื้นที่สาธารณะดังกล่าวได้ด้วย ในช่วงเวลา ไกลเคียงกัน ราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 ก็ได้เกิดการขยายตัวทางการค้า ทางทะเล การตื่นตัวทางศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ก่อให้เกิดกลุ่มพ่อค้า นักคิด ปัญญาชนมากมาย เศรษฐกิจและความรู้ไม่ ได้ถูกผูกขาดไว้ที่ชนชั้นสูงหรือพระบาทหลวงอีกต่อไป แต่เกิดเป็นชนชั้นใหม่ ในสังคมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างชนชั้นศักดินากับ สามัญชนชั้นล่างที่เรียกว่า ชนชั้นกลาง (Bourgeois) ประกอบกับยุคสมัยดังกล่าวเป็นช่วงของการพัฒนาความเป็นเมือง หรือมหานคร (Urbanization) ทั้ง ในอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฮอลแลนด์ ฯลฯ เริ่มปรากฏพื้นที่สาธารณะใหม่ของชน กลุ่มใหม่ที่มา พบปะสังสรรค์ เสวนากันตามร้านกาแฟ โรงเหล้า ห้องโถงหรือห้องรับแขกของเหล่าชนชั้นกลางอัน เป็นพื้นที่ ที่ปลอดจากอำ นาจราชาสำนักและศาสนา กิจกรรมที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวกระทำ คือ การนัด พบปะกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการค้า ความรู้และประสบการณ์ใหม่จาก การเดินทางไปยังดินแดนไกลโพ้น ข้อเขียนหรือบทความ ทางปรัชญา วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วรรณกรรมแพร่กระจายอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีการพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น มีการพูดคุย ถกเถียงกัน อย่างมีอิสระ เสรีและมีเหตุผลในเรื่องต่าง ๆ เช่น กฎหมาย การเมืองการปกครอง ปรัชญา การ วิทยาศาสตร์ วิพากษ์วิจารณ์ ถกเถียงกันนี้ดำเนินไปบนหลักของความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยมีบทบาทของสื่อ สิ่งพิมพ์เป็นองค์ประกอบสำคัญ กล่าว คือ เรื่องที่พูดคุยกันจะเป็นประเด็นของผลประโยชน์ร่วมกันที่ สมาชิกแต่ละคนได้รับข่าวสารมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ใบประกาศ ฯลฯ เขาแสดงให้เห็นว่านี่ คือจุดเริ่มต้นที่อาณาเขตหรือพื้นที่ส่วนตัว (Private sphere) ได้เคลื่อนออกมาสู่ มณฑลสาธารณะ และบางเรื่องก็ได้หลอมรวมเป็นสิ่งเดียวกันโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับชีวิตการเมือง นอกจากนี้ การ ศึกษาและความรู้หนังสือของประชาชนที่ขยายวงกว้างมากขึ้นนำไปสู่หลักการคัดเลือก (Principle of selection) ไม่ว่าจะเป็นการเลือกข่าวสาร ความรู้วิชาการ การคัดสรรผู้มีความรู้ ผู้มี อำนาจ และนำไปสู่การจัดโครงสร้างใหม่ทางสังคม แบบใหม่และการครอบครองทรัพย์สินของคน กลุ่มใหม่ในยุคสมัยนั้น กล่าวได้ว่า พื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่ต่อสู้ทางการเมืองของชนชั้นกลางเพราะ นอกจากการพูดคุยดังกล่าวจะเป็น ช่องทางให้สมาชิกในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตสาธารณะ แล้ว ยังสามารถตรวจสอบรัฐบาลที่กำลังปกครองอยู่ในขณะ นั้นได้ด้วย หลังจากนั้นผลที่เกิดขึ้นก็คือ กลุ่มพื้นที่สาธารณะนั้นก็จะมี นำเอาข้อสรุปหรือข้อเสนอไปต่อรองกับชนชั้นกษัตริย์หรือ ขุนนาง พื้นที่ สาธารณะจึงเท่ากับเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ชนชั้นกลางได้แสดงตัวในฐานะ “พลเมือง” และได้รวมตัว กันเพื่อเป็น ช่องทางเข้าไปร่วมกับชีวิตสาธารณะของสังคม แต่นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 พื้นที่สาธารณะ ในฐานะที่เป็นพื้นที่ของ “เหตุผล” ตามความหมายของเขากลับเริ่มถดถอยลดบทบาทลง การเผยแพร่ เสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์ได้แปรเปลี่ยนไปสู่สนองตอบผลประโยชน์ ทางการค้ามากกว่าทางการเมือง ทำให้ ข้อมูลข่าวสารแปรรูปจากความรู้ข่าวสารไปสู่การโฆษณาสินค้า การโฆษณาชวนเชื่อและ การบิดเบือน ฮาเบอร์มาสแสดงให้เห็นว่าพื้นที่สาธารณะของชนชั้นกลางได้กลายเป็นพื้นที่ ทางสังคมที่มี ลักษณะเฉพาะอันเกิด จากการเติบโตของระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมในยุโรปตะวันตก และ เช่นเดียวกัน เขาได้แสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งกัน ระหว่างอุดมคติของความเท่าเทียมกันบนฐาน ของแนวคิดเสรีนิยมกับความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยกลไกหรือ ความสัมพันธ์ของ การค้าการตลาด (Dahlgren, 2001, pp. 70-89) ในช่วงต้นศตวรรษที่ 1970 ฮาเบอร์มาสเริ่มให้ ความสำคัญในเรื่อง “ภาษาศาสตร์” (Linguistic) ซึ่งเป็นสถานการณ์ ทางภาษาแบบอุดมคติ(Ideal speech situation) ซึ่งทุกสังคมใช้เพราะมนุษย์ทำการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และ นำแนวคิดนี้ มาเป็นบรรทัดฐานในการวิจารณ์สังคมว่าเป็นอิสระหรือไม่ (Social criticism) ในขณะเดียวกันก็ใช้ แนวคิดนี้เป็น แบบจำลองในการสร้างสังคมใหม่ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถและเสรีภาพใน การแสดงออกทางความคิดเห็น อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ก็มิมีข้อจำกัดในการปลดปล่อยสังคม (Social emancipation) เนื่องจากระบบสังคมสมัยใหม่มีแนวโน้ม วิวัฒนาการไปสู่ความซับซ้อนมากขึ้น (Systematic complexity) ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะมองเห็นความโปร่งใสทาง วาทกรรมใน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เมื่อเป็นเช่นนี้ สถานการณ์ทางภาษาแบบอุดมคติที่มนุษย์สื่อสารกันอย่าง อิสระเสรี ไร้การควบคุม อาจจะไม่สามารถนำมา เป็นหลักการที่ใช้ในการจัดการระบบสังคมได้ ต้อง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาศัยมิติอื่นๆ มาสนับสนุน โดย การเชื่อมโยงหลากหลายแนวคิดเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งทำให้เกิดพลังมากขึ้นในการสร้างแบบจำลองอันเป็นอุดมคติ (Normative model) นั่นคือ พื้นที่สาธารณะ วาทกรรม และเหตุผล ในผลงานเรื่อง ทฤษฎีปฏิบัติการด้านสื่อสาร (The Theory of Communicative Action) เขาได้นำ เอาแนวคิด 2 เรื่องมาเชื่อมโยงกันคือ โลกชีวิต (Life-world) กับระบบ (System) ยกตัวอย่างเช่น ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ มีสื่อหลาย อย่าง เช่น เงินตรา กฎหมาย อำนาจทำ หน้าที่เป็นกลไกในการทำให้ระบบดำรงอยู่ได้อย่างเป็นปึกแผ่น แต่ในขณะที่เดียวกันสื่อ ก็มี แนวโน้มในการคุกคาม “โลกชีวิต” ของผู้คน โดยการครอบงำ และทำลายพื้นฐานของชีวิต ไปจนถึง บิดเบือนวิถีการสื่อสาร ระหว่างมนุษย์ ซึ่งฮาเบอร์มาสใช้คำว่า “การตั้งรกรากของโลกชีวิต” (Colonization of the life-world) (Seidman, 1989, p. 231) กล่าวคือ พื้นที่สาธารณะที่เรากำลัง พุดถึงนี้มีแนวโน้มที่จะถูกรุกล้ำโดยสื่อ อย่างเช่น เงินตรา อำนาจ และ กฎหมาย ซึ่งจำกัดศักยภาพในการ แสดงความคิดเห็น ปัญหาสำคัญเราจะมียุทธวิธีป้องกันอย่างไรโดยไม่ให้อำนาจรัฐและทุนนิยม รุก ล้ำ เข้ามาควบคุมโลกชีวิตและพื้นที่สาธารณะได้โลกชีวิตและพื้นที่สาธารณะจะสามารถป้องกันตัวเอง ได้หรือไม่ และจะยับยั้ง การคุกคามของระบบได้อย่างไร ฮาเบอร์มาสชี้ให้เห็นคำ ตอบอย่างชัดเจนว่า ศักยภาพในการต่อต้านโลก ชีวิตต้องใช้กลไกทาง ด้านปฏิบัติการด้านสื่อสาร (Communicative action) โดยดำเนินการอภิปรายอย่างอิสระเสรีผ่านกระบวนการเคลื่อนไหว สังคมแนวใหม่ (New social movement) ใช้พื้นที่สาธารณะที่หลากหลาย เพื่อผลิตซ้ำ ทางการสื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อ คานอำนาจกับระบบ ต่อมาฮาเบอร์มาสได้นำ เสนอทฤษฎีสำคัญที่เรียกว่า จริยศาสตร์แนววาทกรรม (Theory of discourse ethics) ซึ่งคือการวิเคราะห์สังคมสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับโครงสร้างทาง จริยธรรม และศีลธรรม และต้องใช้แนวคิดทางด้าน นิติศาสตร์มาผสมผสานด้วย (Habermas, 1989) ทฤษฎีวาทกรรมวิเคราะห์กฎหมายและประชาธิปไตย (Contributions to Discourse theory of Law and Democracy) ก็เป็นอีกหนึ่งผลงานของเขาที่ให้คำ ตอบด้วยว่า ทำอย่างไรจึง จะควบคุม การแผ่อำนาจของระบบได้ ซึ่งคำ ตอบก็คือ กฎหมายไม่ใช่เป็นกฎหมายที่มาจากข้างบน หากแต่เป็น กฎหมายที่ ผ่านกระบวนการทางวาทกรรมของสาธารณะ ผ่านอำนาจทางการสื่อสารจากผู้ที่อยู่ ข้างล่างส่งไปสู่ข้างบน และนิติรัฐที่เป็น ประชาธิปไตยพร้อมด้วยหลักการที่สำคัญต่าง ๆ เช่น อำนาจตุลาการและหลักสิทธิมนุษยชนในการควบคุมอำนาจทางการเมือง ของฝ่ายบริหาร (Habermas, 1989) กล่าวโดยสรุป พื้นที่สาธารณะ (Public sphere) จะส่งข้อมูลข่าวสารไปยังพื้นที่ สาธารณะทาง การเมืองผ่านระบบ ประชาธิปไตยที่มีการอภิปราย การถกเถียง การแสดงออกทางความคิดอย่าง อิสระเสรีและ กว้างขวาง (Deliberative democracy) และกลไกที่สำคัญก็คือ วาทกรรมสาธารณะ (Public discourse) ปัจจุบัน แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะของฮาเบอร์มาส มีการนำ มาประยุกต์ใช้ อย่างแพร่หลายในศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ เฉพาะแต่เพียงสังคมศาสตร์ หากแต่มีการใช้ในวงวิชาการอื่นๆ อาทิ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิเทศศาสตร์วารสารศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ เป็นต้น ดังตัวอย่าง งานวิจัยเรื่อง “การสร้างเสริมพลังอำนาจ ชุมชนชาวนาและผลลัพท์ที่เกิดขึ้น ผ่าน กระบวนการทัศน์ใหม่ ทางการวิจัย: ประสบการณ์จากอำเภอบึงสามพัน ศรีสะเกษ” ของอรรถัย อัจฉริยะ (Orthai Ard-am, 2011, เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

pp. 281-300) ที่พยายามศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ชุมชนโดยการเสริมสร้างพลังอำนาจเชิงบวกแก่ชาวนา เปลี่ยนวิธีคิด และการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดองค์ความรู้แบบชัดแจ้งเห็นจริงจากการลงมือปฏิบัติหรือที่เรียกว่าความรู้พื้นบ้าน ที่เป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชน งานวิจัยเรื่อง “จักรยานกับการใช้งานบนพื้นที่สาธารณะ” ของบวร ทรัพย์สิงห์ (Borvorn Subsing, 2014, p. 1) ที่เสนอรูปแบบการใช้จักรยานบนถนนในกรุงเทพมหานคร และการปรับตัวของผู้คนบนท้องถนน ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพที่วิเคราะห์เรื่องความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเคารพสิทธิและความแตกต่างของผู้ใช้พื้นที่สาธารณะ และ งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารด้านสิทธิผู้บริโภคบนพื้นที่สาธารณะ กรณีศึกษาเว็บไซต์พื้นที่ปดอทคอม” ของเตือนใจ รอดสกุล (Tuenjai Rodsakul, 2012, pp. 10-12) ที่นิยามสังคมออนไลน์ว่าเป็นพื้นที่สาธารณะ และศึกษาการสื่อสารของผู้ใช้งาน อย่างมีส่วนร่วม รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาหัวข้อกระทู้ของเว็บไซต์นี้โดยมีการแบ่งประเภทตามปัญหาของประชาชนที่ต้องการความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ต้องการความช่วยเหลือ และต้องการการมีส่วนร่วม ซึ่งเน้นไปที่ประเด็นของการ ติความสิทธิของผู้บริโภคในพื้นที่สาธารณะเป็นหลัก จากตัวอย่างงานวิจัยทั้งสามข้างต้นนี้ ผู้เขียนวิเคราะห์ว่านักวิชาการและนักวิจัยในประเทศไทยมักนำแนวคิดของ ฮาเบอร์มาสมาประยุกต์ใช้เพื่อตีความสังคมที่ไม่เท่าเทียมให้เกิดความมีส่วนร่วมมากขึ้น นิยามความหมายใหม่ของสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และสร้างสิทธิพลเมืองให้มีบทบาท หรือมีพื้นที่มากขึ้นในสังคม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้แนวคิด นี้จะมีความที่เป็นปรัชญาและเป็นนามธรรม แต่มีศักยภาพในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งใน สังคมตะวันตก และสังคมตะวันออก หรือแม้กระทั่งในสังคมเสมือนจริง แนวคิดพื้นที่สาธารณะของฮาเบอร์มานี้ ก็ได้รับ ความนิยม และเป็นที่ยึดถืออย่างแพร่หลาย จึงสมควรอย่างยิ่งในการศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้